

ВЛАДИМИР КОЛИН

БАБЕЛ

Превод от румънски: Марина Младенова, 1981

chitanka.info

РАЛТ

Стигнал до площадката, той се олюля в пустотата в себе си и извън себе си; разсеяни в пространството гласове пищяха, мучаха; спуснаха се въртящи се форми с изгубена самоличност, цветове завинаги увехнали в мъртвия свят.

Сега.

С отметната назад глава той пое дълбоко въздух. Вратата го позна и се отвори, прозвуча и гласът веднага щом светлината бликна от стените:

— Здравей, Ралт!... Всичко е наред. Никой не се е обаждал.

Ох, мълчи, мълчи... Удари главата си с юмрук и пристъпи напред. Вратата се плъзна след него, той се облегна на нея и тя услужливо се огъна и прие формата на притискащите я рамене. Всички съдове бяха украсени с току-що изфабрикувани цветя, подът блестеше.

Затвори очи. Силата, срещу която не искаше да се бори, теглеше надолу ъглите на устните му и той стисна зъби докато ехото на гласа звучеше между гладките стени. Неподвижен, с глава отпусната на гърдите, той зачака.

... Тогава при преместването би могъл да си избере апартамент от женски пол, преминал първа младост, дискретен и ефикасен; или един юношески, вежлив и послушен, но и двамата млади, те избраха апартамента, в който се беше наложила личността на Фарт Аверол, инициатор на едно от най-популярните предавания на космовизията. Домашното използване на знаменитости все още беше ново изобретение. Всъщност те не съжالياха, фалшивата бодрост, предвзетостта и липсата на хумор на апартамента ги забавляваше, още повече, че обслужването му — съобразно договора — беше безукорно. Подробностите му придаваха своеобразие и

приятелите им се превиваха от смях, когато биваха посрещани със звънкото *Здравей!* на Фарт Аверол, излъчвано години наред по каналите на космовизията, една смесица от бодрост и благоволение, удивително точно дозирани за постигане на очаквания психологически ефект или пък когато апартаментът им предлагаше да изберат между напитките водски и аклатейл, сякаш трябваше да направят своя избор за председателството на Бюрото или за премията Сол Инвиктус...

Невиждащият поглед на Ралт се плъзна по мъртвото време. Бюрото, естествено, не се намесваше пряко; то уважаваше свободата на личността и се задоволяваше да посочва това, което все пак представляваше само отклонение в епохата, която официално се намираще отвъд ерата на престъпленията. Но като познаваше личната вълна на тринадесетте милиона жители на града, то се намесваше час по час в къщи, сред приятелите им, навсякъде. Дискретно, (съобщението се чуваше само от адресанта) учтиво (*позволяваме си да ви припомним...*) и ефикасно. Преди един месец, останал съвсем без сили, Ралт беше помолил да бъде изтрито от паметта на апартамента името на Арла.

Това негово нареждане го рани по-болезнено, отколкото фактът, че в първите дни апартаментът трябваше да поздравява една отсъстваща Арла. По този начин последната врата беше затворена. Като престана да бъде само субективно, отсъствието ѝ сега беше признато, регистрирано. Легализирането утвърждаваше необратимия му характер, премълчаването на името на Арла отричаше съществуването на усмивката, на жестовете, на мълчанието, на годините в слънце. Потъваха в небитието грижите, миговете на привилегирован пароксизъм, шепотът, рамото на Арла до неговото рамо. Чезнеха споделените страхове, дребното съучастничество и големите надежди. Плъзгаща се назад във времето, невидимата гума внимателно изтриваше всяка следа: Арла нямаше вече право да оставя спомени.

Последователно апартаментът събра вещите ѝ, дори и изображенията ѝ, и ги изхвърли. Ралт намери черната ракла на площадката. Намирайки се сега отвъд възмущението, скиташ, между призраци денем и нощем, той я загледа мълчаливо, без да забележи, че се свлича бавно по стената, прегръща я и прилепя лице до траурния капак.

Обиден, апартаментът затвори вратата, но мъжът прекара нощта в пробуждане на шумоленето на роклите, от които се надигаха призраците на угасналите часове, галеше кутиите с грим, гривните. Изображенията на Арла се усмихваха, учудваха се. *Може би дори не знае. Ти знаеш ли?...* Изображенията не отговаряха и Ралт се опита да се увери, че всичко е станало толкова бързо, че Арла дори не е успяла да почувствува. Това беше първата утешителна мисъл, след дългата безнадеждност, за която се улови и тя премахваше болката от повърхностния слой на страданието, но отдолу тя оставаше все така черна, завинаги отровна.

Тъй като знаеше, че анулирането на собственото му разпореждане, взето по принуждение, би довело само до повторната намеса на Бюрото, той се опита рано сутринта да се откаже от каквато и да било форма на поздрав, но апартаментът не забравяше обидата, която му беше нанесена и се оплака на блока. И така Ралт беше помолен да слезе в помещението със стени, покрити с циферблати и с крушки във всички цветове, мигащи в синкопния ритъм на живота на двестата етаж на фабриката за живеене.

— Спрели сте напълно съзнателно избора си върху личността на апартамента — припомни блокът с гласа на един прочут адвокат, глас, който преминаваше невероятно бързо от сладникави модуляции към тон, който не допуска възражения. — Можете ли да си представите Фарт Аверол да жертвува традиционното начало на своето предаване?... Осмелявам се да твърдя, че подобно изискване може да се сметне за морална жестокост. Всъщност искате някакво

умишлено самоосакатяване, промяна на един напълно установен характер.

— Не бих ли... могъл да се преместя?

Всички крушки едновременно премигнаха като по сигнал. Или като при земетресение.

— Имате ли някакво оплакване? Провинил ли се е апартаментът в несъблюдаване на някоя от клаузите на договора?

— Съвсем не, не бих искал да мислиш такова нещо. Само че... знаеш ли...^[1]

— Вие би трябвало да знаете, че нашето общество се отвращава от капризите — каза студено блокът. — Разрешете на апартаментта да действа според закона и не забравяйте, повреждането на индивидуализираната структура на една-единствена подсистема поради неизбежните взаимовръзки, води до нарушаване дейността на цялото. Надявам се, че не възнамерявате да причините неприятности на никого.

Предварително победен, Ралт замълча, не започна да се мярка в къщи само, когато замаен от часове безцелно скитане започваше да се олюлява объркан в пустотата, в която вече не проникваше никакъв знак от вън. Всичко, което постигна в жалкия диалог беше разрешението раклата със спомените да не бъде пратена в Крематориума (*И обръщам вниманието ви върху изключителния характер на отклонението от повсеместния обичай*, държеше да подчертае блокът), а да бъде приютена в една от нишите на последния подземен етаж. Последният подземен етаж, в който нито един наемател нямаше достъп, принадлежеше на машините.

... откъсна се от вратата и се отправи залитайки към спалнята. След като я беше избягвал известно време и спеше във фотьойла в другата стая, той за пръв път от няколко дни се строполяса в твърде широкото легло. Не можеше да се надява да умре там, с глава на възглавницата, която вече не пазеше аромата на Арла (апартаментът би се

намесил и разбира се би го върнал към живота), но не знаеше вече на какво да се надява.

Вратата се отвори и Арла се появи на прага.

— Кое време е, Ралт? Да беше поне съобщил...

Гледаше я от края на пустотата, от много далече:

Разтревожена. Арла.

Ръцете му се протегнаха към нея, преди да знае какво прави, преди да разбере. Почувствува в гърлото си експлозията на бучката, която му пречеше да диша и, като се хвана с две ръце за раменете ѝ, люшкан между недоверие и страх, тъй като светът не се беше възстановил нито в него, нито извън него и тялото му блуждаеше още в нощта, която траеше от толкова безжизнени, еднообразни седмици, Ралт избухна в плач, хълцайки докосна с устни нежната ѝ кожа между рамото и врата. Тогава, почувствувал топлината на Арла и солта на собствените си сълзи, промълви несвързано:

— Но, ти... умря...

И веднага осъзна чудовищността на думите, усети, че не бяха истински и че е сънувал злополуката. Нищо не беше се променило. Усещаше пръстите ѝ да разрошват косите му, пръстите на Арла в своите коси, ноздрите му разпознаваха дъха ѝ и понеже не беше мъртва, понеже беше там, в прегръдките му, той плачеше с глас, измъчван от едно толкова червено щастие, че във вените му вече не течеше кръв, а щастие, и без да разбира как се е излъгал, как е могъл да повярва, че си е отишла завинаги, като си мислеше, че тя, все пак не знае или не трябва да знае, поиска ѝ прошка, шепнейки:

— Какъв идиот съм бил!

Събуди се на мократа от сълзи възглавница.

— Здравей, Ралт — каза апартаментът.

Извлечение от „Биографията на Ралт Мога“

Не пътуваше за първи път и не искаше да знае нищо за това, което ставаше около него. Веднъж завинаги беше спуснал пердетата. Затворен в кабината така, както се беше затворил в себе си (двамата членове на екипажа изглеждаха него и той им беше благодарен, при все че нищо не каза), възстановяваше непрестанно в ума си абсурдния разговор, изследваше всяка произнесена дума, вслушваше се в мълчанието между фразите, претегляше ги и се опитваше да изтръгне истината от тях. Беше подхващал толкова пъти нишката на разговора, толкова пъти я беше нахвърлял, подреждал откъсите в неочаквани комбинации, че откровено казано, вече в нищо не можеше да бъде сигурен. Кой беше казал, например, *освен последната надежда*, той или другият? Всичко се объркваше, думите, (но бяха ли те произнесени наистина или той се заблуждаваше, измисляше ги, докато се опитваше да оправдае присъствието си на малкия космически кораб, носещ като единствен отличителен знак буквата М?), думите губеха значението си, свеждаха се до прости звуци. Изкълчени, те вече не можеха да се уловят, дори и като звуци, превръщаха се в бучене, сливаха се с бръмченето на моторите и той потъваше в сън, измъчван от кошмари, които се присмиваха на ума и на сърцето му, като продължаваха с още по-объркващи форми анализа на разговора, завършил в обективното време, но подхващан отново и отново в субективното време до изтощаване, което насън се проявява в събуждане.

Затова не беше чудно, че не усети кацането на Марс, не видя светлините на космодрума, не забеляза замлъкването на моторите, само с периферията на съзнанието си почувствува (без да прави каквито и да е било изводи), че безсмислено подеманите приказки запазват значенията си и не се разтапят вече в оглушителния шум на моторите, който дотогава те успяваха да превъзможнат за все по-кратко време, пропорционално на все по-малката енергия, с която той разполагаше. Освен това отначало не забеляза дори и появата на новия пътник.

Слаб, без възраст, човекът носеше нещо като черен работен комбинезон. Проникна безшумно в кабината и се настани, загледа продължително ръцете си, като раздвижваше дългите си гъвкави пръсти с квадратни нокти.

— Ралт Мога?

Не повдигна очи. Гласът, тънък като глас на дете не подходдаше на каменното му лице и достигна трудно до слуха на другия.

— Ти ме познаваш...?

Новодошлият почувствува, че въпросът идва отдалече. Мъжът пред него трябваше да бъде оставен да се съвземе след вглъбяването в себе си, което траеше кой знае от кога. Беше излишно да му казва, че човекът от екипажа му е съобщил името. Зачака го да се върне сред тапицираните стени, зачака развитието на неизбежния процес, започнал заедно с умишлено рязкото установяване на контакт. Едва когато забеляза първите признаци на любопитство в угасналия му поглед, който търсеше неговия, той се представи:

— Идомар ав Солг су Саро. — И като откри предните си зъби, бели, наклонени, като зъбите на хомяк, добави с усмивка, лишена от жизнерадост — Убиец.

Студени като две стъклени топчета, бледосините му очи не съответствуваха на детския глас, установи сега Ралт. Срещнал погледа му той се размърда неспокойно в креслото, после каза без желание:

— Говори се, че... на Марс... тази професия е... хм... (Не успя да добави, както си беше наумил: *достойна за уважение*).

— Със стари традиции — взе Идомар думата от устата му. — Но не съм дошъл да те убия.

— Все едно, напълно ми е безразлично... — и като повдигна рамене, продължи на ум: *Какво иска от мене? Ще се прибера в койката си.*

— Че съм убиец? Че не съм дошъл да те убия?

— Всичко — каза Ралт уморено.

Старите думи се преплитаха в главата му все още криейки смисъла си и той трябваше да тича подире им докато успее да изтръгне от тях истината. Нима другият не съзнаваше, че присъствието му го притеснява?

Но Идомар се усмихна отново. Устните му се раздалечиха точно колкото при предишната усмивка, зъбите също така проблеснаха и Ралт имаше впечатлението, че Убиеца разполага с една-единствена мимика, с която маркира всички усмивки. Каменното лице не вземаше никакво участие.

— Да са ни събрали от два свята именно за това? Безразличието е първото условие за един Убиец.

— Аз имам професия — каза Ралт — или имах. Поет.

— Говори се, че... на Земята... тази професия е... хм...

— Със стари традиции — усмихна се вяло той, почувствувал се задължен да прояви учтивост, както другият имитираше усмивка.

— Не си добър за последовател — продължи марсианецът. — Безразличен, може би... но твърде малко свободен.

Последната дума беше изръмжана, произнесена с очевидно неудоволствие.

— Знаеш май много за мене — установи недоволен Ралт, като се питаше дали Идомар знае причината (*причината ли? безумие, поправи се сам на ум, но не беше причина или трябваше да бъде*), поради която се намираще на малкия космически кораб.

— Напразно се измъчваш. Още не си разбрал. Миналото и бъдещето не съществуват... — (Сега Идомар говореше шепнешком. Ралт трепна, искаше да протестира — *причина, безумие, наречи го както щеш, но причина или безумие трябва да съществува иначе... иначе?* — не можа да си отговори и не успя да протестира, защото гласът на маската от повехналата кожа, като изрязана от приказен пергамент, тоя детски глас му се стори изведнъж ужасен и той сви глава между раменете си в очакване). — Ние сме една поредица от настояще, земни човече, една безкрайност, последователност от настояще. Докато се очовечавахме, забравихме това, преструвахме се, че забравяме, пожелахме да забравим... Колко хилядолетия усилия! Нашият ужас е изходната ни точка. С всички средства, табута, религии, държави, целяхме да се отдалечим от нашите първи братовчеди. Те бяха космати. Ние правихме-струвахме и очистихме кожата си от косми. Те бяха естествени, ние се постаряхме да станем изкуствени и се татуирахме, боядисвахме, обличахме. Те живееха в настоящето, ние си измислихме минало и бъдеще... Нима сме по-щастливи?

Неочаквано гласът беше преминал от шепот във вик. *Като че ли иска да убеди преди всичко себе си... Аз съм само минало и бъдеще*, искаше да изкрещи и Ралт, но Идомар снижи отново глас:

— Мълчи... — не изглеждаше сърдит. — Ще си отговоря сам. Не сме по-щастливи, Ралт. Защо? Защото вече не сме свободни. Миналото и бъдещето, ето веригите, в които напълно съзнателно се оковаваме. Що се отнася до мен, в момента, в който разбрах това станах отново свободен.

— Като животно — ужаси се Ралт — и стана Убиец.

Сините топчета на очите на Идомар блеснаха, но марсианецът не се помръдна.

— Не убивам нито за удоволствие, нито по лични съображения — напомни той с кротост, под която можеше да бъде скрито какво ли не.

Думите все още трудно достигаха до Ралт и спирачките в ума му още бяха блокирани, затова и беше говорил, без да се контролира. Но разбра изведнъж, че Идомар би могъл да го убие, действително едва тогава разбра, като че ли тогава чу думите произнесени от него веднага след влизането му в кабината, думи, които беше посрещнал с непресторено безразличие.

— Не сега — прошепна той, отпусна се назад и прилепи гръб в облегалката на креслото.

Поради миналото и бъдещето, настоящето става ценно. Една преходна фаза, един прост преход, но ако всички обещания на миналото са били предопределени да дадат плод в бъдещето...

— Пошегувах се — каза марсианецът — Не съм дошъл нито да те убивам, нито да те превръщам в Убиец. При кацането на Бабел^[2] ще знаем какво ни чака.

— При...?

Идомар кимна с глава.

— И това ли не си разбрал?

— Извинявай — прошепна Ралт. — Аз съм глупак. Знаеш ли... аз...

Още не беше свикнал с мисълта. Въпреки че беше взел решението на Земята и беше премислил всяка дума от разговора, проведен преди тръгването, той още не беше погледнал открито естествената предпоставка и заедно с нея неизбежно заключение: трябва да живея. Приемането на настоящето оставаше странно в очите на онзи, който е свикнал да го оценява единствено през призмата на страданието и ето, че марсианецът не се задоволи да му отвори очите, той му даваше още един повод за удивление: и двамата имаха една и съща цел.

Неусетно Ралт се улови, че се радва на появата на Убиеца. Апатията, в която беше потънал (в която се чувствуваше добре) се разнищи, сега му се струваше, че присъствието на Идомар означава

потвърждаването на едно ново начало и отлага изтезанието на съмненията. Той попита нетърпеливо:

— Какво знаеш за Бабел?

— Каквото знаят всички... Съвсем малка планета, условия за живот удивително близки до земните. Открита и колонизирана във втората фаза на Проучването на Космоса, била е обсебена от династия Мор. Обявена за забранена планета при Алвар Мор, третият или четвъртият представител на династията. Бюрото се опита да протестира, после изпрати един разузнавателен кораб, който не се върна. Защо?... Мистерия. Връзките между Бюрото и Бабел бяха прекъснати, а владението Мор — признато за забранена планета. От поне 400 години никой не знае какво става на Бабел.

— Как е възможно?

— Незначителна планета, малко по-голяма от астероид — каза с пренебрежение Идомар. — И разположена в една маловажна част на Галактиката... Предполагам, че Бюрото не е сметнало за нужно да я интегрира.

— И все пак е чудно, нали?

Марсианецът направи един уклончив жест.

— Фактът, че се насочваме към Бабел, показва, може би, че връзките са били скъсани само официално. Както и да е, скоро ще узнаем.

Никой от тях не очакваше изненадващото кацане на Венера, и още по-малко, появяването на третия пътник, който взеха от космодрума на Ксу-Тии. Тъй като сега живееше в настоящето независимо от съмненията, които трябваше да храни със собствените си надежди, Ралт не остана безразличен към оживлението, царуващо на един от най-големите космодруми на Бюрото.

От илюминатора, чието перде беше дръпнато встрани, видя искрящите куполи на корабите, разположени на разстояние, което смалява силуетите на роботите, проследи трасетата на самоуправляващите се многоцветни транспортни ленти, криволичещи на няколко равнища. Както обикновено на Венера небето беше осеяно с облаци, но дъждът беше спрял и бетонът на безкрайните писти

блестеше, редките бели оазиси правеха още по-мрачни обгорените от реактивната струя места.

Когато жената влезе в кабината и двамата се извърнаха учудени, тъй като новата пътничка се беше качила от обратната страна, не от тази, която те виждаха от илюминатора.

— *Джерхоа* — усмихна се тя в отговор на очевидното изумление на мъжете. После, като произнасяше думите на галактически с неподражаемия акцент на местното население, на джерлите, добави — Страхувам се, че не сте били предупредени за моето пристигане...

— Наистина — каза Идомар, демонстрирайки мимиката, която му заместваше усмивката — и затова то е още по-приятно.

Реакциите на Ралт все още не бяха напълно синхронизирани. Застанал прав, той се задоволяваше само да гледа.

— Не зная дали това твърдение е валидно и за твоя приятел — каза по този повод джерлата, като прекара пръсти през синята си коса, а Идомар го смушка с лакът и побърза да я увери, че и двамата наистина са очаровани.

Ралт дойде на себе си доста бързо и дори направи представянето. Така научиха, че новата пътничка се казва Ор-алда и че е Арфа на Великата Госпожа (като че ли, за да ги убеди да приемат чудатите термини, тя погледна поред двамата мъже, като отпрати към всеки от тях по една съучастническа усмивка). Фактът, че марсианецът е Убиец, сякаш я смуги не повече от съобщението, че Ралт е поет. Настани се в третото кресло, нежна, но уверена в себе си и кабината изведнъж оживя.

— Три кресла, трима пътника — каза Идомар. — Трябваше да се сетя сам...

— Една стара земна поговорка казва, че всички хубави неща стават на тройки — припомни Ралт.

Не му беше леко да изостави пустотата, в която блуждаеше, и му се струваше, че на малкия космически кораб има двама Ралтовци: един Ралт, затворен в себе си, в микровселената от болка, питащ се неспокойно дали нахлуването в абсурда може да бъде изход; и още един Ралт, вън от него, към когото гледаше със смесица от яд и любопитство, само защото неотдавна в една кантора със стени, покрити с холограми, един андроид му беше посочил възможен изход и поради това той успяваше да говори почти непринудено, да общува,

нещо повече, дори и да забележи дискретното очарование на джерлата. Ироничен, но заинтригуван, затвореният в кръга на сенките Ралт виждаше как вторият Ралт наблюдава овалното лице, изваяно от матово злато, изпъкналите скули, продълговатите очи с бялото — невъобразимо бяло — наситеното минерално зелено, леко орловия нос и устата, може би твърде голяма, с плътни устни. Шлемът от сини коси, отрязани над веждите, покрили рамената, спускащи се прави докъм средата на гърба, придаваха на жената суровостта на амазонка, впечатление, опровергавано от грацията на тялото, загърнато в традиционна зелена *тлаа*, която закриваше лявата ѝ ръка и оставяше свободно дясното рамо и дясната ръка, на която блестеше неизменната широка гривна, украсена с йероглифи. Всичко в Ор-алда беше двусмислено, смесица от строгост и нежност. Изглеждаше зряла и същевременно много млада, а сигурността, с която хващаше чашата, контрастираше с грациозния начин, по който я поднасяше към устните си.

— Имам само приятели — каза тя сега. — Надявам се да се сприятелим.

Като подръпнати от невидими пружини, устните на Идомар трепнаха и се разтвориха в мимиката, която заместваше усмивката му.

— Арфите притежават особени таланти...

— Намекваш за някакъв чар да се предизвиква дружелюбност?... Някаква магия? Някаква вълна, може би?

Ор-алда изглеждаше заинтригувана. Гледаше го усмихната, изправена в креслото с леко наклонена глава към марсианеца, чиито сини студени очи я пронизваха.

— Бил съм на Венера — съобщи той.

Зъбите на хомяк блестяха в маската на повехналото му лице.

Жената отметна назад глава и избухна в неочакван смях. Разстоянието между устните на Идомар незабележимо се увеличи.

— Бил съм на Джерл — повтори той с гласа, който изглежда беше заел от дете, за чиято съдба може би беше разумно никога да не се узнае.

— И?

— И се върнах.

— Ах! — прошепна Ор-алда.

След това настъпи мълчание, сякаш двамата бяха казали каквото имаха за казване и сега беше дошъл ред да се премерят с поглед, да се претеглят, да проникнат отвъд думите, там, където думите са безсилни.

— За какво говорите? — учуди се със закъснение Ралт, въпреки че никой вече не говореше.

— За Венера — каза пак шепнешком жената, като че ли му разкриваше някаква тайна.

Но продължи да гледа Идомар. Би могло да се каже, че отговаряше на него, а марсианецът чакаше неподвижен и изглеждаше склонен да чака, в случай на нужда, цели дни, седмици, месеци.

— Не разбирам — ядоса се Ралт като откри, че веднъж изведен от бездната на пустотата вече не можеше да понася мълчанието. — Аз не съм бил на Венера...

— Няма значение — отговори Идомар. После, като че ли без връзка добави — Гилдата на Убийците е възникнала на Марс в епохата на алкатаните, която наподобява земния феодализъм. Нейният устав, обаче, непрекъснато е бил усъвършенствуван. Казах ти, че Убиеца трябва да бъде безразличен и свободен, че не може да убива за удоволствие или по лични съображения. Освен това той няма право да измъчва жертвата си.

Отговаряше на Ралт, но гледаше Ор-алда.

— Не зная какво ни очаква на Бабел. Нека бъдем приятели — предложи тя отново.

Учуден, Ралт забеляза, че джерлата трепери. Страх? Ор-алда сякаш се бореше със себе си. Прехапа устни, после дълбоко пое дъх, сложи ръката си на масата с обърната нагоре длан. Беше дясната ѝ ръка. С лявата обхвана гривната на голата си ръка. Три същества, големи колкото пръст, се появиха на дланта ѝ, миниатюрни копия на тримата пътници от кабината.

— Идомар, вземи Ор-алда — каза джерлата с глас, в който сега се чувствуваха победоносни нотки.

И марсианецът безмълвно взе копието и го сложи до себе си на масата. В протегнатата длан се появи още една Ор-алда.

— Ралт.

Още не вярващ Ралт взе умаления образ на странната спътница, а тя сложи настрана, за себе си, изображенията на двамата мъже. Но Идомар и Ралт се появиха отново на дланта на жената. Този път те не

чакаха подканата ѝ и всеки си взе изображението на другия, после Ор-алда оттегли ръката си. Устните ѝ побледняха, зелените ѝ очи загубиха блясъка си. Но само няколко мига бяха достатъчни на нейния организъм да зареди отново биоенергетичните си батерии. Златистото лице отразяваше отново намереното спокойствие.

— Нека станем приятели — каза Ор-алда отново и Ралт видя с учудване, че Идомар се надига и се покланя пред нея.

После седна отново и изрече спокойно:

— Ще бъдем приятели.

Мъчейки се да разбере, Ралт ги изгледа поред. Джерлата говореше за магьосничество. Или се защищаваше от такова обвинение?

— Земята е рационален свят — избухна той изведнъж, учудвайки се сам, че се чувства засегнат от думите и постъпките на двамата, които имаха смисъл в недостъпно за него измерение, като го изключваха и го изолирваха в неизвестността, от която се стареше да се измъкне.

— Не само Земята — каза кротко Ор-алда. — Ирационалното също е рационално... ако се намираш на подходящо равнище. Запази нашите изображения, Ралт.

— Защо? — сопна се той. (Загатването за рационалността на ирационалното го засегна болезнено. Наистина, какво търси той там, на малкия космически кораб?) — Какъв смисъл има?

— Ще научиш, когато му дойде времето — отговори Идомар. — Ор-алда...?

— Ох, извинявай...

Този път уверена в себе си, тя отново протегна ръка над масата и в дланта ѝ една след друга се появиха три продълговати кутийки, (три ковчега, каза си Ралт). Марсианецът спокойно пхна двете копия в първия ковчег, който изчезна в дълбочината на един от многото джобове на неговия комбинезон. Ор-алда направи същото, вторият ковчег изчезна в платнената керемидена чанта, с която беше дошла.

Неуверен, с неприятното чувство, че е заставен да се впусне в някаква недостойна игра и в същото време неспокоен, Ралт протегна ръка и хвана изображението на Ор-алда. Но нададе вик и отдръпна пръстите си.

Миниатюрата беше жива. Как не беше разбрал? Миниатюрните очи се обърнаха към него, ръцете ѝ хванаха върха на показалеца.

— Разбира се! — отговори Идомар на немия му въпрос.

После, спокоен, пхна вместо него двете копия в последната продълговата кутийка и му я подаде.

— Ти си най-добрият от нас — каза Ор-алда.

Развълнуван, Ралт долови състрадание в погледа ѝ.

* * *

Въпреки че живееше с чувството, че думите на двамата понякога все още го заобикалят, за да се срещнат в зона, която оставаше недостъпна за него, прикривайки някаква действителност, на която той беше чужд, призованото и обещано от Ор-алда приятелство се затвърдяваше, независимо от отбягването на какъвто и да било намек за биографията и съдбата на всеки един от тях. Представата за такова приятелство беше нова за Ралт, свикнал да познава приятелите си с всичките подробности на едно, често пъти, общо минало. За Идомар знаеше само, че е Убиец и споменаването на тази професия, някога би го отблъснало. Ор-алда беше още по-мистериозна с нейните странни таланти (измежду които опозна само един, споменът за който му се струваше толкова тревожен, че той го прогонваше веднага щом изплуваше в паметта му). Странните ѝ таланти не можеха да допринесат за установяване на климата на доверие, присъщ на приятелството, така както го разбираше той. И все пак, атмосферата в кабината, която ги приближаваше към целта на пътуването, беше достатъчно сърдечна. След часовете за почивка в тесните индивидуални койки, те бързаха да се срещнат, като че ли имаха да си доверят несподелени още мисли, планове, зависещи от тяхното добро сътрудничество. В действителност нищо не споделяха. Започваха да се чувствуват добре заедно и с единомушие, затвърдено от странната сцена с изображенията, знаеха, че ще се подкрепят взаимно в чуждия свят, който щяха да открият.

Какво водеше нататък безразличния марсианец, тази обикновена машина за убиване? Какво търсеше там джерлата, която беше обявила странното си звание на Арфа на Великата Госпожа? Ралт се питаше как

ли би реагирал всеки от тях, ако им разкажеше своите безнадеждни лутания из пустотата, толкова дни и нощи, в края на които опря чело в стъклото на огромната витрина. Изправена зад дебелилото стъкло, се усмихваше Арла. Като в транс (но нима седмиците, които влачеше след себе си не бяха го променили достатъчно, нима преминаването му през одушевените и мъртвите форми, изпълващи овъглени пространства, не го беше подготвило, не го беше приспособило към противоречивото състояние — замаяно бдение или будна сънливост — в което се намираще?), като в транс беше влязъл в зданието, чиито подробности се бяха заличили от паметта му, беше стигнал в помещението със стени, покрити с холограми, където някой го беше приветствувал приятелски:

— Чакахме ви, Ралт Мога.

Само използването на множественото число му показва, че има пред себе си андроид, Идомар изглеждаше благоразположен и Ор-алда го беше изгледала съчувствено. Нима по отношение на тях той беше невежа? Спомни си все пак, че се отправят заедно към Бабел и мислите му се съсредоточиха около въпрос, който той формулира приблизително така: дали има и в други светове, или поне на Марс и Венера, кантори като тази, в която беше влязъл? Какво са видели тогава Идомар и Ор-алда във витрините на зданието, с други думи, какво ги беше накарало да приемат пътуването до Бабел?

Очевидно подборът им не беше случаен. Но Ралт не научи нищо повече и дните следваха монотонния си ход на малкия кораб, в който тримата се учеха на приятелство без изповеди, сякаш всеки се е родил за другите двама в момента на пристигането му на борда. *Или само за мене?*, запита се все пак Ралт.

Бабел растеше в прореза на илюминатора и като че ли нищо не отличаваше забранената планета от безбройните светове, разпръснати из мрака на пространството.

[1] Напомняме, че в обединените светове на Бюрото използването на второ лице единствено число е повсеместно от векове, единствено машините са програмирани за използване на старите форми на учтивост; това беше, впрочем един от малкото начини за идентифициране на андроидите-роботи. (Бел.авт.) ↑

[2] Бабел: Вавилонската кула, която, според Стария завет, потомците на Ной са искали да издигнат до небето. Строежът бил прекъснат, защото Бог смесил езиците на строителите и те вече не можели да се разбират. Като се има предвид съвкупността от значения на това название и възникващите с него асоциации, които предопределят структурата на романа на Вл. Колин, за целесъобразно се прие да се запази краткото оригинално заглавие на книгата — Бабел. (бел.прев.) ↑

ИДОМАР

БЛАГОРОДНА ГИЛДА НА УБИЙЦИТЕ
ОРИАЛАТ АРИТ
ЧРЕЗ ВЪРХОВЕН И НЕОТМЕНИМ ФЕРУНАДАРЕН
ДЕКРЕТ
АСП АВ ТАЛД СУ АРИТ
ЩЕ ПОГЛЕДНЕТЕ СЪДБАТА СИ В ЛИЦЕТО.
МЪЛЧАНИЕТО НА БРАТ ИДОМАР АВ СОЛГ СУ САРО
ЩЕ ПРИЕМЕ ЗА НЕГО ОБРАЗА НА СЪДБАТА.

С лице, както обикновено каменно, Идомар сложи съобщението на масата. Ръката му не трепереше. В малкото помещение беше тихо, но той не чу бръмченето на привлечената от последните лъчи на залеза муха, която се блъскаше яростно в стъклото, както не чу и новото мълчание, настъпило, когато в тъмното, мухата се успокои. Не запали светлината. Продължаваше неподвижно да разглежда жълтия правоъгълник на съобщението.

То, разбира се не беше първото. В малкото скривалище в стената, с чийто ключ той не се разделяше, съобщенията, засягащи всички онези, за които мълчанието му приемаше образа на съдбата, бяха наредени грижливо по цветове, в хронологически ред. Всеки цвят носеше някаква информация, черното — *в срок от шест месеца*, червеното — *до три*, зеленото — *до два*, синьото — *до един месец*, виолетовото — *до две седмици*. Жълтото заповядваше: *Незабавно*.

В скривалището в стената се намираха имена на жени и на мъже, на младежи и старци, дори и името на едно дете. Сега към тях се прибавяше и Асп. *Незабавно*.

Не се запита защо. Както винаги беше по-добре да не знае, беше научен да стои настрана от биографията на този, който трябваше да остане за него само име, да игнорира

мотивите, които стояха в основата на Върховния и Неотменим Ферунадарен Декрет. Асп беше положил усилия да насади в него равнодушието, неотменно условие, за да може да изпълнява ролята на съдбата. Асп. *Незабавно.*

Бавно вдигна дясната си ръка. Това беше движение наложено от необходимостта да провери живото оръдие, което пускаше в ход механизма на съдбата. Едва тогава усети тъмнината, а когато натисна с лявата ръка ключа, живото оръдие порази погледа му и той го запрати надалеч, замахна с ръка с такава сила, че почувствува болка в рамото. Опита се да го захвърли, сякаш беше забравил, че е част от неговото съществуване, но върното оръдие се връщаше, искаше да бъде пуснато в действие. *Незабавно.*

И ако...? Спомни си за Сират ав Лир, който беше отказал да приеме образа на съдбата за любимата жена; за Озар ав Желт, предпочел да приеме образа на съдбата за себе си, отколкото да го наложи на един посредствен поет, за когото вече никой не си спомня. Разбира се, Върховните и Неотменими Ферунадарни Декрети бяха изпълнени от други двама братя и името на показалите се неспособни да изиграят ролята си предизвикваше отвращение сред членовете на Благородната Гилда. Но какво са мислили те? — запита се Идомар, учуден, че никога досега не си беше поставял този въпрос. И без да осъзнава свиваше и разтваряше машинално юмрука си в едно от подготвителните движения. *Говори се, че в момента, когато определеният Убиец му се е представил, Сират бил въздъхнал: Най-последно! — доказателство, че се отвращава от себе си. Обезпокоен, Идомар откри, че това не е единственото възможно тълкуване.*

Тогаваше като стана от масата, отвори шкафа, разгледа колекцията си от оръжия и избра червения пистолет, подарен от Асп, а устните му се разтвориха в мъртвата усмивка, която не озаряваше повехналата му маска. Така се беше усмихнал и тогаваше, отдавна, когато получи подаръка.

— Никога не съм бил в състояние да се усмихвам така, беше казал Асп. Ще стигнеш далече.

Провери оръжието и го пъкна в предвидения от устава джоб на черния комбинезон, но забрави на масата съобщението. Щеше да се опитва по-късно да пресъздаде вечерта, полагайки усилия да извика отново в паметта си жестовете и звуците, поне пътя, по който беше тръгнал, но винаги успяваше да възстанови спомена от мига, в който Асп му отвори вратата, без да показва учудване или радост.

Държеше в ръката си чаша. Вдигна я вместо поздрав.

— Влизай. Ще се намери още една чаша, имам и две бутилки порал.

— Знаеш, че не пия. Вече съм ти казвал, че ти пиеш прекалено.

За това ли? Обикновено мълчалив, Асп говореше, когато поралът замъгляваше погледа му и на челото му започваха да избиват капки пот. Но прогони тая мисъл. И като се вгледа в черните очи, чиято втрепеност не изглеждаше променена, установи, че високото поради плешивостта чело беше сухо.

Както очакваше, всичко в малкия апартамент беше в безпорядък. Дрехи, захвърлени по пода, по столовете — празни бутилки, запокитени върху ролките по рафтовете, листове магнетопласт, покрити с бележки и смачкани на топки лежах там, където са били хвърлени седмици преди това (виждаше се, че Асп е стъпвал по тях), прах навсякъде и фасове сред остатъци от амбалаж.

— Седни — подкани го Асп, като наклони нисък стол, за да събори от него един чорап, две ролки и един нож, с извито блестящо острие.

След това тръшна огромното си тяло върху стола, от който навярно беше станал, за да му отвори. Между тях имаше ниска маса. Асп поднесе чашата към устните си, но спря движението и, с чаша в ръка, добави:

— Дошъл си, за да мълчиш?... И така е добре.

Отпи. Сложи чашата на масата и поглади с длан мустаците и брадата с повече бели, отколкото черни косми.

— Дойдох да те питам нещо — каза Идомар. — Не си ми казвал никога... Защо влезе в Гилдата?

— От отвращение. Но не само от другите. А и от себе си.

Капки пот все пак се появиха на челото му. Притеснен, Идомар не можеше да не ги види.

— Защо не си ми казвал никога?

И в този момент чу гласа си и гласът му на дете му се стори странен, като че ли никога дотогава не беше го чувал.

— Вероятно не си ме питал... (Асп сви рамене). Обръщам ти внимание, че всъщност и не би трябвало да питаш. Добре е, че не си питал.

— Лошото е, че питам.

Асп напълни чашата си. Очите на месестото му лице се присвиха, синкавите торбички под тях заприличаха неочаквано на надиплените крила на малка завеса на сцена.

— Пълната връв между нас е срязана отдавна — припомни той. — И се усмихваш така, както аз не съм могъл да се усмихвам никога.

Думите казани тогава. Идомар го погледна изпитателно. Някъде, отвъд стената или отвъд няколко стени, някой чукаше тихо и нарядко.

— Защо ме вкара в Гилдата, Асп?

— Доста въпроси за човек, който иска да мълчи.

— Защо, Асп?

Брадятият погледна чашата, която държеше в ръка. Отпи. Сложи чашата на масата, после мълчаливо сви и разтвори няколко пъти пръстите си в упражнението, препоръчано, за да не оставя живото оръдие да ръждясва. Неочаквано чукането секна.

— Защо? — прошепна той с поглед върху дебелиите си пръсти, с изпъкнали стави. — Защото беше слаб и изплашен от бъдещето и ми беше жал... или пък защото те мразех. Какво те засяга?

Идомар не виждаше погледа му, но беше сигурен, че се замъглява.

— Жал, омраза — каза той също шепнешком. — Асп ав Талд су Арит, съвършеният Убиец. Безразличен и свободен.

Всичко беше лъжа. Сградата издигната с цената на толкова години се рушеше.

— Научих те да не задаваш въпроси.

Гласът на Асп прозвуча лениво, с чуждо за него добродушие.

Идомар извади червения пистолет и стреля. Огромното тяло пред очите му трепна.

— Най-последно! — изхриптя Асп.

И, като си спомни известното възклицание на Сират, Идомар прие поръчението на последния поглед на умирация.

— Знаел си — извика той и катурна стола като скочи. Пръстите му изпуснаха пистолета и той улови с две ръце реверите на халата на Асп, и като разтърсваше огромното тяло закрепя с отчаяние пълно с омраза: — Затова... Искал си да ми помогнеш, така ли е?... Кажи! Кажи! Кажи!

Но Асп не отговори и когато ръцете на Идомар се отпуснаха и се отдръпнаха назад с мудността на пипала, тялото на човека видял в лице съдбата си, се наклони на една страна и се строполи върху червения пистолет, който беше подарил преди години на ученика си.

Извлечение от „Биографията на Идомар ав Солг су Саро“

Първото нещо, което видя при кацането на Бабел беше необичайната сграда на космодрума, напомняща щам от плесен, разглеждана под микроскоп. Наведените под различен ъгъл конусовидни кули с различна височина и дебелина, всичките с пресечен връх, водеха началото си от една масивна основа. Всяка кула имаше различен цвят и стъклата на безбройните кръгли, триъгълни или квадратни прозорци отразяваха залеза в разкошна

последователност от гербове оцветени в пурпур или позлатени. Над централната кула, най-високата и единствено права, се въртеше сфера, сменяйки цветовете си при всяко завъртане, а под нея два реда букви съобщаваха спокойно:

СКАТ МОР

може всичко

— Иде ми да повярвам на честната му дума — каза Идомар, и оголи зъбите си на хомяк в стереотипната си усмивка.

Ралт се задоволи да кимне с глава. За да си позволи да ги доведе от различни светове, Скат Мор трябваше при всяко положение да бъде в състояние да прави много.

— Никакъв друг кораб на пистата — забеляза Ор-алда.

Двамата членове на екипажа, с които Ралт не размени дума и които упорито мълчаха дори и тогава, когато Ор-алда и Идомар се опитваха да ги накарат да проговорят, отвориша шлюза. Пресният въздух донесе в кабината възбуждащия мирис на непознато цвете, после двойната ивица анти-Ге на една транспортна лента тръгна от един от триъгълните отвори на главната кула и спря пред входа на кораба. Страничните части на лентата бяха бели и от тях изникнаха два ниски парапета. Щом като Ор-алда протегна крак към червената лента между тях, тротоарът се задвижи и следвана от двамата мъже, джерлата се понесе към странната постройка на космодрума. Един черен куфар се беше появил до краката на Идомар.

Мълчаливи, те изминаха по въздуха разстоянието между кораба и триъгълната врата, като се опитваха да добият някаква представа за външния вид на местността, но отвъд бетонната писта, синкава мъгла скриваше всичко, а сградата, към която се насочваха им пречеше да видят какво се крие зад нея. Впрочем вече се смрачаваше и светлините, лумнали изведнъж зад всички прозорци, направиха нощта още по-дълбока.

Озоваха се в голяма зала със светещи стени, в средата на която имаше друга неподвижна лента със зелен цвят, сякаш ги очакваше. Те бяха единствените пътници. Триъгълният вход се затвори зад тях и двамата мълчаливи членове на екипажа изчезнаха.

Като сви рамене, Идомар сложи куфара си върху зелената лента и тя се задвижи. Другите го последваха, но Ралт обърна глава и хвърли поглед към кръглите прозорци, които заобикаляха триъгълната врата.

За негово учудване, през прозорците не се виждаше нощта навън. Те отразяваха като огледала светещата стена срещу тях.

Тъй като Идомар и Ор-алда бяха стигнали до средата на залата той побърза да ги настигне, обаче непрозрачните прозорци му направиха неприятно впечатление: на няколко пъти обръща глава и трепна, когато, най-накрая, видя себе си в светещия диск.

Друга врата с цвѳета на стената се отвори и тримата сега се плъзнаха в асансьора, който се спусна стремително, и ги остави на края на един коридор. Той изглеждаше като тунел издълбан в черния камък на стените. Една-единствена зелена светлина мъждееше някъде по средата на коридора и сочеше мястото на една кабина, издълбана в същия черен камък. Подвижната лента спря пред кабината. И:

— Здравейте — прозвуча дразнещият глас на Фарт Аверол — добре дошли на Бабел. Всичко е наред, започва митническата проверка.

Ралт побледня и стисна юмруци, а Ор-алда и Идомар размениха недоумяващи погледи.

— Какво означава митническа проверка? — попита марсианецът.

— Една малка формалност. Нищо особено — избъбри Аверол. — Багажите ви вече са проверени. Сега имате възможността да зарегистрирате предметите, с които сте дебаркирали и да отворите ръчния си багаж.

— Не знам от колко века, на нито един свят... — разбунтува се Идомар, но Фарт Аверол се разсмя от сърце и го прекъсна:

— На този, да.

— Отказвам — каза просто Ор-алда.

В този момент светлината угасна. Тъмнината беше дотолкова пълна, че Ралт не можеше да различава лицата на спътниците си. Неспособен да мисли, той си повтаряше наум *Фарт Аверол, Фарт Аверол*, а мракът вече не принадлежеше на света, в който едва пристигаше, а се превръщаше в мрака на апартамента, от който мислеше, че се е спасил. Тогава чу проклятието на Идомар и по шума от падането му разбра, че напразно се е опитвал да се върне към изхода на тунела. Транспортната лента се беше задвижила и го беше повалила.

— И нито един „специален талант“? — изсъска марсианецът.

— Не един талант — прошепна Ор-алда — но неефикасни в дадения случай. Не разбирам... Очертанията на местността се промениха.

Несигурен, гласът на Ралт потрепери в мрака:

— Какво искаш да кажеш?

Защо Фарт Аверол? Всичко отначало ли?

— Коридорът няма никакъв изход. Или пък чисто и просто изходите в двата му края са блокирани.

— Затворили са вратите.

Уловка?

— Не, Идомар. Вече не съществуват врати. Доколкото мога да проникна, стените са равномерно масивни, като че ли... като че ли се намираме в сърцето на планина.

Възможно ли е? На кораба всичко вървеше добре. И ми беше обещано. Но джерлата беше признателна на мъжете, които, научили, че може да проникне в стените (с поглед? благодарение на някакво особено чувство? — се запита все пак Идомар) не се учудиха и не поставиха под съмнение твърдението ѝ.

— Тогава... — каза той примирен и по тона му, толкова сигурен сякаш го виждаше, Ралт усети, че вдига рамене.

Събра кураж и извика:

— Хей, Аверол!

Зелената светлина светна. Гласът, изпълнен с фалшива бодрост, отново прозвуча:

— Здравейте, добре дошли на Бабел. Всичко е наред, започна митническата проверка.

— Какво трябва да направим? — попита провлечено Идомар.

— Почти нищо, влезте един по един в кабината.

Тримата размениха поглед, после Идомар направи крачка напред. Стените на кабината започнаха да вибрират.

— Нищо незаконно — установи Фарт Аверол — плюс два одушевени предмета, които не са забранени от никаква наредба. Моля, отворете куфара.

Марсианецът се поколеба за миг, но се наведе и пръстите му докоснаха биоелектричната ключалка.

— Пълно въоръжение — установи Аверол. — Дезинтегратори, парализиращи и хипнотизиращи пистолети, капсули с отрова, с

вируси, ножове... Съжалявам, правилникът ви дава право само на последния артикул.

— Това са инструменти за работа — каза навъсен Идомар.

— Ножове! Следващият?

Идомар загуби търпение и не се знае какво би направил, ако стената в дъното на кабината не беше пронизана от светкавици, толкова ярки, че и тримата заслепени закриха очите си. Светещите експлозии траяха няколко мига, а когато смъкнаха ръце от очите си, те видяха, че забранените оръжия бяха изчезнали от куфара.

— Следващият? — повтори Фарт Аверол, а Идомар усмихнат, както само той умееше, се наведе, затвори куфара и отстъпи мястото си на Ор-алда, която отвори чантата си.

— Същите два одушевени предмета. Иначе нищо незаконно, освен проверяваната личност, която е получила все пак разрешение да дебаркира на Бабел. Както се вижда объркано положение. Защото е непредвидено. Превишава компетентността на митницата... — Гласът на Аверол угасна унило, за да избухне веднага, със същата престорена бодрост: — Следващият?

Ралт влезе в кабината. Движеше се отсечено и чувствуваше дори и мислите си вцепенени, като че ли под челото му всичко се беше вкаменило.

— Същите два... — започна Аверол, спря се, после констатира: — В цялата група, особено предпочитание към одушевени предмети. Не казах незаконно, казах особено. Забележка от личен характер, превишаваща задълженията на контрола. Да не се регистрира. Извинете.

— Познаваш ли ме? — попита сподавено Ралт, но Аверол възрази веднага:

— Не познавам никого, аз съм познат на всички. Приятно прекарване на Бабел.

Зелената светлина угасна, в същия момент светна друга, в края на коридора, срещуположен на този откъдето бяха дошли, и транспортната лента ги понесе отново между мрачните стени. Там, където камъкът изглеждаше също така масивен, както и в останалата част на тунела, нов триъгълен изход зина към нощта на планетата.

— Възхитително — каза Ор-алда и Ралт не разбра дали беше казано с ирония.

Всъщност тя беше уплашена. *Не усетих изхода. Велика Госпожо, смили се.* Но нямаше право да се обърне към онази, която беше обидила и още по-малко да си присвоява високото звание, което беше загубила, така че прекъсна мисълта си и заедно с двамата мъже, се задоволи да наблюдава огньовете, горящи във вдлъбнати тепсии, разположени върху триножници, които заобикаляха на равни интервали кръгъл площад, ограден от дървета с бледи дънери и листа, сякаш направени от восък, зад които не се виждаше нищо. Странни звезди, групирани в безименни съзвездия, очертаваха едно толкова чуждо небе, че изглеждаше произволно. Никаква Луна.

Разпознавайки аромата блъснал го при първия контакт с въздуха на забранената планета, Идомар разбра, че пушекът, издигащ се от огньовете разнасяше упоителната миризма, която беше сметнал за дъх на непознато цвете. Никакво движение — освен полъха, който раздвижваше хвърлящите кървави отблясъци огньовете и караше да шумолят бледите листа — не нарушаваше тишината, като че ли джерлата и двамата мъже бяха единствените живи същества на Бабел.

Те потрепериха при тази мисъл и като по сигнал обърнаха глави наляво, откъдето някакво многократно ритмично чукане се усилваше. И тъй като нямаха време да разменят предположения относно произхода му ги обхвана еднакво изумление, когато причината на шума се появи пред очите им: теглена от два еднороги коня, разкошна каляска (на чиято врата блестеше инициалът М) се спря пред тях.

Толкова неочаквано изникна из мрака, че Ор-алда със закъснение сподави писъка си и се скри зад мъжете.

— Скат Мор може всичко — каза Идомар без маската на лицето да издаде мислите му, но гласът му на дете се извиси пресипнал, като мутиращ глас на юноша.

Еднорогите коне пръхтяха спокойно. Ор-алда направи крачка. И изведнъж се усмихна, въпреки че на Идомар се стори, че тялото на джерлата се прилепи за част от секундата до него, сякаш търсеше закрила. Но допирът беше толкова кратък, че дори не беше сигурен, че го е имало. Мълчалив, той погледна гладките рога, изникнали хоризонтално от челата на двата бели коня — те им придаваха достойнство, което не се нарушаваше от факта, че са впрегнати. Среброто, нанесено по хармоничните скулптури на каляската я превръщаха в необичайна ракла, предназначена да скъта гигантски

накит. *Накит-девица?* Затова се усмихва Ор-алда, каза си Идомар като стрелна с крайчеца на окоето джерлата, която продължаваше да се усмихва.

Кочияшът беше скочил от капрата. Сребърни багри играеха по ливреята му от бял сатен, украсена със златни гайтани, изящно засукани, за да очертаят на гърдите му неизбежната главна буква М. Беше млад и Ралт си каза, че брадата и русите къдрици, както и спокойните черти го правеха подобен на човек слязъл от прастара предренесансова картина.

Мълчалив, с ангелски поглед, човекът отвори вратата на каляската и ги покани да се качат, като сведе глава.

— Накъде? — попита Идомар.

И отново тримата не повярваха на ушите си, когато ангелски красивият кочияш отговори с пресипнал бас:

— Като че ли не знаете... Качвайте се, по дяволите и не ме задържайте напразно!

Марсианецът се напрегна вътрешно като лък, готов да се опъне, но Ор-алда, предусещайки озъбването на Идомар сложи ръка върху неговата и Ралт побърза да го побутне откъм гърба. Качиха се тримата и седнаха върху недокоснатите възглавници, а кочияшът междуременно затвори вратичката. После скочи на капрата, цъкна с език и еднорогите коне потеглиха в луд тръс.

Обиколиха площада, завиха наляво по пътя, по който бяха дошли и като си припомни нещо смътно, Ралт обърна глава. Огньовете на площада бяха угаснали.

* * *

Леко смекчен от слабия блясък на звездите, мракът пазеше тайните на планетата, а може би пътят минаваше само през пусти пространства. Кочияшът нямаше нужда да подканя еднорогите коне. Като механични, призраци, белите тела, едва загатнати в нощта, поддържаха с лекота дяволския тръс, в който се бяха впуснали от тръгването. Също така призрачен, кочияшът изглеждаше вкаменен, а юздите блестяха бледо в протегнатите му ръце.

Пътуването в архаичното превозно средство и огньовете на площада контрастираха прекалено силно с модернизма на космодрума, за да могат Ор-алда, Ралт и Идомар да си изградят някаква представа за това, което ги очакваше на Бабел.

— Възхитително! Всичко е възхитително! — повтори джерлата, — но еднорогите коне ме вълнуват най-много от всичко.

В мрака, който го скриваше, Ралт си позволи да се усмихне.

— Не те нападнаха — пошегува се той като си припомни една много стара легенда за отношенията между еднорог кон и провинилите се Евини дъщери.

Защо каза това? Ор-алда се извърна към него.

— Изглежда Скат Мор не само може всичко — каза тя. Би могло да се каже, че и знае всичко.

Говореха шепнешком, пазеха се да не стигнат думите им до ушите на кочияша.

— Питам се дали еднорогите коне са израз на почит или са обикновен начин на проверка — намеси се грубо Идомар.

— И това ли са ти казали на Джерл? — изсъска Ор-алда.

Така Ралт разбра, че земната легенда си имаше реално съответствие в света на джерлите, където еднорогите коне живеят по поляните около селищата на тези, които се наричат Арфи на Великата Госпожа. „Специалните таланти“ на джерлата бяха свойствени за тях докато те бяха девиси. Видът, погледът, даже и държанието на Ор-алда бяха според Ралт в противоречие с идеята за целомъдрие, но си каза, че еднорогите коне навярно са по-вещи съдии от него, непознаващият обичаите на Венера. Джерлата всъщност беше дала на два пъти доказателство, че притежава необичайни способности. *Дали и аз не съм бил проверяван?* запита се той, мислейки си за Фарт Аверол, когото не можеше да забрави. Развълнуван, сметна за уместно да не скрива от другарите си по приключение начина, по който Фарт Аверол се беше намесил в живота му.

— Не изглеждаше, че те познава — отбеляза Идомар. — Или проверката не е била убедителна, или не е сметнал за необходимо да се издаде...

— Да не би да искаш да ме убедиш, че не знаят кой съм?

Раздразнението на Ралт предизвика вяла усмивка върху лицето на Убиеца.

— И Идомар беше проверен — припомни Ор-алда. — Само той можеше да носи арсенал като този, който му беше конфискуван. *И аз бях проверена* — добави тя наум.

Миговете, прекарани в черния тунел я преследваха, тя избягваше да мисли за тях, но знаеше, че те представляват един въпрос, въпреки че беше опроверган на два пъти. *На три*. Изведнъж се почувствува невъобразимо лека и й идваше да пее, мелодията започна да кристализира акордите си в ума й, но се овладя. Идомар произнасяше думи, които зъбите му на хомяк сякаш предъвкваха:

— Като не можеш вече да избираш дори средствата... Ножове! Като в желязна ера...

— Може би не си издържал изпита — каза Ралт, придавайки си невинен вид. — Установи се, че ти не си ти, така че ти иззеха оръжията, с които искаше да минеш за Идомар.

Знае ли? Какво знае? Идомар потрепери и го прониза с поглед. Но Ор-алда започна да се смее.

— Изглежда единствено аз съм извън съмнение.

Възможно ли е? Ето, че е възможно! Думите пееха, скачаха и се премятаха, а Великата Госпожа ги наблюдаваше със снизхождение.

В този момент каляската описа голяма дъга и се спря. Неочаквано светнаха множество прозорци на фасадата на сградата, изникнала в мрака. Формата и детайлите оставаха невидими, въпреки че беше ясно, че еднорогите коне са спрели пред сграда с големи размери.

От старинния фенер, окачен над вратата се разливаше кървавочервена светлина и лъчите й се лееха върху черните стъпала на монументалната стълба. Беше невъзможно да разбереш дали се намираш на алеята на парк или първото стъпало започва направо от улицата. Честно казано, не се виждаше нито растителността на парка, нито алеята, нито улицата, кървавочервената ивица на светлината завършваше като прерязана под първото стъпало на стълбата. Само предполагаемият вид на постройката, извлечен от размерите й, внушаваше идеята за парк, в средата на който се очаква да я откриеш, всъщност (Ралт осъзна новата странност, но се задоволи само да я отбележи, като че ли редицата от странности беше притъпила способността му да се учудва) всъщност, сградата сякаш започваше от нищото и се рееше в неизвестното. Ако не знаеше, че има път, макар и

скрит от мрака, свързващ постройката с космодрума, би могъл да се закълне, че забранената планета е само една огромна пустиня, един мираж.

Ангелски красивият кочияш с глас на пиян безделник слезе отново от капрата, отвори вратата, и като сведе глава ги покани с лявата ръка. Помогна почтително най-напред на Ор-алда да слезе, после протегна дясната си ръка към Идомар, който се направи, че не я вижда. Ралт побърза да сложи за миг своята длан в неговата грапава като стъргало длан и неприятният допир го накара да настръхне. Човекът плю, след това скочи на капрата, хвана юздите и цъкна с език, а еднорогите коне, миг преди това вкаменени, потеглиха внезапно в тръс, като че ли неподвижността и тръсът са единствените състояния, които познават. Шумът от копитата се стопи за част от секундата и тримата останаха сами.

— Можеш ли да проникнеш през вратата? — попита Идомар.

— Направих го отдавна.

И за да им покаже, Ор-алда изкачи черните стъпала, оцветени от червените лъчи. И тримата, впрочем, изглеждаха преминали като през зловеща баня. И лицата им дори бяха покрити с пурпурни маски, а ръцете им бяха като окървавени. Не бяха принудени да действуват. Дълга ръка с бронзова става, обхваната от бронзова дантела, държеше в дланта си топка, предназначена да удари също такава топка прикрепена за дървената врата. Двете крила, украсени с множество глави, сред които растяха ластарите на главната буква М, се отдръпнаха и откриха голяма зала с бели и червени плочи.

Пространството беше обградено от множество знамена от всички времена и от всички планети, знамена, в които се преливаха избледнелите от времето цветове, и изглеждаха до стените като огромни крила на пеперуди. Други знамена, опънати от тежестта на големите си пискюли със златни ресни, висяха от втория етаж през перилото на галерията, която заобикаляше залата. В дъното ѝ от едната и от другата страна на стълба от червен мрамор, развита в две възходящи крила, стоеше на стража по един манекен-конник в броня, с копие в дясната ръка и опряна на хълбока лява ръка. Един огромен полилей с много ръце, човешки ръце, поставени в четири реда, в чийто длани горяха червени и черни свещи, осветяваше празната зала. Димът

от свещите имаше приятна миризма, напомняща аромат на непознато цвете.

От момента на спирането пред сградата Ралт се чувствуваше завладян от надежда и страх. *Арла. Там горе. Арла. Чака ме. Арла ме чака.* Опита се да се подготви за евентуалното разочарование. (*Всъщност, е невъзможно, знаеш добре, че Арла не може да бъде там, остави се да бъдеш повлечен в едно абсурдно пътуване, не си прави илюзии*) и тогава ужасът го обля в студена пот и той отново се почувствува пред черната пустота, лице в лице с непоправимото.

— Качваме ли се? — попита той старейки се да овладее треперенето на коленете си.

— Качваме се — съгласи се Ор-алда.

В галерията на втория етаж видяха доста затворени врати и ги провериха поред, но всичките бяха заключени. Една-единствена се отвори преди Идомар да почука по златистото дърво с червени жилки, разкошно като стар брокат. На Ралт му се стори, че факлите закрепени към стените на помещението се запалиха за част от секундата след отварянето на вратата, но нямаше време да си обясни странното впечатление. Вниманието му беше привлечено от някак неопределените контури на помещението и отначало си каза, че светлината на факлите предизвиква трептенето на стените, приближава ги и ги отдалечава, като че ли пространството се колебае, неопределило още границите, които ще си наложи.

Помещението все пак бързо се оформи и Ралт мина напред, отбелязвайки грабващото присъствие на някои мебели с необичайно закръглена форма, напомнящи вкаменени свити зверове, готови да скочат въпреки нашийниците с бронзова украса, въпреки веригите и синджирите, предназначени да пресекат устрема им. Дървото ставаше червеникаво там, където патинираните заоблености добиваха блясъка на огледало. Помещението беше продълговато, просторно и от двете страни, като се започне от вратата се точеха маси и скринове, лавици с вази от злато и сребро се редуваха с неизменни шкафове, с тумбести бюфети. Един огромен килим поглъщаше шума от стъпките. А в дъното, на кресло с размери на трон (беше наистина трон, *как не забелязах от самото начало червения балдахин и подиума с три стъпала?* запитва се Ралт) чакаше един старец.

В старинното кресло, чиито облегалки за ръцете представляваха според стара земна традиция два лъва с широко отворени уста, в помещението със злокобната атмосфера поради пращането на факлите, хилавото тяло изглеждаше необикновено дребно. Мантия от златиста кожа, закопчана на гърдите с копчета с матов блясък, го скриваше целия. Само главата се показваше над широката яка и Ралт дълго гледа лицето с хлътналите страни и ситно сбърчената кожа като кожицата на гнила ябълка, вдлъбнатите слепоочия, тънкия нос и очите с мътен черен цвят под разперените като крила гъсти бели вежди, до които се спускаше калпак от същата златиста кожа.

Старецът не правеше никакви движения, а в мъртвите му очи не можеше да се прочете дали следи приближаването на тримата.

— Да не би да е Скат Мор? — прошепна Ралт.

— *Господин* Скат Мор, извиси се тогава един треперещ, хриплив глас, все още рязък въпреки възрастта, един упорит глас, безпощаден, такъв, какъвто само древните биха могли да си представят, ако биха се опитали да дадат глас на Смъртта. Тук, на Бабел, още пазим формите на вежливост... И така, бъдете добре дошли на моята планета. Да, краткото ми слово за посрещането е записано. Това, което виждате, е само имитация, манекен, но видът ми е възпроизведен грижливо. Така изглежда днес Скат Мор... Това е всичко, което сметнах за нужно да ви кажа засега. Три стаи са ви приготвени, ще ги намерите. Може би утре пак ще си поговорим, но няма защо да чакате вест от мене: знам къде мога да ви намеря. Лека нощ, госпожице. Лека нощ, господо.

Въпреки че гласът престана да хрипти, тримата продължаваха да гледат облечената в кожи кукла, която представяше Скат Мор. След като приемът приключи, факлите, прикрепени с поставки към стените, започнаха да гаснат поред, първо пред трона, като че ли да ги прогонят. Завеса от мрак се спусна върху образа на господаря на забранената планета.

Мълчаливо те се върнаха в галерията, към която водеха всички врати, и не казаха нищо, дори когато видяха, че три от тях сега са отворени. По един поглед от прага им беше достатъчен, за да разберат, че помещенията са съвсем еднакви. Разделиха се и всеки се усамоти със съмненията и надеждите си.

Палатът беше безмълвен като мавзолей.

ОР-АЛДА

— Истина ли е? — попита Тер-ли като се повдигна на лакътя си и я погледна.

Замаяна от любов и слънце, Ор-алда лежеше по гръб със затворени очи. Струваше ѝ се, че синята трева се снишава и се повдига плавно заедно с топлата земя, заедно с нейното люлеещо се тяло. Краката ѝ бяха олекнали, раменете и главата ѝ потъваха все по-дълбоко, сякаш в дюшек от мъгла, после тялото и главата започваха да плуват, а краката ѝ висяха, отдалечаваха се, като че ли всичко, което беше кости, кръв и мускули се беше струпало в голите ѝ ходила и една непозната сила я повдигаше в летния ден.

Щастлива тя отвори очи. Притисна с показалеца си устните на Тер-ли като го молеше да мълчи. *Ако е истина? Глупавичкият ми венерианин.* Една синя птица се спусна стремително на камъка във водата, потопа човката си във вълните и излетя също така рязко, като пърхаше с криле, докато се изгуби из червените листа. В гъстата синя трева, в която никнеха плътни почти черни цветя, се чуваше мелодично шумолене. Змията, си каза тя. *Винаги е с мене.* Великата Госпожа изобщо не я спохождаха съжаления. *Аз съм Арфа, на която дълго са свирили. Почивам си.* Мина ѝ през ума да провери, но се побоя. *И ако все пак?*

Лицето на Тер-ли бавно се приближи и закри небето, горещите му устни докоснаха ъгълчето на лявото око, ъгълчето на дясното око. Ор-алда го прегърна през врата и топлото му гладко тяло притисна гърдите ѝ.

— Истина е — прошепна тя.

Младежът рязко се отдръпна и се изправи на колене.

— Искаш да кажеш... ще ни накажат?

И протягайки щастливото си тяло до последната фибра, до върховете на ноктите си, тя изрецитира като хладнокръвно предизвикателство:

*Крилете ни далеч засилват,
Двама стигнахме до червения връх,
На две крачки от живота, на крачка от
смъртта...*

Това бяха стихове на Но-кли, който не беше се поколебал да умре, за да им разреши да се обичат.

— Да, каза Тер-ли, но... помисли си...

Страх. Него, наистина го е страх. Устните му треперят. Всички багри би трябвало да угаснат и всички дървета да крещят, но поляната беше същата, и небето беше същото.

— Не се страхувай, каза малко пренебрежително Ор-алда. Само аз трябва да давам сметка.

И прибави наум: *Пред себе си.*

— Само ти?... Как си го представяш? Мислиш, че бих те оставил... когато заради мене...

Тер-ли! Любов моя. Но произнесе, потъпквайки гласа на сърцето си.

— Не съм направила нищо за тебе.

И очите ѝ се разшириха, защото младежът се оказа изведнъж невъобразимо далечно. Нещо се беше свлякло от раменете му. Той вече не ги чувствуваше да тръпнат и до намиране на новия модел, към който трябваше да се приспособи, за своя изненада той се почувствува неуверен пред Ор-алда, пред своя стар модел. И като избягваше погледа и промърмори:

— Вие, джерлите, създавате проблеми от всичко...

— Ще ти бъде ли все пак приятно да се похвалиш пред приятелите си венериани, че си изнурил една Арфа на Великата Госпожа — подпита го тя.

Не убягна от погледа ѝ усмивката му, прогонена мигновено. Моделът, от който имаше нужда вече му се беше предложил.

— Ако непременно държиш да ме обидиш... — каза той и се изправи.

Изтегната по гръб Ор-алда стисна клепачи. Прехапа устни, за да не извика, когато ледени ножове прободоха очите и сърцето ѝ.

— Ор-алда...

Той се колебаеше, още не можеше да преодолее срама. *Като че ли е мъртва*, мина му изведнъж през ума като я видя неподвижна. Несъзнателно се дръпна, крачка назад, хвърли неспокоен поглед към дънерите, закриващи поляната.

През миглите си Ор-алда го видя как се отдалечава, видя как се препъна в корените на един дънер. Портокаловата риза се мярна между две дървета, после изчезна. Една птица пропя пискливо.

Болката вече не беше остра, беше престанала да се концентрира и се разнасяше из цялото ѝ тяло. Ор-алда беше само едно огромно учудване: нима толкова бързо можеше да се загуби всичко? И в нея се надигна ненавист към тревата и дърветата, които не бяха се променили, към небето, със същите облаци и птици, които чуруликаха равнодушно.

После се обърна в тревата, повдигна се на лакти, улови лицето си с две ръце и се постара да проникне в мозъка на онзи, който се отдалечаваше. Поради скрупули, които сега ѝ изглеждаха глупави, в краткото време на тяхната идилия тя се беше въздържала да изследва съзнанието му, защото това би означавало да го принизи в собствените си очи, да признае недоверието си в думите, които я покориха, както и в множеството дребни жестове, от които нейната любов беше направила доказателства.

Сега напрегната, тя зачака установяването на контакта. Скоро се строполи с лице в тревата: както можеше да се очаква, Арфата не беше изнурена, а разбита.

Извлечение от „Биографията на Ор-алда“

Събудиха се в един и същи час, без връзка с реалното време, което упорито не им се разкриваше. Както в сградата на космодрума, прозорците на помещенията, където преспаха бяха непроницаеми, нещо повече — не можеха да се отворят. Всички помещения се осветяваха едновременно, но не факлите разпръснаха мрака, светлината дойде отвън, светлина, която не нарастваше постепенно, а беше избухнала в прозорците. Тъй като всяко помещение се беше оказало малък апартамент, снабден с всичко необходимо, нямаше от какво да се оплачат. Отпочинали те се срещнаха в галерията, която заобикаляше етажа.

Една нова врата беше отворена, точно до тая от позлатено дърво с червени жилки, зад която манекенът, представляващ Скат Мор ги беше приел. Новата зала, в която влязоха беше трапезария. Изрязани от непознато дърво с опалов блясък и видими жилки големи бюфети с врати, в средата на които мигаше неумолимо по едно огромно око (различните емайли на ирисите бяха подредени така, че образуваха претенциозен хроматичен пояс, а ритъмът, в който огромните клепачи премигваха, създаваше непрекъснато тревожно движение), покриваха изцяло стените до тавана, разделен на касети. От тях изникваха ръце, които сякаш благославяха. Между бюфетите се редяха изрязани от същия блестящ материал статуи на юноши със златни подноси. На дългата маса, покрита с безукорна ленена покривка в кремав цвят, три чаши кафе изпускаха пара. Кръгли топли хлебчета чакаха в едно панерче до другите закуски, наредени в подноси или в похлупени съдове. Не липсваха медът и сухите сладки, със или без стафиди и захаросаните плодове. Както и преди нямаше жива душа.

— Един свят от хиляда и една нощ — каза Ралт.

Ободрен той си повтаряше, че ако още е възможна среща с Арла, тя ще се състои само на този Бабел, където всичко изглежда възможно.

— Скат Мор — каза Ор-алда със странен трепет на гласа.

— Един свят, за който бих искал да поговорим? — каза Идомар и те го погледнаха учудени.

Засега, установили естествения си глад, те се хранеха с апетит, доволни, че Скат Мор не беше забравил да нахрани (своите гости? бъдещи служители? васали?) с ароматните *лархи* от Венера, грудките с вкус на плодове, които украсяваха ефирните корени на дърветата *асхара*, както и с виолетовата манна *дафгол*, набрана по марсианските пясъци. Непрекъснато премигване на очите, които ги заобикаляха, не закъсня все пак да създаде неприятно чувство. Чувството, че са наблюдавани от циклопските очи им пречеше да говорят, а от друга страна ги потискаше и неестественото унижително мълчание, което царуваше в пустия палат.

— Свършихте ли? — избухна Идомар.

Ор-алда не можа да се въздържа да не намери за странна невъздържаността на този, който би трябвало да контролира рефлексите си най-добре от всички, но не каза нищо. И тримата станаха и излязоха в галерията.

— Не виждам защо трябва да се пазим един от друг — каза Ралт. — Да, аз дойдох тук заради нещо определено. И предполагам, че всеки от вас си има своите мотиви...

— Мълчи — скръцна със зъби Идомар.

Асп. Струйката кръв в космите на брадата. Искал е да ми помогне? Знаел ли е?

— Аз... извинявай — каза несвързано Ралт и побледня. — Не исках...

— Що се отнася до мен — притече му се на помощ Ор-алда — нямам нищо за криене. И вече не искам нищо... Скат Мор може всичко...

През главата ѝ мина неочаквано мисълта да ги изследва, но знаеше, че няма да се реши да престъпи обещанието, дадено в космическия кораб. И двамата ѝ бяха приятели.

— Мислех си само — обясни смутен Ралт — че няма смисъл да останем тук... затворени. Аз бих искал да опозная планета — та и... *Арла. Безумие, знам. Но ако Скат Мор наистина може всичко?*

— Планетата? — изсъска Идомар. И като се усмихна изведнъж нечовешки добави хладно — Добре.

Те слязоха мълчаливо по червените мраморни стълби, видяха отново голямата зала, украсена със знамена. Вратата сама се отвори и тримата се спряха на черните стъпала. Чуха шума, с който двете крила

се съединиха зад тях, но не се обърнаха. Смаяни гледаха големия площад, в средата на който струеше фонтан. Триетажни къщи с тесни фасади, по които можеха да се преброят само два, три или дори един-единствен прозорец, заобикаляха площада, през който минаваха жени с толкова дълги рокли, че полите им метяха калдъръма, жени с високи конусовидни шапки, от които падаха прозрачни воали. Непрекъснато сновяха мъже в толкова къси панталони, че краката им стегнати в цветни чорапи се виждаха почти до хълбока, мъже необикновено плещести, поради широките ръкави на сюртуците. Украсени с пера, малките им кадифени или кожени шапки им придаваха горд вид, подсилен от сабите или камите, окачени за поясите, закопчани с грижливо обработени пафти. Както жените така и мъжете носеха дрехи в крещящи цветове, тъй че целият площад приличаше на сюита от променливи картини, гледани през лещите на огромен калейдоскоп.

Но Ралт не виждаше тези, които минаваха пред него. Пребледнял той гледаше фонтана, в чийто басейн се издигаше бронзова статуя. Статуята изобразяваше Арла. Една спокойна, усмихната Арла, наклонила бронзова стомна, от която изтичаше струя вода.

Без да разбира какво прави, той слезе по черните стъпала. Като от друг свят чу след себе си възбудения глас на Ор-алда и репликите на Идомар, останали в края на стълбите. Мислите му се объркваха. Значи все пак... *Арла. Макар че ти. Нито Скат Мор. Но статуята, виждам статуята, виждам те*, тъй като самото й бронзово присъствие беше чудо, какво друго освен чудо търсеше той там, *на планетата, забранена за тези, които не вярват в чудеса, нямат нужда от чудеса. Вярвам, вярвам, Скат Мор може всичко.*

Стигнал до калдъръма на площада, той се приближи до фонтана. Тогава почувствува земетресение, опита се да запази равновесие, но всичко пулсираше, хората се замъгляваха, приличаха на бели сенки, придобиваха само за миг плътност, за да станат отново неясни; и фасадите трептяха, като че ли въздухът изведнъж се беше нажежил. После къщите започнаха да се плъзгат стремително като в кръглия екран на огромен повреден космовизор. Картината се въртеше непрекъснато, свеждаше цветовете и обемите до прости линии, дъжд, придружен с мънии, свистене, малки експлозии, калдъръмът под краката му потъваше, *може би ми се струва, може би площадът си е на мястото и само аз падам* чувствувам в гръдния си кош

прималяване, причинено като че ли от скоростта на асансьор, но когато всичко приключи и картината се стабилизира, той се озова на площад в едно друго време.

Фонтанът беше изчезнал.

* * *

— Ами сега? — попита Идомар, обърнал се към Ор-алда с изсушената загатната усмивка, която години наред беше убивал старателно.

Ралт се беше стопил пред очите им след няколко крачки по речните камъни на площада, които го бяха отвели наблизко до фонтана. Тялото му се обезцвети (Идомар си спомни за една много стара избледняла снимка), след което образът му като негатив се задържа за частици от секундата. Суетенето на площада продължаваше, не беше престанало дори за миг, като че никой не беше забелязал нищо. Вероятно дори не ни виждат, каза си Идомар. *Не съществуваме за тях, може би сме само проектирани върхуменящия се фон на площада или пък палатът на Скат Мор...* Не доведе мисълта си докрай. Ор-алда беше казала нещо.

— ... изоставим — чу само края на фразата ѝ и изведнъж почувствува, че в него се надига студен гняв.

Независим и свободен. Това беше собственият му глас, гласът на дете. Подиграваше се с него и той се учуди, че може да чувствува гняв и същевременно да се надсмива над него. Но думите му се изплъзнаха неволно:

— Аз не си... няма да го изоставя.

Беше готов да каже: *не си изоставям приятелите.*

Приятелите. Кои? Асп? Не беше забравил да се смее. Познаваше още срама? Но не за това.

— Не знам какво става с мене — призна той.

— Да се връщаме — предложи джерлата, като го хвана за ръка и Идомар се поколеба за миг на стъпалата, вперил очи в бронзовата жена в басейна на фонтана.

Проговори разсеяно, замислен за друго:

— Бих отишъл след него.

— Но не преди да разберем какво му се е случило.

Тя имаше право, Идомар като че ли се отказа и излезе от конусовидната сянка. Знаеше, разбира се, намерението на Ор-алда. И като разбра, че в естествени условия диалогът дори не би трябвало да се състои, той отново се почувствува раздвоен.

— Той е безпомощен човек — каза сърдито, когато двете крила на вратата се разтвориха пред тях.

Но това не беше обяснение, разбра го още в момента, в който произнасяше думите и стисна зъби. Всичко в него беше размътено като вода по време на вълнение. Вече не съм аз. Във витрината на сградата по непознатата улица в Арит, на която дори не знаеше как е попаднал, Асп го гледаше, вдигнал чаша, така както го беше погледнал тогава, когато му отваряше вратата. И пак, както тогава, беше късна вечер. Коридори, стълби, врати, безименна поредица от подробности, които споменът регистрира, без да бъде в състояние да се спре на някоя от тях, после помещението с холограми и андроидът, който произнася дружелюбно:

— Очаквахме Ви, Идомар ав Солг су Саро.

Но какво очаквам аз? Това? Усъвършенствуваш се години наред и изведнъж? Сигурен съм, че знаеше. Променям ли се?

Влезли бяха в голямата зала и Ор-алда вече беше седнала на една дървена пейка, краката на която завършваха в лапи с нокти (лъвски?, орлови?) под разперените криле на знамената, които символизираха ефимерна слава и припомняха само за лишени от идентичност войски. *Да не би да са кръстосали знамената на смъртни врагове* — си каза Идомар като се приближаваше. Опита се да прогони тежките мисли, които се блъскаха в размътената зона, до която се беше приближил, без да иска (убеден, че всяко нещо идва с времето си, той беше решил да чака, да не насилва нищо) и се загледа упорито в старите знамена. Кръстосването на вражески знамена беше идея, която можеше да изкуши един Скат Мор (той откри в себе си органическо отвращение към онзи, който им се беше представил във вид на манекен), ако не е и наредил да му се изфабрикуват несъществуващи, фалшиви знамена, само за орнамент на несъществуващия фалшив палат, в който ги беше довел. Това беше прозрение, породено от равнодушието на хората от площада, но трябваше да му се признае известна доза произволност. Всъщност не беше докоснал нито една от фигурите на площада, за да

се увери в тяхната реалност, докато тук в палата, всичко се показваше безспорно вещественно — мрамор, метал, дърво. Ако ставаше дума за отражение, тогава нереални бяха мъжете и жените в странните старинни одежди.

— Моите са горе — каза Ор-алда и протегна ръка. Идомар я погледна въпросително.

Но веднага си спомни защо се бяха върнали в безмълвния палат и от джоба на комбинезона извади продълговатата кутийка. Внимателно, джерлата отвори онова, което Ралт беше нарекъл ковчег.

Писькът опръска стените с кръв. Кутията падна, но Идомар не направи нито едно движение, дори не се опита да се наведе към червената плоча. Като хипнотизиран той гледаше внезапно обезобразения лик на Ор-алда, едно толкова познато изражение, че му се стори, че усеща оръжие в ръката си и се огледа с крайчеца на окото си, за да се увери, че не е сам и че не той е приел за Ор-алда образа на съдбата, не той е изписал на лицето ѝ маската на ужаса.

Златистата кожа беше изпепелена; устните трепереха движени от тиковете, които ги теглеха настрани, и разголваха стиснатите зъби, дишането ѝ се учестяваше, задъхваше се, можеше да го чуе, изцъклени, очите отказваха да виждат. И потта, която извираше от корените на косата се стичаше по челото, блестеше по бузите ѝ като сълзи.

Неочаквано, Ор-алда скочи и се втурна по стълбите. С бавни движения, Идомар зае мястото ѝ на пейката, после се наведе и вдигна миниатюрния ковчег, в който Ралт и Ор-алда вече бяха само два малки трупа.

* * *

По-късно Ор-алда слезе. И на Идомар му се стори, че малкото мъртво тяло, което току-що беше видял, е пораснало до размерите на оригинала и се приближава сега вцепенено, съхранило от функциите на живота само някакво карикатурно движение. Той се отдръпна в единия край на пейката и ѝ направи място. И двамата мълчаха, под мъртвата слава, разпната на стените. До тях не достигаше нито шумът отвън, където суетенето може би продължаваше, нито врявата на боя,

въплътена в знамената, които бяха забравили да плющят, нито пукането на мебелите в палата.

Защо на борда на космическия кораб?, се питаше отново и отново Ор-алда. Защо еднорогите коне? Всичко беше само една голяма, една непрекъсната измама, от любовта на Тер-ли, която не беше поставила под съмнение, до триумфалния ѝ образ във витрината на непознатата улица в стария Ксу-Тии и (от всичко, което беше последвало си спомняше впрочем само кантората с холограми, в която андроидът дружелюбно беше казал *Очаквахме Ви Ор-алда*) после озоваването на борда на малкия космически кораб и безучастието на еднорогите коне, лъжи, неизчерпаемост и изтънченост на изтезанието, предназначено... *Защо на борда на космическия кораб? Защо еднорогите коне?* Но откри с ужас, че вече си е отговорила. Само фактът, че е била една от Арфите на Великата Госпожа ѝ беше попречил да го намери от самото начало, макар че още от детинство...

— Скат Мор може навярно всичко — прошепна тогава Идомар.
— Но предпочита да колекционира развалини.

В гласа му на дете имаше толкова мъка, че Ор-алда прие съчувствието му, без да се учудва, че идва от един Убиец и без да отбележи факта, че самият Убиец включваше себе си в поредиците от развалини. *Да, да, развалина. Разбита Арфа. Великата Госпожа ми обърна гръб.* Преглътна сълзите си и се приближи до Идомар, почувствувала нужда от неговото твърдо рамо до себе си. Едва тогава, като че ли допирът с него беше превърнал разбирането ѝ в сетивност и тя прошепна:

— И ти ли...?

— И Ралт, безусловно.

— Защо?

— Не знам.

Говореха шепнешком, без да обръщат глави, като гледаха право пред себе си.

— Наказание — произнесе с покъртителна разгорещеност Ор-алда. — Червеното и черното познание.

И му разкри, че джерлите умеят да измъчват жертвите си, да изтръгват страданието им капка по капка като еликсир, от дестилационния казан на телата. Червеното и черно познание се бяха

родили заедно със самото начало в горещите джунгли, гъмжащи тревожно, объркано от безбройни и безименни същества.

— Наказание? — повтори Идомар. — Кой е Скат Мор, че да наказва? И защо?

Асп. *Макар да не беше успял да отговори. Ужасен той си спомни, че Скат Мор може всичко. Дори и да си присвои правото да наказва във всички интегрирани светове на Бюрото? Тогава Бабел, забранената планета? Един огромен затвор. Главен тъмничар — Скат Мор. С одобрението на Бюрото.* Почувствува устата си пресъхнала и преглътна няколко пъти несъзнателно, опитвайки се да навлажни небцето си.

— Не знам — въздъхна Ор-алда, но Идомар не направи връзка и не разбра, че тя отговаря на въпроса, на който вече беше намерил отговор.

— Един огромен затвор — каза той бавно и многозначително. — Изкуствен. Бабел е изкуствена планета. Разбрах това от първия миг... Въпреки че е много по-малка от която и да било от нашите планети създадени й са изкуствено идентични гравитационни, атмосферни и климатични условия.

— И ще бъдем принесени в жертва на червеното и черно познание.

Отново и отново думите прозвучаваха в нея като злокобен рефрен. Очите на Ор-алда продължаваха да гледат втренчено. До повехналата маска на Идомар, лицето на джерлата също се беше вкаменило — екзотична маска на примирението. Под знака на ужаса всички маски са еднакви.

Арфата на Великата Госпожа беше вече само едно същество, уязвимо тъкмо поради женствеността, на която сама се беше отдала.

— Винаги е полезно да знаеш истината — заяви Идомар, като се опитваше отново да дойде на себе си (*нима това искам, да узная истината на Асп?*), после добави без никакъв преход — Искам да намеря Ралт.

— Не разбираш ли, че бяхме разделени преднамерено?

— Питам се — продължи марсианецът без да обръща внимание на въпроса на Ор-алда като че ли не беше го чул или беше сметнал, че възражението е незначително — ако тези на площада... нали разбираш, че на една изкуствена планета може да се създаде всичко?

Чудовища, катаклизъм, успоредно, но достъпно пространство-време, или съвместното съществуване на няколко равнища на балансиращо пространство-време... питам се дали тези от площада са престъпници на едно друго време. Изглеждаха ли нещастни?

— Не — призна Ор-алда — но ние сме обречени на червеното и черното познание.

И като че ли се сви, скръсти ръце и стисна раменете си с длани. Мъртвата усмивка потрепна на устните на Идомар.

— Казах ти, че бях на Венера... на Джерл. И се върнах. Умъртвиха ми лицето, но се върнах.

Жената, за която трябваше да приеме образа на съдбата беше избягала от Марс и намерила убежище в една от порутените от времето крепости на джерлите. Убиеца бе хванал следите ѝ, но джерлите го заобиколиха вечерта, когато искаше да тръгне към Ксу-Тии. Би могъл да си проправи път през безмълвния прилив на тела, които прииждаха от кепенците и отворите на каналите, появяваха се иззад полусрутените зидове, измъкваха се от прозорците — оръжията от черния куфар бяха в състояние да прогонят цяла войска, всъщност оцелелите случайно нейни воители, но Идомар, Убиеца на Благородната Гилда, подготвен да приема по всяко време образа на съдбата, не можеше да убива, за да спаси собствения си живот. Вероятно не би се принизил до такава степен дори ако статутът не забраняваше: безразличието, от което си беше направил втора природа, се отнасяше и до него самия. Пленен, той беше отвлечен извън крепостта, в джунглата. Червеното и черно познание през три безкрайни черни дни и три безкрайни червени ноци...

Стана бързо.

— Ще дойдеш ли с мене?

Ор-алда повдигна към него помрачени от страх и срам очи — Опустошили са лицето му. Нашите. Трябваше да разбере. Но нея я бяха пощадили от онова, което се вършеше сред гнилия дъх на джунглата, тя беше Арфа и целият стар народ пазеше непорочността ѝ. Само слуховите се чуваха от време на време, само страхливият шепот на някоя друга Арфа. *Казва се, че... Чух. Вие знаете ли?* Не знаеха почти нищо. Беше им забранено да изследват непроницаемостта, тъй като и най-слабото оскверняване отслабваше Силата. *За това не разбрах още*

от самото начало. Избрах калта, даде ми се лъжата. Тер-ли и Бабел. В мене е смъртта, всичко е мъртво.

— Аз съм една разбита Арфа — призна тя, докосвайки с върха на пръстите си мъртвото лице на Идомар, като че ли му искаше извинение.

— Аз съм един унищожен Убиец — изсмя се марсианецът. — Нали ти казах. Скат Мор колекционира развалини... Е добре, ще отидем ли за третата развалина?

Но вратата отказваше да се отвори пред тях. Идомар едва сега забеляза липсата на брава на вратата, на ключалка, на каквато и да било проста или автоматична система за манипулиране.

— Добър ден, госпожо. Добър ден, господине.

Госпожо.

Неочакваният глас беше безличен. Идваше отвсякъде, от знамената по стените, от пискюлите, висящи над главите им, от двете брони и от белите и червени каменни плочи. Идомар отбеляза, че отсъствието на Ралт не е минало незабелязано.

— Господин Скат Мор благоволява да ви приеме на аудиенция. Благоволете да се качите.

Звучеше като покана, но Ор-алда и Идомар, не се съмняваха, че всъщност получават заповед. Мълчаливо изкачиха мраморните стъпала. Всички врати на галерията бяха затворени, с изключение на тази от златисто дърво с червени жилки, зад която царуваше манекенът, представляващ Скат Мор.

В голямата приемна нищо не беше променено. И, точно както миналия път, старческият глас се издигна, когато двамата спряха пред трона.

— Радвам се да си представя, че ви виждам. Надявам се, че не се оплаквате от моето гостоприемство. Не ме питайте за съдбата на господин Ралт Мога, не съм в състояние да чуя въпросите ви. Целта на това повикване, впрочем, е само да ви съобщя някои инструкции. И тъй ще влезете в стаята, чиято врата ще се отвори, след като ме напуснете. Тоест незабавно. В идущите дни ще имам удоволствието да ви говоря отново. До скоро виждане, госпожо. Довиждане, господине.

Отново Госпожо.

— Не ни разделя — прошепна Ор-алда и хвана ръката на Идомар, който машинално я стисна, продължавайки да гледа образа на

стареца.

Отвратително джудже, апострофира го мислено той, всички цивилизации са били спъвани от изроди като тебе, жадни да се стабилизират чрез заграбване на власт, която им позволява да унижават и да измъчват, тъй като разполагат с живота на хора, хиляди пъти по-полезни от тяхното капризно, подозрително, жестоко и безскрупулно съществуване...

— Какво правиш? — ужаси се Ор-алда, чувствавайки, че юмрука му се свива и отпуска в ръката ѝ.

И издигнал ръка Идомар видя как пръстите му се свиват в юмрук и как се отпускат.

— Едно упражнение — каза той, вторачил се в манекена, представляващ Скат Мор. И се усмихна студено, като робот с програмирано изражение. — Да вървим.

Те минаха покрай двете редици вкаменени чудовища, които се стараеха да приличат на мебели (редици от мебели, които се стараеха да приличат на зверове?) и излязоха отново в галерията. Вратата се затвори безшумно зад тях и отново ги порази тишината, дори не гробовна, дори не веществена, ПРОСТО тишина. *Нито една сграда не може да бъде толкова безмълвна*, си каза Ор-алда като търсеше с поглед отворената врата на помещението, което ги очакваше.

Намериха го от другата страна на галерията, непретенциозно, с варосани стени, в което имаше само едно огромно огледало върху лявата стена и една дълга маса до дясната. Ор-алда видя още от прага гравиранията Арфа долу в ъгъла, вляво от огледалото. Идомар откри в средата на кръглата маса бутон, на който разпозна лицето на Асп. Сърцето му затуптя и без много да мисли натисна бутона в момента, в който достигнала пред огледалото, Ор-алда установи, че не вижда образа си.

Огледалото не отразяваше нищо. Блестящото стъкло приличаше на екран. Но горният му край се отдели от стената и цялото огледало се завъртя, като очерта дъга, сякаш долният му край беше на панта и блестящото стъкло падна върху другото, което беше олицетворение на крехкостта.

* * *

Нищо твърдо, никаква болка. Водопад от прозрачни вълни, от които тя се издига с лекота като че ли едва осезаемото им вещество, се стопява при допир с нея. Непрестанното изтичане и усещането, че се издига, носи се във въздуха. Седефени небеса. Потоп от пух, обточен с паяжина. Ефирни дантели, скреж, потекъл като стопен восък. И очарованието неочаквано секва.

Помещението е изчезнало. Ор-алда е сама облята от слънце на брега на едно море, чиито вълни издъхват в краката ѝ. Небето е бяло и морето е бяло. Но не облаците придават на небето неестествен цвят — целият свод изглежда е направен от някакъв прозрачен гипс, с бездънни глъбини; а и морето не е бяло, затова че отразява небето. Ор-алда грабва малко вода в шепата си: и бистрата вода е бяла, като прозрачно мляко.

Едно петно в свят без грях. Джерлата потреперва без да помисли за зеленото петно на нейната традиционна тлаа, което личи отдалече. Но кой може да я види? Девствената пустиня се простира до безкрайност, под бялото небе и до бялото море само дюни, които изглеждат като от натрошена слонова кост. Даже слънцето е бяло.

На гребена на една дюна се появява бял кон и Ор-алда разбира; на челото му расте рог дълъг, колкото човешка ръка, остър като коловете, с които се пробождат сърцата на вампирите. *Моята бяла смърт*, и мисълта е смирена, също бяла, един строен филиз израснал от болката и съжаленията. Изкушава се да се изтегне на пясъка от слонова кост, за да я прободат завинаги еднорогият кон на брега на бялото море, където костите ѝ ще блестят някога на слънцето със завоювана отново непорочност, и всичко ще бъде като изкупление, като че ли Великата Госпожа ще я опрости и пак ще обърне поглед към нея.

На хребета на дюната еднорогият кон цвили, гривата му пада на вълни като бяла вода, копитата му разпръскват пясъка, когато тръгва, Ор-алда извиква, втурва се да бяга. Стъпалата ѝ потъват, препъва се в пясъка, оставя следите на ужаса по плажа, от който краката ѝ се откъсват все по-трудно. Като обръща глава Ор-алда вижда бялата грива и опашка да се развяват в облак прах, белият рог се издига и снишава в ритъма на копитата, бялата смърт галопира, вдигайки белия пясък и разстоянието се скъсява ужасяващо бързо — *сама, помощ, сама, не*

мога повече, дишането ѝ е все по-бързо, сълзите ѝ потичат, като че ли върхът на рога вече се е забил в гръдния ѝ кош. Боли, боли ме. Не.

Свита с лице в пясъка, с разпиляна върху пясъка синя коса, Ор-алда плаче на пресекулки, слуша как глухият тропот на копитата нараства — та-ра-рам, та-ра-рам, та-ра-рам — едновременно със сърцето, което бумти и я разтърсва. Сега всичко е ритмичен грохот, та-ра-рам, и изведнъж тишина.

Удряй, стене мисълта, но не се случва нищо. Замаяна Ор-алда надига глава.

Еднорогият кон е до нея. Бялата кожа на хълбока му пулсира, бяла пяна се цеди в ъглите на устата му. Навел шия пръхти задъхано и раздухва пясъка, рови с дясното си копито и тъй като върхът на рога е забит в пясъка, бялата смърт изглежда препъната, безобидна.

Без да може все още да повярва, Ор-алда се повдига на лакът, изтрива сълзите си с длан и протяга трепереща ръка. Милва гривата. Изненадана, открива неочаквана мекота, дългата грива има тънък косъм, като коприна.

Тогава застанала на колене, тя прихваща с две ръце леещата се грива и свира лицето си в белия гъсталак с мирис на кон и босилек. Едно последно проплакване стихва в къделята на гривата, после изнемощяла Ор-алда сядва на пясъка, а еднорогият кон подгъва колене, ляга до нея и слага главата си в скута ѝ.

Поела дълбоко дъх, толкова дълбоко, сякаш въздиша, Ор-алда милва твърдия рог, мек като кадифе в корена, а нагоре гладък като полиран. Но тогава (и цялата е трептяща, още недоверчива надежда, и молба, и страх) тогава аз МОГА? И затваря очи.

Когато обаче ги отваря Ралт се клати пред нея, като брулен от сурови ветрове.

— Защо? — виква той, удря главата си с юмруци и се строполясва на пясъка от слонова кост.

А бялото небе удесеторява вика му, понася го над вълнистата безкрайност на морето и дюните, и го препраща отвъд белия хоризонт.

БЛАГОРОДНАТА ГИЛДА

В кървавата епоха на алкатаните господствували две легендарни фигури: Драл ав Лес су Арит, венахът, и Сков ав Дал су Сеф, Убиеца.

Днес още ни е трудно да разберем как на фона на безкрайните свади между полудивите, лакоми, буйни и жестоки алкатани, пълни господари на укрепените градове и на земеделските владения наоколо, Драл ав Лес се е издигнал от ранга на обикновен ориал на Арит до сан венах. Легендите са преиначили до такава степен биографията на един човек, несъмнено превъзхождащ съвременниците си, че истината трудно може да се отгатне през мрежата от чудеса, която народното въображение е изплело около него. Ако се съмняваме, че крепостите на алкатаните една след друга са отваряли вратите си пред Драл, само защото той се е усмихвал, „и нито камъкът, нито дървото, нито желязото можеха да се противопоставят на неговата усмивка“, както гласи една от легендите, не по-малко правдоподобно е, че документите, доколкото са стигнали до нас, единодушно потвърждават мирния характер на дейността, чрез която алкатаните са били обединени в едно-единствено венахство, въпреки че некръвопролитните средства са били в пълно противоречие с нравите на епохата.

Говорило се е за чара на венаха, (и една наивна картина, изобразяваща Драл — както изглежда единствената автентична — вълнува и днес: независимо от неумението си, анонимният художник е съхранил образа на мъж в разцвета на силите си, с хармонични черти и волева брадичка, той гледа като поет и се усмихва като влюбен) говори се, че той вероятно е син на Рав, всезнаещия бог (затова една късна интерпретация смята Драл за

извънмарсианец, чийто произход е бил търсен на пет планети), че има необикновени способности, приписвани на магьосничество (има сведения за хипноза и телепатия) и т.н. Факт е, че Драл обединил множеството алкатанства и превърнал бившите владетели в нещо като губернатори, задължени да му предоставят проблемите на старите си владения, губернатори, чиито решения той цензурира, да не говорим за начина, по който прекратил злоупотребите им. Кодексът от единни закони, които познаваме под името *Дралва*, носи печата на широтата на мисълта на първия венах и остава в основата на всички последвали го законодателства до възприемането на интегралния Кодекс, заедно с основаването на Бюрото.

От само себе си се разбира, че бившите алкатани не са гледали с добро око на отнемането на старите им привилегии. Само страхът от провал на една акция, чиято липса на популярност не са могли да не осъзнават, им е пречило да се опитат да съборят венаха, но от време на време са се събирали на тайни съвещания и омразата им срещу Драл не е стихвала нито за миг. На седмата година от обединението на венахството те тласнали на историческата сцена Сков.

Странна и противоречива фигура, Сков ав Дал су Сеф на свой ред също достига до нас така, както легендите са замъглили чертите му. Нито едно автентично изображение не е успяло да мине през митницата на вековете, които ни отделят от него, за да ни възстанови истинските черти на този, който по-късно щеше да стане модел на Благородните Убийци.

Ако легендите за Драл са плод на народното въображение, Сков е бил идеализиран от анонимните писари в служба на алкатаните и техните творения са в стила на елегантните балади, пети по угощенията на могъщите врагове на Драл. Това, което може да се разбере от натруфените алегии на писарите (още повече, че нито един документ не противоречи на данните, които те ни поднасят) е фактът, че Сков бил посветен, намерил себе си

след продължителна аскеза. Традицията го представя като чудотворец и несъмнено Сков е вълнувал съвременниците си с въздържанието си, в което дори и най-страстните привърженици на Драл никога не се съмнявали. „Където се покажеше, всички падаха на колене“, казва една древна балада и това навярно се е дължало на покритието между внушителния вид на този човек и всичко известно за начина му на живот.

Макар и страшно слаб, Сков е създавал впечатление за неизмерима сила. Малцина са били в състояние да устоят на виолетовия му поглед, а модулациите на строгия му, необикновено вибриращ глас „разлюляваха костите под кожата, разтърсваха небесния свод“. Както много посветени, които не са станали отшелници, а са предпочели да живеят сред хората, Сков е бил фанатик. Винаги твърдо убеден в изводите, до които е достигал, едностранчив и отблъскващ всичко, което не съвпада с неговата гледна точка, той сякаш е бил нарочно създаден да стане не само защитник на традицията, но и враг на всякакви реформи. До нас не е стигнало името на алкатана, който пръв се е сетил да го противопостави на Драл, но знаем, че го е посетила делегация от алкатани и можем да предположим, че мисията на отмъстител, която са му предложили, естествено е била в съзвучие с желанието на Сков за възвръщане порядъка на миналото, идеализирано през призмата на неговите предразсъдъци. Строгостта на аскета не е приемала разпускането и омекотяването на нравите (с неизбежното им последствие: снижаване на набожността), насърчавано от сговорчивата благост на венаха.

Както е известно, баладите на писарите твърдят, че Сков пресрещнал Драл на големия площад в Арит и отправил към него своя виолетов поглед, предизвикващ страх. Драл паднал мъртъв като пронизан. Народните легенди разказват за дългата борба между усмивката на венаха и погледа на аскета, еднакво силни и неспособни да определят превъзходството на единия от тях. Усмивката и

погледът се откъсват тогава и придобиват различни образи (щит и меч, гълъб и ястреб, избор и чаша, риба и рибарска мрежа), за да се върнат накрая върху устните и очите на борещите се. Но усмивката сбърква своето направление и подмамена от невероятната прилика между Драл и неговия син, спира на устните на сина. Сков отправя убийствения си поглед към венаха, който се строполясва (тоест вследствие на грешка, тъй като народната легенда не може да приеме поражението на героя).

Ако се абстрахираме от баладите и легендите, изглежда, че Сков е пробол Драл, когато венахът е прекосявал площада на Арит, факт потвърден от наличието на кама в герба на Благородната Гилда в съчетание с виолетовите очи на първия Убиец. Но това, което задържа на първо място вниманието ни и определя социалният статут на бъдещата Благородна Гилда и по-късната съдба на Сков — безнаказаността, на която се радва до края на живота си.

Той, изглежда, е бил обкръжен с почит не само от средите на алкатаните, но дори и от някои от хората, благосклонни към венаха. Трябва да предположим, че властта на Сков е била толкова безспорна, че никой не се е осмелил да го съди и още по-малко да го осъжда. Драл е оплакан и погребан с всички прояви на дълбоката и истинска народна мъка, но Сков присъствува невъзмутимо на тържественото погребение и не се отбелязва никаква форма на протест, никакво обвинение срещу него. Синът на Драл (този, чиято прилика с венаха е станала причина за смъртта на баща му произнася незабравимата фраза, предопределена да стане изпълнителна формула на не след дълго създадената Благородна Гилда, „Мълчанието на Сков прие за Драл образа на съдбата“.

Извлечение от „История на Благородната Гилда На Убийците от Асп ав Галд су Арит“

Идомар натисна бутона. Тогава, като при смяна на декора на театрална сцена, стените се издигнаха, за да открият зад себе си други стени, масата слезе, повдигнаха се нови мебели като заеха място в новото помещение и Убиеца се озова в апартамента на Асп пред стола, на който огромният труп се беше вдървил. Всичко си беше същото, всяко нещо беше така както си го спомняше, дори и безредието не беше подправено, то чисто и просто си беше безредие от последната нощ на Асп, с празните бутилки, повалени по ролките и книгите, с червения пистолет, изпуснат от ръката на Идомар, с катурнатия стол, от който току-що беше скочил. Омразата и отчаянието се надигнаха отново в него и Идомар вкопчи ръце в реверите на халата на Асп и викна като тогава:

— Кажи! Кажи! Кажи!

Отпуснатото тяло се повали на една страна, плъзна се върху червения пистолет.

— Ако искам, ще кажа, — промърмори Асп. — Нямахше нужда да ме събаряш...

Ледена риза. Огнена. Ледена. Идомар притисна устата си с длан. Пръстите му така се бяха вкопчили, че ноктите издраскаха лицето му. Едва чуто промърмори:

— Тогава, аз не...? Ти не...?

— Махни си ръката от устата — каза Асп. — Разранил си се. Аз да, ти да. Е, и тогава?

Гледаше го отдолу с черните си очи, които вече не изглеждаха замъглени.

— Човече — каза Идомар — ти...

Но и той не разбираше. И постоянно, мъчително, като повтарящ се пароксизъм — Скат Мор може всичко, Асп. Това исках, Асп. Асп, който го апострофираше сега:

— Устата ми е пълна с кръв. Докога ще ме държиш на земята?

Объркан, като отбягваше да погледне слепеното с кръв кичурче в брадата, Идомар протегна ръка, Асп я улови и се надигна тежко. С няколко крачки стигна до вратата в дъното на стаята и още щом влезе оттатък Идомар чу шуртенето на водата. После видя червения пистолет, който тялото (*мъртво, мъртво, то беше мъртво*) на Асп беше покрило, наведе се бързо и с нещо като страхливо лукавство го

пъхна в джоба на комбинезона си. Асп се миеше продължително, пръхтеше, правеше си гаргара и Идомар се мъчеше да се убеди, че се намира на Бабел, където всичко е възможно, дори възкресението на Асп, а не на Марс, в апартамента на Асп, където вече нищо не беше възможно. Познатият декор променяше плановите му, беше му трудно да приеме факта, че Асп измива кръвта, която той, Идомар, беше пролял. Великанът беше подлагал толкова пъти главата си под струята на крана, за да избистри мозъка си, просмукан с порал. *Сега прави същото. Нищо. Същото*, но остатъците от ужас отравяха голямата му радост. *Защо? Ние сме само настояще. Той раздува мига.*

— Размислих добре — каза Асп като се върна в помещението. — Момче, ти си глупак.

Идомар погледна мократа му брада. Кръвта беше изчезнала.

— Защо? — усмихна се той и Асп също го погледна като поклати глава.

— Бих казал, че възкръсва.

— Кой? — побледня Идомар.

— Усмивката. Години наред я убиваше и ето че възкръсва... — После се упъти към масата, където започнатата бутилка порал чакаше пред две празни чаши. — Пак ли няма да пиеш?

— Налей и на мене.

Асп стана за миг неподвижен, после наля. Чукнаха се.

— Ще те отпусне — въздъхна брадатият и се тръшна на стола, на който беше умрял. — Но ти, въпреки усмивката и решението да пиеш, си глупак.

Идомар беше вдигнал стола и беше седнал. Всичко беше както на времето, когато разговаряха и мълчаха.

— Каза го вече. Защо?

— Защото по този начин не решаваш нищо. Ще трябва да ме убиеш отново. Пий.

— Пия — повтори глупаво Идомар, но се задави и се закашля. *Въобразява си*. После попита — Знаеш ли къде се намираме?

— Първите смислени думи — одобри Асп. — Значи не сме тук?

Обгърна с поглед помещението и като разпозна всяка дреболия, погледна Идомар с недоумение.

— Отвори прозореца.

Изглежда Асп обмисляше предложението, след което се надигна като пъшкаше и отиде към прозореца.

— Мда, не се отваря — промърмори той. — И не виждам нищо навън... — Прилепи за миг чело до непроницаемото стъкло, после целият се извърна към него. — Хайде, разказвай! — добави той и се тръшна отново на стола, който изпука.

Като говореше накъсано Идомар разказа (витрината, кантората с холограмите, Бабел, Скат Мор, Интегрираният затвор, Ор-алда, Ралт) и завърши победоносно:

— Разбираш ли? Тук вече не съм задължен да те убия.

След което отново се усмихна, с усмивката, за която беше научил, че възкръсва. Най-накрая, за пръв път от дълго време, той се чувствуваше спокоен, решил да се настани в едно вечно настояще.

— Мда — каза Асп.

Пи, като се опитваше да подреди в мисълта си данните, но Идомар имаше предимството, че е имал време да обмисли всичко. Историята беше объркана от факта, че той беше умрял и възкръснал... Спомняше си само кратката болка в гърдите (*с моя червен пистолет, виж какво му дошло на ума*, но не се сърдеше, напротив, жестът беше от тези, които той можеше да разбере, дори му се струваше трогателен и се радваше, че Идомар го е избрал, за да излезе от безизходното положение, в което е бил въввлечен), после всичко се замъгли и всички звуци секнаха. Небитие.

— Знаеш ли — прошепна той — тези, за които... за които съм приемал образа на съдбата... можеш да бъдеш спокоен. Отвъд няма дори и мълчание. Нищо.

— И ти си отвъд — напомни Идомар.

И се изгледаха продължително, мълчаливо, в неестественото мълчание между познатите стени. *Кой беше той?*

— Хайде на въздух — викна нервно Асп и удари с юмрук по масата.

Чашите звъннаха.

— Ако ни разрешат...

Вратата се разтвори пред тях и щом се озоваха в галерията Асп погледна нагоре с възхищение залата, украсена със знамена. Но Идомар си каза, че планът на Скат Мор е погълнал апартамента на Асп от Арит (или го беше пресъздал, така както пресъздаде Асп, и това го

развълнува още повече). После разбра, че дори не е имал време да се запита за съдбата на Ор-алда. Ралт беше изчезнал. За да го намери, разполагаше с една нишка — фонтана на площада, но съвсем не знаеше как би могъл да намери Ор-алда. Нишката, водеща към нея не можеше да тръгва от онова, което беше станало апартамент на Асп.

Заедно с великана, възвърнат към живот, той слизаше замислен по червените мраморни стъпала. Асп поздрави двата бронирани манекена и като позна на стената знамето на венаха Драл ав Лес го показва на Идомар, който се задоволи само да повдигне рамене.

— Откъде знаеш, че е истинското?

Но в този момент, вглеждайки се в Асп, той се запита *откъде знаеш, че това е истинският Асп?* и почувствува, че нещо в стомаха му се преобръща и като се опита да преодолее гаденето се помъчи да вдишва дълбоко. *Никой не възкръсва. Дори на Бабел. Всичко е лъжа, имитация, до най-малките подробности, Асп, апартаментът, знамената, всичко.*

— Занимавам се с история откакто се помня — отговори Асп. — Това е знамето на Драл. И не е единственото, донесено от Марс... Има и знамена от Венера и от Земята, редом с другите, които не съм виждал никога. Тази колекция е безценна.

Без да го слуша Идомар следваше мислите си като се опитваше да свърже новата истина с откритата по-рано. Не беше трудно. Ако Бабел представлява интегриран затвор, изводът се налагаше от само себе си. Имитации бяха само изобретателните средства, дадени на разположение на главния тъмничар (или измислени от него) за изпълнение на присъдата на Бюрото.

— Не се ли чувствуваш добре? — попита Асп. — Бял си като вар.

Асп, оръдие за изтезание? Не знаех какво искам, но това съм искал. Да бъде отново.

— Световъртеж — каза Идомар. — Ще мине.

Нещо не се връзва. Не зная защо, но Асп. Глупости. И все пак въпросът „откъде знаеш, че е истинският?“ не беше глупост. Не можеше да знае. Е, и? Той е тук. Асп. Настоящето. Една илюзия? Илюзия на настоящето. А ако настоящето е само илюзия? Мисълта противоречеше на всичко, което се беше старал да бъде — свободен и равнодушен човек. Но, след като беше приел за Асп образа на съдбата,

какво ли още беше останало от продължителното му старание? В присъствието на Ралт, на космическия кораб, който ги носеше към Бабел, си беше повтарял научените формули. Сега разбираше, че е говорил повече, за да убеди сам себе си. От тогава още е бил разколебан. Дори и усмивката, която беше убил, изглежда, че възкръсваше.

— Благородната Гилда — каза той горчиво и презрително. — Един мит.

— И това ли разбра?

Асп изведнъж прие тъжен вид.

— Мислех на глас.

Асп искаше да му отговори, но бяха стигнали пред вратите и двете крила се разтвориха. Площадът беше изчезнал. Черните стъпала бяха там, обаче една огромна зала беше заела мястото на площада и стъпалата стигаха до черния ѝ под, в средата на който бяха очертани две бели очи, разделени от кама.

— Митът все пак е жив — каза Асп, като поглади брадата си.

Вратата зад тях се беше затворила и, обърнал глава, Идомар разпозна вратата на черната зала на ориалата в Арит, върху която, този път скулптирани, очите и камата — знаците на Благородната Гилда — бяха изпълнени в традиционния цвят. Очите — виолетови като очите на Сков, острието на камата — червено, а дръжката — бяла (кръв и невинност) грееха на зеления фон, символизирац вечността. Една каменна стена беше заела място на фасадата на палата.

Когато и двамата слязоха по стъпалата, те пристъпиха по черните плочи и всеки се спря пред едно от двете бели очи. Идомар, си каза, че там се бе издигал фонтанът, до който Ралт беше станал невидим. Но една друга врата се отвори пред тях и три особи в бели мантии, на чиито гърди безсмъртните очи на Сков бяха избродирани във виолетово, се настаниха около издигната като амвон каменна черна маса. Лицата им бяха покрити с бели качулки с отвори за очите.

— Ние, ферунадарите от Арит — каза лицето в средата — питаме: Идомар ав Солг су Саро, твоето мълчание прие ли образа на съдбата за Асп ав Талд су Арит?

Не е възможно. Всичко е възможно.

— Да.

— Отговорът ни учуди. Асп ав Талд су Арит стои редом с тебе.

— На Бабел — скръцна със зъби Идомар.

— Нима присъдата, издадена от ориалата не е валидна за всички светове?

— Глупако, — прошепна Асп — нали ти казах. Отново ще ме убиеш.

Скат Мор. Наказанието. Това ли е наказанието? Но той не се остави да бъде победен.

— Присъдата беше изпълнена. Ако нещо не е истинско, това е този свят.

— В очите на Сков този свят не се различава от всички останали. Ние, ферунадарите от Арит, решихме!

Говорителят извади от ръкава си една кама и я остави на масата.

— Сега? Тук? — попита Идомар.

— Това е обичайната процедура — засмя се Асп. — Всъщност който от нас е по-ловък...

— Съдбата има много образи, тя не гледа само в една посока — съгласи се човекът от масата.

Думи и тишина.

— Разбираш ли — продължи Асп. — Ако приема за тебе образа на съдбата, где стана отново брат Асп и всичко...

— Искаш да кажеш, ... че Благородната Гилда те опрощава?

— Това искам да кажа. Не съм ли те учил?

— Не... вече не знам. Може би. Или съм забравил.

Истинският отговор?

— Забравил си сигурно — каза Асп и с няколко скока стигна до масата и грабна камата.

Идомар наблюдаваше спокойно. *Така е добре. Ор-алда, Ралт? Ще срещнат и те съдбата си.* Докато очакваше неподвижно приближаването на Асп, той се почувствува примирен. Възкръсналият крачеше бавно, еластично и черните му очи не се откъсваха от лицето на Идомар. Никакво движение под качулките и мантиите на тримата ферунадари, изпълнени с безразличие.

— Знаеш ли, че се усмихваш? — попита Асп, вдигнал камата.

Ръката му отскочи бързо, напред и назад. Запратена с точността на дългогодишния опит, камата се изви в полета си и се заби в гърдите на ферунадара, който председателствуваше съда.

Другите двама скочиха и разгърнаха мантиите си, за да грабнат оръжието, окачено на коланите им, но червеният пистолет се появи в ръцете на Идомар.

— Усмивам ли се още? — попита той и червеният пистолет сякаш изпрати отблясък от цевта си на разстояние — два червени цвята разцъфнаха на белите мантии на ферунадарите.

— Питам се, какво ще направиш — каза Асп.

И тогава, като гледаше оръжието, подарено му от Асп, Идомар си призна, че не е знаел какво трябва да направи. Всичко беше станало много бързо, рефлексите си бяха казали думата преди умът му да може да вземе решение. Но едно голямо спокойствие го беше обгърнало. *Асп. (Една топла вълна). Асп.*

— И сега?

Синя мъгла, облак от частици, пронизани от черни светкавици, покри масата от черен камък и трите бели купчинки. Имаше точни очертания и пулсираше в пълното мълчание, което не се нарушаваше от никакво шумолене, като че ли голямата черна зала на ориалата беше увиснала в празното пространство. *Мълчание. Отново. Странно, не мога да свикна.* Едва сега Идомар си спомни, че още не е попитал Асп дали тогава, в онази вечер на другия свят, той, е знаел. Но вече нямаше смисъл да го пита.

Сега облакът се вдигаше, напускаше черния камък и труповете на тримата ферунадари изчезнаха заедно с него. Едно раздвижване на тавана и край.

— Усъвършенствуван екарисаж — ухили се Асп, но вратата пред тях се отвори и три особи в бели мантии, на чиито гърди нямаше никакво червено цвете, а само избродираните във виолетови безсмъртни очи на Сков, се настаниха на черната каменна маса, издигната като амвон.

Лицата им бяха покрити с бели качулки с отвори за очите.

— Ние, ферунадарите от Арит — каза особата в средата със същия глас, който беше отекнал преди малко в черната зала, — питаме: Идомар ав Солг су Саро, твоето мълчание прие ли образа на съдбата за Асп ав Талд су Арит?

Идомар се поколеба. Все още държеше в ръката си червения пистолет.

— Страхувам се, че ще трябва все пак да ме убиеш — пошепна
стоящият до него Асп в мълчанието на черната зала на ориалата.
В мълчанието на забранената планета. На вечността.

СКАТ МОР

МОР, Скат, род. в 2553 г. в Гьотинген, Съединени... европейски щати. Противоречива личност, той би могъл да открие ерата на трансгалактическите пътешествия след изнамирането (в 2588 г.) на принципа, наречен от него „галактически скок“, който обаче той е отказал да оповести, като предпочел да запази за себе си изключителното право на „почти мигновените“ пътешествия извън пределите на Галактиката. (Говори се, че принципът „галактически скок“ е описан в завещанието на С.М., скрито на неизвестно място на Луната и че от откривателя му са взети всички мерки то да бъде прочетено на всеослушание по космовизията, веднага след като смъртта му бъде официално установена).

Малко известни биографични данни. След завършване на Института за Космически Полети в Женева (със специална премия за отличие) бил женен няколко пъти (биографиите са открили два брака, сключени на Земята, един на Марс, един на Ганимед, без списъкът да бъде окончателен) и прекарал почти целия си живот в Космоса. Публикувал е много трудове (*Трансгалактика, кратка история на извънгалактичните цивилизации; Човекът и неговите космически съсед; Бъдещето на човечеството* и др.), които пораждат едновременно пълно одобрение и абсолютно отрицание и полагат по този начин началото на прочутата „Полемика на галактиките“ между привържениците на С.М. и онези, които виждат в цялото негово дело само огромна мистификация, като поставят под съмнение и самия принцип на „галактически скок“.

Всъщност, тъй като е бил от много време сред хората, не приемал посетители, а последната му работа е излязла в 2623 г. (*Ориентировъчни знаци в пространството*), няма

дори сигурни данни дали е още жив. Все пак, неговото завещание (ако таква завещание наистина съществува) не е било доведено до знанието на Бюрото.

Герой или авантюрист, учен, ужасен от последиците на своето откритие, или обикновен мистификатор, С.М. остава легендарна фигура, благодарение на прочутата серия от популярни ленти *Новият Одисей* и на безбройните биографии и студии, които са му били посветени (от изследователи като Амос Гралди, Пер Манал, Торк Уорсира и т.н.) „Извънгалактичските предмети“, донесени уж от С.М., от неговите странствования, са изложени в Музея в Гьотинген, създаден от дарителя, и те продължават да подхранват споровете, свързани с една от най-тайнствените личности на нашето време.

Извлечение от „Who’s Who.“
издание от 2634 г.

Фонтанът беше изчезнал. Слънцето изведнъж стана ослепително и Ралт почувствува нахлуването на множество неприятни миризми (боклуци, гранясало масло) размесени с вълни от мирис на подправки за гозби и непознати парфюми. Вятърът носеше облаци прах, калдъръмът беше изчезнал заедно с фонтана и той стоеше на отъпканата земя на нов площад, по който се суетяха мъже в дълги до над коляното туники с къс ръкав. Повечето бяха със закръглено подстригани бради и дълги коси, които се подаваха изпод цветни тюрбани; почти всички имаха в ръцете си бастуни, на чиито дръжки бяха изрязани овни, ястреби или цветя. Обърна глава и видя, че и палатът на Скат Мор е изчезнал заедно с черните стъпала, на които само преди миг Ор-алда и Идомар все още разговаряха. Една безкрайна варосана стена беше заела мястото му. Ужасен, той се затича, докосна с длани грапавата повърхност, нагорещена от

слънцето, удари я с юмруци и я блъсна с цялото си тяло, но стената не беше илюзия.

— Мирът на Набу да бъде в тебе и около тебе — извиси се тогава един глас (Ралт видя стареца свит в сянката на зида до една пълна кошница). — Какъв лош дух те измъчва, чужденецо? Може да го знаеш, може и да крие името си, но аз познавам един *ашину*, който може да го прогони.

Объркан, Ралт приклекна и опря гръб в стената.

— Къде се намирам? — попита той и още щом чу странните звуци, които произнасяше, разбра, че старецът се беше обърнал към него на език, който нямаше нищо общо с галактическия и че той му беше отговорил със същата реч.

— Отивам да намеря *ашину* — реши старецът и понечи да стане — Жлъч на Еа, *утукку* или *едимму*, стойте по-далеч от мене...

— Почакай! — помоли го Ралт. — В мозъка му лудешки се въртяха някакви колелца и изведнъж, учуден сам от лекотата, с която думите излизаха от устата му, той започна да нарежда: — Бях отвлечен от разбойници. С вързани очи. Не зная колко дни и нощи са ме влачили по пътищата, докато ми развързаха очите и ме пуснаха, сиреч успях да избягам, да, използвах невниманието на този, който ме пазеше и избягах. Ето защо не зная къде се намирам, и те моля, старче, да ми отвориш очите.

— Сам Бел-Мардук е насочил стъпките ти — отговори старецът, приел с учудваща лекота измислицата, и отново седна. — Колкото до мене (и показа към издутата кошница, подпряна на стената), аз съм старият Набу-баллит, известният търговец на свещени и светски песни, прочути в четирите краища и най-горещото ми желание е да купиш една моя песен. Имам *Господи, твоята любов е кедрово благоухание* и *Ето, идва богът на размириците, господарят на битките*, но ако сърцето те тегли имам и *Видях на улицата две куртизанки* или *Ах! колко снажна, ах! колко блестяща*. Решавай значи, чужденецо, че като се върнеш в родината си да можеш да се хвалиш, че си донесъл със себе си всичко, което е най-ново и търсено в славната крепост, наречена ненапразно Божествената Врата, Баб-или.

— Баб-или? — извика Ралт.

Но това е безумие. Бабел. Вавилон. Улови се за главата. Седя в сянката на един зид във Вавилон. Говоря на вавилонски с един

вавилонец и пред очите ми минават вавилонци. Арла, Скат Мор, Ор-алда и Идомар са вече само споменът за имена, и при това имена, които още не са били произнесени.

— Сигурно си влязъл през портата на Ищар — потвърди сериозно Набу-баллит — и се намираш на пътя на процесиите, с право наречен *Нека враг да не стъпи на него*. Пред тебе, чужденецо, е храмът с вдигната глава Есаджила, до който виждаш храма-планина Екур, храма-основа на небето и земята Етеменанки, издигащ седемте си етажа, които погледни, са чудесно изографисани в бяло, черно, червено, после пак в бяло, портокалово-червено, сребро и злато на върха, там, където е скрито божието ложе с разкошните постели и златната му маса. Отвъд Есаджила е Ефрат. Напълни си очите, чужденецо, и помни, защото никой никъде не е вдигнал повеличествена обител в чест на боговете. И това не е всичко. В прославената крепост със сто врати Баб-или ще намериш петдесет и три храма на великите богове, петдесети и пет параклиса на Мардук, триста параклиса на земните божества, шестстотин на небесните, сто и осемдесет олтара на богинята Ищар, сто и осемдесет на боговете Нергал и Адад, както и още двадесет олтара на другите богове. Ето защо, чужденецо, Баб-или е пътят на земята и ето защо боговете *иджиджи и анунаки*, го гледат благосклонно, дано Набу, синът на Мардук и нас да погледне благосклонно.

Възхитен, Набу-баллит поглади пепелявата си къдрава брада, погледна с крайчеца на окото си чужденеца, така замаян от всичко, което беше научил, че мълчеше, оценявайки както изглежда разстоянието между великолепието на народа на тъмноглавите и нищожеството на бездомните нещастници, аморити, хурити, лулубеи, касити или еламита, от чиито редове вероятно идваше. Но тъй като не забравяше търговията си, старецът не го остави да тъне дълго в похвално преклонение към Баб-или и Мардук, което бе твърде малко полезно за един обикновен човек, беден *мушкину*, живеещ от продажбата на песни, били на мода преди много години.

— Както ти казах, чужденецо — започна той — сърцето ми иска да те зарадва с покупката на песента, която ти е присърце, за да можеш да я подариш на онази, за която се молиш на Ищар. И така да ти дам ли *О, градинарю на желанията*, като ти поискам в замяна само една *ману ечемик*?

След като порови из коша си, Набу-баллит откри търсената песен и подаде на Ралт една печена глинена питчица, върху която изостреният връх на тръстика беше издълбал редове от знаци, напомнящи отпечатъци на някакви клинчета, закривени по всевъзможни начини. Около тях мухите непрекъснато бръмчаха. По зидовете и по отъпканата земя на площада сенките и слънчевите петна контрастираха толкова ярко, че изглеждаха апликирани.

— Аз самият измислям думи за песни — каза разсеяно Ралт, като се питаше дали трябва да се отдалечи от стената, която беше фасада на палата на Скат Мор, единствената му връзка със света, от който идваше.

— Лапис-лазурни думи, златни думи — извика старецът. — Нашата среща се вписва сред полезните срещи и предрича дълготрайна връзка. Как се казваш, чужденецо, изоставен от своите богове по волята на Мардук?

— Ралт.

— Ра-лит?... Ами Ра или Ре е името, което фараонът дава на прославения Шамаш, бога Слънце! В името на Еа те моля, не ми казвай, че идваш пак от земята на черната тиня и че разбойници са те влачили със себе си през цялата пустиня на печалния Амурру...

— Идвам от много далече, Абу-баллит — въздъхна Ралт.

И през ум не му мина да се усмихне на мисълта, че старецът до него не подозираше допълнителното измерение, с което времето увеличаваше отдалечаването му в пространството. Учуден, старецът поклати главата си и така разгони облака мухи, привлечени от маслото, с което беше намазал косите си. *Дали не е някой избягал роб?*, но чужденецът не беше с бръсната глава и изглежда не беше белязан. Не можеше да се иска от Набу-баллит да познава начина, по който фараонът бележи робите си, а и малко го беше грижа за фараона. Мардук беше напътствувал беглеца. Възможността трябва да се използва, затова той се реши веднага.

— Всяко сърце си има тайни — каза той. — Аз ще разкрия все пак сърцето си пред тебе, странни Ра-лит. Виждаш ли, макар че според мъдрия закон на търговците хваля стоката си, моите песни вече не се търсят. Хората са ги слушали толкова пъти, че са им омръзнали както жабите на блатото... Но аз живях дълго и в богатите къщи на Баб-или ме познават. Достатъчно е да се покажа на вратата и да извикам:

„Пристигна известният Набу-баллит с пълна кошница свещени и светски песни“, и един шкембест евнух тутакси се появява и нередко ме кани дори и при обвитите в скъпи воали господарки. „Още ли Неграл и Ерешкигал не са те смъкнали в *аралу*“, питат ме те шеговито, след което искат да им покажа нови песни. Това, Ралит, е вечен трън в тялото ми, че откъде нови песни? Писарят Кидинну ми преписва, откакто го зная, все едни и същи думи... И ето, че самият Еа те изведе на пътя ми, бащице на новите думи, и от нашето сдружение ще потече мед и мляко. Измисли ми нови песни, ти благословений, и аз ще ги продам с търговско умение, в което никой не ме превъзхожда и ще си разделим полученото и няма да ни липсва нито ечемикът, нито зехтина, нито пивото, нито лука, нито вълната, Кидинну ще напише договора ни, а Еа и Набу ще го благословят, защото ние непременно ще им принесем в жертва едно яре, ако го намерим по-евтино, в което не се съмнявам. Нали се радваш? И благодариш мислено на твоите богове, които са извели на пътя ти единствения човек, от когото ти имаш нужда?

Ралт го беше слушал само с едно ухо, но колкото повече старият дърдорко разкриваше мислите си, толкова по-ясно разбираше, че предложението на стареца му позволява да преживява в прастарата крепост, в която го беше довел капризът на Скат Мор. Не можеше да остане безкрайно дълго до пръстения зид в очакване на появяването на палата. Не се съмняваше впрочем, че Скат Мор ще знае как да постъпи, ако пожелае да го извика отново във времето, от което го беше изхвърлил. Може наистина всичко. Защо не държи обаче на думата си? Бронзовата статуя на Арла беше едно обещание, знак, че андроидът от кантората с холограмите не беше излъгал. Нима им беше съдено да се срещнат по улиците на Вавилон? Намирам се във Вавилон, каза си отново, като че ли се опитваше да се убеди. Представителният мъж, който минава, е вавилонец, повтори той, като гледаше правоъгълната му брада, туниката от избелен лен, която стигаше до глезените и над която носеше друга, вълнена, с червени ресни и бродерии. Копнежът по Арла замъгли погледа му и той затвори очи.

— Къде потъна, Ра-лит? — попита разтревожен старият търговец, който очакваше отговор.

— Тук съм, не се страхувай. Ще ти измисля нови думи — увери го Ралт и се запита какви ли поеми биха могли да бъдат по вкуса на благородните клиентки на Набу-баллит.

— Да бъде благословен Еа. От този момент, синко, ти си богат човек. Но както виждам, ти си по-млад и затова вземи кошницата с плочките, та умът ми да може да работи ползотворно, неспъван от никакъв товар.

И така, като натика в кошницата плочката с песента *О, градинарю на желанията*, Набу-баллит стана пъшкайки и взе тоягата си, а Ралт посегна към кошницата. И тогава изникна един забравен спомен от годините, останали в миналото на друго време, бъдещето на света, в който беше попаднал.

— Висящите градини... Нима съществуват?

— Защо се спря? — сгълча го старецът като обърна глава. — Съществуват, разбира се, как да не съществуват?... До царския палат, близо до портата на Ицар. Но сега трябва да потърсим *душарру*, писаря Кидинну, а всеки знае, че можем да го намерим при Ели-ериша, кръчмарката.

И така те напуснаха пътя на процесии и по странични улички, подобни на криволичещи тунели, като минаваха само край слепи стени (всичките къщи гледаха към градините или вътрешните дворове), стъпваха по боклуците и плашеха мършавите кучета, които се джавкаха около тях, те излязоха на брега на Ефрат.

Тинестите води течаха лениво и от тях се надигаше миризма на блато, миризма на мокра земя и влажна трева. Тук-там имаше водовъртежи, по някоя риба се изхвърляше нагоре и издание с плясък. Ралт се учуди на многото плавателни съдове, *куфе* (големи кръгли кошове, изплетени от тръстика, с покрити с кожа дъна, запушени с кълчища и вълнени парцали, примесени с глина и смола) или *келек-и* (тръстикови салове, под които се връзваха издути с въздух мехове), които се осмеляваха да спускат по реката, макар че моряците използвана за кормило само прътове и по някоя лопата. Основната им задача, доколкото можа да разбере, беше да попречат на кръглите *куфе* да се въртят около собствената си ос.

Малко по-нататък пред храмовете, които Набу-баллит му беше показал, кеят беше укрепен от големи плоски керемиди, споени със смола, а на мястото, откъдето те излязоха на брега, патици се клатеха

във водата и влачеха парчета плавей. Двама мъже мачкаха с крака купчина глина, размесена със слама, а до тях се сушаха на слънце кафяви тухли, извадени от калъпите. Приклекнал, един слепец клатушкаше тюрбана си в ритъма на мелодията, която изтръгваше от флейтата; минаваха хора с рибарски мрежи, в които рибите още се мятаха, други разтоварваха плодове и птици от изтеглените на брега *куфе*, амбулантни търговци напевно хвалеха ечемичените и сусамените си питки, предлагаха сладкиши, които пазеха от мухите, бръснари подреждаха къдрави бради и коси стегнати в кокове; един вадеше кътник и пациентът ревеше като че ли го дерат; надзиратели заплашваха с пръчка; деца се гонеха из краката на минувачите и всички говореха високо и викаха, псуваха се, шегуваха се, ръкомахаха, *истинско вавилонско стълпотворение*, си каза Ралт, пленен, без да иска, от оживлението на едно време, от което дори не знаеше колко хилядолетия го делят. Бяло магаре мина покрай него и Ралт удари единия от натоварените на животното кошове и получи от младежа, който караше магарето дълга псувня, призоваваща заплетените кръвосмесителни отношения, които майка му ще да е имала в трап, изкопан в пясъка на безплодния Амурри.

Набу-баллит се спря най-накрая пред една порта, над която се клатеше глинена плоча, с изображението на газела, знакът на кръчмарката — думата *цабиту* означаваше едновременно и газела и кръчмарка. Влязоха в двор, към който гледаха три помещения с кирпичени стени, покрити с рогозки. Всички подове бяха замазани с глина. Блокове глина, на която бяха проснати плетеници от папур служеха за столове и маси, а стълбове от финикова палма поддържаха варосаните тавани, защитени от тръстиков покрив. В двора, долепена за една от стените, глинена пещ без комин бълваше пушек, който изглежда не дразнеше никого, горивото се състоеше от тръстика и сух тор. Няколко мъже пиеха и разменяха шепнешком думи, приближили бради над глинените чаши, а в двора една едра жена вадеше пиво от делва, вкопана почти цялата в земята. Други делви, също вкопани в земята, но похлупени с тежки капаци, бяха наредени покрай стените.

— Понамокри и ти устни в каната — каза жената и я подаде на един младеж със сънени очи и с едва наболи мустаци.

Ралт научи, че това е синът на предприемчивата Ели-ериша.

— Мир на даряващите живот делви и на тяхната стопанка — каза приближилият се Набу-баллит, а Ели-ериша се изправи и му се усмихна, разкривайки едрите си редки зъби.

Имаше кръгло, смугло и като че ли мазно лице, на което блестяха живи черни очи, а бялото им беше с цвета на стара слонова кост.

— Добре дошъл, Отче на песните. Пиво, сусамено или финиково вино, от сладкото или ферментиралото? Имам едно седмкратно хубаво вино, от което сега пие и Кидинну.

— Него търсехме. И днешният ден за нас е радостен. Дай ни значи вино седмкратно хубаво, без да слагаш в него седмкратно лоша вода, според обичая на кръчмарките, от които Шамаш отвърща очи.

Ели-ериша се задоволи да се усмихне, а Набу-баллит поведе след себе си Ралт и се отправи към мъничкото помещение, в което един дебел мъж на средна възраст стоеше сам пред кана и чаша. Видя, че се приближават, но не помръдна, за да покаже, че не е какъв да е човек.

— Мирът на Набу да се спусне над тебе, дупшарру с големи уши — каза сладникаво старият търговец.

Всъщност, ушите на Кидинну, поне дотолкова, доколкото се виждаха изпод великолепия тюрбан, който покриваше челото му, бяха необикновено малки, но тъй като големите уши се смятаха за признак на мъдрост, Набу-баллит знаеше, че няма да му възразят.

— Не съм намерил нови песни — отговори писарят, без да вдигне поглед от празната чаша — и не вярвам, че си продал старите.

— Никой вече не ги купува — въздъхна старецът. — Но самият Бел-Мардук насочи стъпките на този Ра-лит към Баб-или и нови песни ще полетят от устата му. Така че аз дойдох при тебе с молба да напишеш договор, извор на безброй печалби.

— Всички договори, които пиша, са благословени — произнесе машинално шишкото. После попита — Ра-лит? От земята на черната тиня ли си? — Изглеждаше отегчен и хапеше червените си устни, пощеливо извити между черната брада и мустаците, наквасени в седмкратно хубавото вино на кръчмарката.

— Говори езика на тъмноглавите така добре както ние с тебе — каза отново старецът, а изпълненият със самодоволство писар благоволит да попита с половин уста:

— Как го е научил?

— Богът с блестящи очи може всичко — отговори този път Ралт като сдържаше усмивката си.

В света, от който идваше, богът се наричаше Скат Мор, но Кидинну и Набу-баллит наведоха главите си, оценили отговора, защото Еа, богът, властващ над *Ансу*, течната бездна, в която плуваше светът, беше бог на науките, и очите му, както е известно, блестят от мъдрост.

Синът на кръчмарката донесе нова кана и две глинени чаши.

— Ели-ериша пита искате ли хляб и лук? Имаме леща, риба и прясно опържени скакалци.

— Днешният ден е радостен — повтори Набу-баллит, потривайки ръце. — Пържените скакалци ще направят виното да ни се стори не седем, а девет пъти по-хубаво.

После като видя, че мрачният дупшарру благоволява да си оближе лакомите устни, той седна на масата и посочи на Ралт мястото до себе си.

— Виното и другото заплащат труда на Кидинну — напомни писарят и старецът побърза да се съгласи.

— Нека тръстиката му да изпише още стотици плочи, грижливо пазени в храма на Шамаш!

— Думите на този Ра-лит — продължи Кидинну — ще бъдат нагодени на познатите мелодии. Те ще трябва да се напишат умело, по такъв начин, че знаците да не се застъпват и редовете да текат един до друг, за удоволствие на очите и улеснение на четенето. Това е тежък труд и една трета от спечеленото едва би заплатила мъките на писаря.

— Много е — ужаси се старецът. — Помни, че Набу всичко вижда и знае. Един дупшарру, който няма равен на себе си, не живее само от записване на песни, но един стар търговец на песни, няма други средства за живот. Една пета.

— Малко е — намръщи се Кидинну. — За да станеш писар трябва да се събуждаш заедно със слънцето. Набу и Ташметум да те надарят с големи уши, да не забравяш нито един от над тристате знаци, които изучаваш години наред с прилежание в къщата на плочките, където по-големият брат владее камшика. Една трета.

Финиковото вино беше силно и Ралт чуваше като на сън пазарлъка им и следеше движението на кръчмарката и на сина ѝ по огрения от слънце двор. Смесицата от наивитет и лукавство на Набу-

баллит и Кидинну го изпълваха с учудване: нито един от тях не беше поставил под съмнение таланта му и не беше поискал да го докаже. И старецът беше взел за чиста монета историята с отвличането му от разбойници. Но пък говореха цветисто и умееха да защитят интересите си много по-добре отколкото той беше съумял да защити своите, хиляди години по-късно. После, неспокоен, се запита отново с какви ли стихове ще трябва да ги снабдява, но дори и загрижеността му беше нереална, всичко приличаше на шега, на сън, въпреки миризмите и горещините, въпреки виното. Нима беше възможно Арла да го чака в една от скромните къщи на Вавилон? Затвори очи и видя жеста, с който тя прибираще към слепоочията къдриците си, за да открие челото си и сърцето му се сви, почувствува се залят от вълна на нежност, тъга и копнеж.

Набу-баллит и Кидинну в края на краищата бяха постигнали споразумение и се бяха спрели на една четвърт и щом отвори очи Ралт видя, че писарят също има в краката си кош. Махна една мокра кърпа, извади от коша една топка мека глина и тръстикова пръчица с подострен връх. Умеси глината и ѝ придаде форма на правоъгълно хлебче, заглади го, после обърна плочката в ръка, за да може да отпечатва клинчетата под различен ъгъл, както е предписано, и като натискаше върха на пръчицата изписа редица отвесни и хоризонтални знаци. Присвил очи, той работеше бързо, върхът на езика му се показваше в крайчеца на устата, дето едва доловимо мърдаше. Внимателен, Набу-баллит следеше движенията на Кидинну и лицето му изразяваше дълбоко съсредоточаване.

— Така — каза доволен Кидинну — ето: — „Набу-баллит, Кидинну и Ра-лит се сдружиха, щото първият да продава песните, написани от втория и измислени от третия. Споразумението е определено: Набу-баллит ще задържа половината от печалбата, Кидинну и Ра-лит по една четвърт. Братът няма да говори против брата си. В името Шамаш, Еа и Набу, се заклеха пред свидетелите Ели-ериша и Шапик-зер“, Извикайте свидетелите.

Ралт не протестира, защото всичко му се струваше игра, а Набу-баллит отиде за кръчмарката и за сина ѝ, докато Кидинну приготвяше още три плочки и отпечата върху тях същия текст. В присъствието на свидетели отново го прочете, всички си вдигнаха дясната ръка и се заклеха, после притиснаха пръстените си с печат в долния край на

договора. Ралт нарисова една глава с дълга коса и Набу-баллит обеща с първите спечелени пари да му поръча един печат. Накрая четирите плочки бяха сложени на слънце, за да изсъхнат, всеки от съдружниците следваше да задържи една, а Кидинну се нагърбваше да остави четвъртата в архива при храма на Шамаш. За ярето, което трябваше да се принесе в жертва, вече не се спомена, но затова пък те хапнаха и пийнаха. Набу-баллит се ползуваше с кредит.

* * *

Свечеряваше се или както каза Набу-баллит, богинята Гула се приближаваше. Започваше да се захлажда. Откъм Ефрат се носеше влажен полъх и вавилонците се качваха по плоските покриви на сградите да подишат с пълни гърди. Тук-там се чуваха звуците на арфите и стенанията на флейтите. Не след дълго се появиха първите роби с факли, които осветяваха пътя на господарите си. Улиците опустяваха. Кучетата лаеха.

Изпратиха Кидинну до вкъщи, защото краката му се преплитаха и пееше *Твоите гърди, зажаднели агънца*, което зарадва Набу-баллит дотолкова, че се осмели да го целуне по двете бузи. Седмкратно хубавото вино си направи още една шега с писаря, който беше забравил за собственото си достойнство, и се принизи дотам, че разказа какво се беше случило преди седмица на празника *Акиту* на нова година, когато, както е известно, пастирът, начело на стадото, царят с извисена глава над всички царе, става сам Бел-Мардук и повежда отново изначалната битка — убива Кингу, предводителя на войските на древното чудовище Тиамат, чието тяло разрязва на две и създава от едната половина небето, а от другата — земята.

— Всичко е несигурно няма нищо вечно — прекъсна го с горчивина Набу-баллит, почувствувал нужда да обясни на Ралт, че изначалната битка и сътворението трябва да се повтарят в началото на всяка година, за да съществува светът и годишните времена да следват своя ход, за да бъде продължен на плочката на съдбата животът на всеки бог и на всеки човек с още една година.

Ядосан от прекъсването, Кидинну заплаши, че нищо повече няма да каже и старият търговец беше принуден да го моли и да го ласкае, за

да го умилюстави. Преплитайки крака, писарят разкри тогава, че великият жрец, *уригаллу* Етил-пи-Мардук, срещнал царя в двора на храма с вдигната глава Есаджила, и за да покаже според обичая, че с приключването на годината царят вече не е цар, му взел отличителните знаци — скиптъра, кръга, арфата и короната и ги поставил на един стол пред статуята на Бел-Мардук, блестящ под балдахина, под своето златно небе. После, както му е редът, ударил плесница на царя, изтеглил му ушите и го заставил да коленичи пред бога, за да се изповяда (тук Кидинну издекламира отрицателния текст на предписаната изповед, като премигваше многозначително, гримасничеше и подръпваше брадата си:

Не аз греших, Владетелю на областта, не аз към тебе равнодушен бях, Не аз съм разрушил Баб-или, не аз съм заповядал да я сринат, Не аз съм разтърсил Есаджила, не аз съм обичаите отминал, Не аз на поданик плесница съм ударил, не аз с нещо съм го унижил, Господи, аз мисля за Баб-или, не аз съм зидовете ѝ разбил...), но царят не могъл да заплаче, лош знак, който и децата знаят, знак, че богът е разгневен, знак, че неприятелите се надигат и че идва краят на царуването му.

— Мардук да ни пази — ужаси се Набу-баллит като кършеше ръце. — Защо не е заплакал царят?

— Уригаллу може да го е ударил по-лекичко — изсмя се Кидинну, хълцайки. — Мислиш ли, че ако ти зашлевят една яка плесница няма да ти потекат сълзи?... Но Син-иддинам, ашипу, който ми разказа случката ги е следял.

— Как следял, нали на никого не е разрешено да присъствува?

Кидинну плю и лицето му за миг възвърна достойнството си:

— Глупав си, старче, — каза той с пренебрежение — Син-иддинам е избавил света, — после шеговито обясни: — Достатъчно е било да дадат на уригаллу парче лук, с което Етил-пи-Мардук да натрие на царя очите и всичко приключило добре. А съдбата и на боговете, и на света, и на всеки един от нас тримата е зависела от лука на един ашипу.

— Черни, катранени дни — викна Набу-баллит, после като се обърна към Ралт, прошепна разтреперан. — Страшни времена, сине. Ако царят и уригаллу лъжат... — и като дръпна Кидинну за ръкава,

прошепна — и Мардук е допуснал да бъде излъган? Допуснал е царят да хване ръката му и му е дал власт за още една година?

— Целият свят лъже — изкикоти се писарят. — Как се е издигнал Мардук над другите богове? Как е загубил Адапа безсмъртието си?

Запушил уши, Набу-баллит произнесе бързо думите на едно заклинание и побърза да се сбогува с писаря, от чиито червени устни се лееха хули. Той крачеше до Ралт и се препъваше из дупките на улиците, когато гласът на Кидинну прозвуча отново зад тях, като пееше подигравателно: *Кедров аромат е твоята любов, господи!*

— Днес жив, но мъртъв пред утрешния ден — прошепна Набу-баллит думите на една поговорка. — Безумен и грешен, какво си мисли той, че боговете ще му прибавят още живот към живота?... Ралит, сине, от дъното на остарялото си сърце те моля, не вярвай нищо от това, което чу, защото не Кидинну, а седмкратно хубавото вино — да бъде седмкратно прокълнато дано — говореше от устата му. Боговете виждат и претеглят, но ти, неопитни чужденецо, трябва да разбереш...

Ралт не сметна за необходимо да му обърне внимание, че си противоречи като осъжда писаря в името на боговете и го оправдава пак в тяхно име, затова му каза нещо успокоително. Но Набу-баллит продължи да се вайка още дълго като се оплакваше от покварата на времето и изповядваше благочестивия си страх от силните иджиджи, боговете създали човека от кал и от кръвта на Кинду, за да им служи, да им принася жертви.

— Това ми напомня, че и ние би трябвало да принесем в жертва на Шамаш едно яре, ох какви сме грешници — изпъшка старецът. — Виждаш ли, сине, всички се загръщаме в греха като в мантия от мека вълна. И не бих се учудил, ако боговете ни изпратят един нов потоп като предизвиквания от Ищар. Питам се само, къде можем да намерим един нов Ут-напищи, способен да построи нов ковчег...

Набу-баллит говореше непрекъснато, но Ралт предпочиташе да наблюдава това, което все още можеше да види във вавилонската нощ. Макар че бяха стигнали до една по-широка улица, вървяха все между две редици варосани стени, непрорязани от прозорци, чиято монотонност се нарушаваше само от дървените врати и някакви вдлъбнатини на разни разстояния, някакви не много дълбоки ниши, предизвикващи игра на светлосенки дори и сега, когато пълната луна

обливаше древната крепост. Тук-таме в някоя по-дълбока ниша се мъдреше статуята на някой бог. Видя къщи на три и на четири етажа, от чиито равни покриви звучаха флейти и биеха барабани, два пъти се отдръпва встрани, за да направи път за носилки, носени на рамене от по четири роба с бръснати глави и с теме, белязано с нажежено желязо, факлоносци отваряха път на носилката, чиито спуснати пердета обаче не позволяваха да се види лицето на човека вътре.

После стигнаха до една голяма порта, двете крила на която бяха широко отворени. Факлите изтръгваха двора от мрака и Ралт се спря за миг, учуден от суетенето на множеството.

— Добре правиш, че се спиращ, сине — каза благочестивият Набу-баллит — млад си и трябва да принесеш жертва на Ищар.

Тъй като не разбираше къде се намира, Ралт се остави да бъде въвлечен във вътрешността на помещението. Едва тогава видя, че целият двор е разделен с дебели въжета на безброй криволичещи коридори, из които се движеха мъже. Други въжета заграждаха пространства, в които стоеше по една жена. Всичките бяха препасани с въжета и имаха до себе си по една паница пълна с жарава, в която от време на време хвърляха нещо дребно, което пукаше при допира с жарта и привличаше вниманието на, разхождащите се в коридорите между въжета.

— Какво е това тука? — попита Ралт и Набу-баллит му каза, че се намира в храма на Ищар.

— Ето светите *харимати* — продължи той — тези, за които Ищар е запазила мъжа, предавайки го в ръцете ѝ като плячка. Както виждаш, те хвърлят в огъня маслинови костилки и ги изгарят в чест на богинята. Достатъчно е да хвърлиш и ти в полата на тази, която харесаш, колкото сметнеш за нужно и да произнесеш думите: „Призовавам явяването на Ищар в тебе“ — всяка от хариматите ще те придружи до леглото на любовта. Не се страхувай, че и даваш прекалено малко, лептата е свята и нито една харимата не ще я пренебрегне, тъй като тя е тук за жертва на любовта, за прослава на Ищар.

И наистина, като че ли за да потвърди думите му, един мъж, чието шишкаво тяло разпръскваше благоухание на кедрово масло, с което беше намазан, изпълни пред Ралт определения ритуал и избраницата се надигна бързо, хвърли победоносен поглед към тези,

които редом с нея още чакаха. Ядосани, те хвърлиха в огъня по няколко маслинови костилки, та шумът да им обърне погледите към тях и в този момент да оправят туниките си с грациозен жест. Още слисан, Ралт не можеше да не се усмихне.

— Не бързай, сине — посъветва го Набу-баллит като го теглеше встрани — имаш време да направиш мъдър избор. Макар че става дума за жертва, Ищар не ти пречи да я направиш колкото се може по-приятна.

Продължаваха да крачат край опънатите въжета заедно с другите. Всичко ставаше пристойно на светлината на факлите, жестовете и приказките на хариматите от всички възрасти и, както личеше от облеклото им, от всички обществени прослойки, спазваха мярката, наложена от свещения характер на мястото. Временните двойки се отдалечаваха съдържано, докато изчезнат в помещенията около храма.

Ралт беше прекосил целия двор и сега се приближаваше до една от стените на свещената сграда, когато един нож се заби в кръста му. Болката пресече дъха му и го обля в ледена пот. Искаше да се втурне, а не можеше да помръдне от мястото си. Някой го блъсна отзад. Изохка и започна да се задъхва. Олюля се.

— Ра-лит — каза старецът и го хвана за лакътя.

Там, с опрян в стената гръб стоеше Арла. Препасана с въже, заобиколена от въжена ограда, както всички останали харимати, тъкмо хвърляше костилка в съда с жаравата.

Болката изчезна също така неочаквано, както беше дошла, преди още Ралт да разпознае жената. *Арла* и сърцето му бие щастливо, *най-после*, и отчаянието, *така ли? Скат Мор, Скат Мор*, недоверие и страх и отново отчаяние, и щастие и отчаяние, докато отстранява ръката на Набу-баллит и пристъпва към Арла както толкова пъти на сън. Вече не сънува, Арла в действителност е тук (в действителност? Във Вавилон?) и от страх, че все пак не е тя, от страх, че е тя, *Арла, фонтанът, статуята, Арла*, не чувства течашите по лицето му сълзи и не вижда мъжете, които обръщат учудено брадясали глави в пъстри тюрбани, и не чува думите, бърбени от Набу-баллит. Трепери, неспособен дума да продума, спира се и хваща въжето с две ръце.

— С мене ли искаш да пренесеш жертва, чужденец?

Гласът. Движенията. Арла.

— Арла! — извика той и разтърси въжето, което ги разделяше — погледни ме, аз съм Ралт...

И я видя изплашена, повдигнала ръце като че ли да се запази от удар. Приковаха погледа му мънистата, които носеше на врата си, мъниста от боядисана глина на едно друго време.

— Успокой се — каза Набу-баллит — това е само една доста слабичка харимата, да ни прости Ищар... Извикайте един ашипу, добри хора. Днес още от сутринта...

Тогава повдигна въжето нагоре и се втурна в ограденото място, протегнал разтреперани ръце, а Арла крещеше, закрила лицето си с длани.

— Арла, ти се страхуваш? От мене? Арла...

И като ридаше, падна на колене, докосна с върха на пръстите си ръката, с която жената се бранеше. Тя се дръпна като опарена. И викна:

— Няма ли кой да хване лудия, който позори храма на Ищар?

И много ръце се протегнаха към ограждащото въже и Ралт почувствува, че го сграбчват за яката, за раменете, за косата.

— Ра-лит... ашипу... хора...

И тогава всичко се вкамени само за части от секундата, но той не видя вкаменяването, защото само образът на Арла трептеше в очите му — Арла свита до стената, Арла крещи отворила уста. Нямахме време да се учуди, че не чува писъка ѝ и че всичко е ослепително бяло. Сгромоляса се на пясъка от слонова кост, далече от Арла. *Защо? Защо?*

— Защо?

И му се стори, че викът му избухва под бялото небе.

КОСМОСПЕКТ

Нещо повече, позволяваме си да привлечем вниманието ви върху факта, че по липса на прецедент, се освобождаваме от всякаква отговорност относно евентуалните последици от тази инициатива, която може да окажем само като прискърбна. Тъй като нарушава условията на договора, тя естествено ни освобождава от всякакво юридическо усложнение.

Смятаме също така за необходимо да споменем, че съобразно утвърдената практика, всички ваши разговори с нашия пълномощник са записани, така че сме в състояние да представим по всяко време доказателства за пълното задоволство, което благоволихте нееднократно да изразите относно начина, по който ние сме съблюдавали задълженията си.

Обявяваме за подразбиращо се, че ще останем и занапред верни на клаузите, предвидени във всички точки на договора тип 512, съставен от съответните служби и ви молим да приемете уверението и пр., и пр.

Откъс от копие на „Официални известия“,
прикрепени към досие № 43 на архива „Космоспект“.

Тримата ферунадари чакаха отговора.

— Да.

— Отговорът ни учудва. Асп ав Талд су Арит е призован заедно с тебе.

— На Бабел — каза автоматично Идомар, като напразно търсеше изход от капана, който му се готвеше отново.

— Присъдата на ориалата не е ли валидна за всички светове?

Или аз, или той. Асп отказа веднъж. И впрочем, облакът ще заличи отново неподходящия вариант. Не беше се явявал още пред съда и не знаеше дали облакът е част от непредвидимата действителност на забранената планета или...

— Е? — прошепна Асп, а Идомар се чу да казва.

— Присъдата беше изпълнена. Ако нещо не е валидно — това е този свят.

Време. Да спечеля време за двама ни.

— Облакът... появява ли се и при нас, на Марс? — попита през зъби.

— Доколкото зная, не — отговори Асп по същия начин.

— В очите на Сков този свят не е различен от всички останали. Ние, ферунадарите от Арит, решихме.

Човекът в бялата мантия извади от ръкава си една кама и я сложи на масата. Но Идомар не попита нищо повече.

— Този път знаеш — каза Асп.

Изправени един до друг те гледаха камата.

— Сега! Тук! — заповяда човекът в бялата мантия.

И Идомар отново почувствува мълчанието и му се стори, че то го задушава. Вдигна рамене, пъкна пистолета в джоба си, после скръсти ръце. И без да поглежда с крайчеца на окото си към Асп знаеше, че възкръсналият прави същото. Но чу неговия шепот, лишен от илюзии:

— Това не е разрешението на въпроса, момче.

Тогава кое е? Ако го беше намерил, Асп не би се колебал.

Ферунадарът отляво се надигна и хвана камата. Спокоен, сега той заобикаляше черната маса, слизаше по стъпалата, идваше към тях. Неопетнен той вървеше напред с прегънатата в лакътя дясна ръка — дланта, в която държеше камата почиваше пред сърцето му.

— Питам се дали и това е решение — каза умислен Асп.

С леко отметната назад глава, той гледаше към отворите, изрязани в бялата качулка. Идомар почувствува ръцете си овлажнени и устата — пресъхнала.

— Не ти ли се струва... — започна отново Асп, но ферунадарът беше стигнал до него и камата проблясва неочаквано бързо.

Лицето на възкръсналия се сгърчи. Ръцете му се впиха в бялата дръжка и когато се наведе напред, на Идомар му се стори, че Асп сам заби камата в гърдите си. Завтече се да го прегърне.

За втори път пред очите ми. Тялото на Асп беше тежко и Идомар се напрегна, стараяше се да не го изпусне. Чуваше скърцането със зъби на другия, усилие, което полага, за да не стене. Безразличен, изправен като бяла колона, ферунадарът чакаше.

И Идомар прегъна бавно колене, като подкрепяше плъзгането на тялото, което се стремеше да се отпусне, да слезе през черните плочи в една черна дупка, после седна и сложи главата на Асп на колене. Капките пот на челото му вече не се дължаха на порала. Милваше пламналото чело, избърса го с жестове, на които не знаеше, че е способен и за които впрочем не си даваше сметка. Асп дишаше хрипкаво, розови мехурчета разцъфтяха на устните му. *Пред очите ми, за втори път. Пред очите ми. За втори път, пред очите ми.* Думите се повтаряха, прогонваха всички други, които би искал да извика или да изплаче, думите идваха и си отиваха като рефрен, от който не можеш да се отървеш и Идомар беше само празно помещение, в което думите ехтят, губят смисъла си и съчетават всички значения в утайка от болка.

Не беше разбрал, че Асп беше умрял още тогава, като срещна изцъкления поглед, който го преследваше и в апартамента на Марс. За разлика от миналия път, сега протегна показалец и затвори един след друг клепачите, покри черните очи. И изведнъж, там, на студените плочи, с главата на Асп на коленете му, мълчанието вече не го ужасяваше. Това беше мълчанието в него. Дори и думите се бяха стопили, не бучаха вече в слепоочията, болката вече нямаше нужда от тяхната подкрепа. Ненужно. Всичко беше ненужно. Главният тъмничар беше изпълнил задължението си. Много по-късно изтощен, той повдигна очи. И откри до себе си, бял и изправен, силуета на ферунадара. Той приближи бавно ръка до бялата качулка, после я повдигна нагоре с рязко движение и разкри лицето си.

И като се позна, Идомар откри, че още веднъж беше станал убиецът на Асп.

Един дълъг объркващ момент се гледаше в огледалото, въпреки че другият стоеше прав. *Това съм аз. Аз. Убиеца. Убиеца на Асп. Отново. И знам, че не съм аз, а лъжата на Скат Мор, но мъката не беше по-слаба. Аз, Убиеца. Зная, че не съм аз. Като речитатив.*

Чувствуваеше очите си угаснали — две изсъхнали зърна. Всичко в него беше изсъхнало. Сърцето и белите дробове — прахан. И упорито се наблюдаваше в другия, смълчан в голямото мълчание.

После видя как двойникът му започна да се замъглява, чертите му губеха идентичността си, лицето му се доближаваше до неутралната форма на яйцето, дори и очертанията на тялото му станаха неопределени. Пред изсъхналите очи на Идомар плътността на двойника намаля, сега той беше обикновена бяла сянка, едно петно, което се разпадна.

— Идомар ав Солг су Саро, твоето мълчание прие образа на съдбата за Асп ав Талд су Арит — надигна се тогава гласът на ферунадара, и като обърна лицето си към черната маса, Идомар видя, че белите купчинки бяха станали отново три.

А Асп? Брататата глава все още почиваше на коленете му. Облакът с черни мълнии се материализира над него, слезе плавно. Долният му край опипа огромното тяло, натезало от вкочаняването, което му беше наложено. Седнал на черните каменни плочи, Идомар почувствува как тежката глава на Асп олеква на коленете му, после не разбра кога тежестта изчезна. Облакът се издигна. Тялото на този, който беше Асп ав Талд изчезна.

Усвършенствуван екарисаж, се беше захилил злорадо преди малко, без да подозира, че облакът ще се заеме и с него. Голяма подигравка. Садистична ирония.

Да, си отида в мир. Идомар въздъхна, надигна се, и в мълчанието на ориалата схванатите му колене пропукаха като два изстрела. Ферунадарите станаха невидими. *Не бях аз, не беше Асп*. Тревожна, когато го беше подложила на изпитание за първи път пред знамето, за което Асп твърдеше, че било на Драл, мисълта сега носеше нова надежда. Ако всичко на забранената планета беше наистина лъжовно, имитация, както Асп беше имитация, както Идомар лично беше видял имитирано лицето си, тогава Асп можеше да се появи отново, за да преживее фрагментите на изкуствено съществуване и може би пак щеше да бъде убит. Идомар не биваше да изпуска възможността да се радва на присъствието на другия, било и илюзорно, трябваше да се възползува от това присъствие, за да научи всичко, което Асп не беше успял или не беше искал да му каже. Имитацията беше толкова сполучлива, че реконструкцията изглеждаше действително снабдена с

всички спомени, с опита и мислите на оригинала. Колебаейки се той все пак се запита дали може да повярва в един Асп, възкръснал само, за да бъде използван като основна част в сложния механизъм, оставен на разположение на мъчителя Скат Мор. Навярно — да, отговори си той. Колкото Асп беше по-автентичен, толкова страданието на Идомар беше по-остро. И се запита същевременно, защо само на него беше разрешено да узнае, че мимо волята си е убил Асп за втори път. Мъртвата усмивка се появи на лицето му отново, щом си отговори, че той, а не Асп, изкупува на Бабел наказание, за чието налагане впрочем той не беше уведомен.

Илюзия. Настоящото е станало илюзия, макар че наказанието е реалност. Настоящото, единствената реалност. Винаги илюзорно настояще, но повдигна рамене. Имаха ли още някаква стойност старите спорове? Миналото се беше вкаменило веднъж за винаги и бъдещото беше престанало да бъде дивата област на една свобода, постоянно довеждана в настоящето, щом се изплъзваше изпод неговия контрол. Контролирал ли съм го някога? — запита се той. Дали волята му наистина съвпаднаше с волята на Благородната Гилда в привилегированата точка за свободата и дали не беше по-скоро обработен от Гилдата, предопределен от нея?

Замислен, той се обърна кръгом и тръгна към черните стъпала, които спираха пред вратата, над която още се намираше гербът с виолетовите, очи, разделени от кама с червено острие и бяла дръжка. И не се учуди, когато стигна пред вратата и установи, че на двете крила, внезапно уголемени, се бяха появили множество скулптирани глави, сред които израстваше главната буква М, нито когато разпозна бронзовата ръка, обхванала в дланта си топката, предназначена да удари същата такава топка, прикрепена към вратата. Почука, и двете крила се отдръпнаха назад, и като проникна в голямата украсена със знамена зала, от които Асп се беше възхитил, не благоволи да обърне глава, за да провери дали черната зала на ориалата се намира още там или площадът е заел мястото ѝ.

Изтощен, той бавно изкачи червените мраморни стъпала. Когато стигна в галерията установи, че предчувствието не го беше излъгало — вратата от златисто дърво с червени жилки беше отворена.

Без да бърза прекрачи прага и като пренебрегна мебелите-зверове, вкаменени в скок, възпрян от тромавите бронзови украшения,

той тръгна напред с поглед в трона, на който чакаше манекенът, представляващ Скат Мор. Омраза, недостойна за един неумолим брат на Благородната Гилда, припламна в него, избухна в избледнялата синева на очите, но нищо не се четеше на умъртвеното някога лице в трите черни дни и трите червени нощи, тъй като годините на Убиеца все пак не бяха пропилены напразно.

Пристигнал пред трона, той протегна ръце и сграбчи манекена. Не беше тежък. Коженият калпак падна, разкривайки теме без коса, с мръсножълта кожа на главата. Дългите пръсти на Идомар потърсиха хилавия врат в меката яка на златистата кожа и го почувствува топъл. Тогава с неизпитвано никога наслаждение, забранено на аскетите — последователи на Сков, съзнавайки детския характер на отмъщението, но без да може да се обуздае, пръстите му се вкlescиха, палците притиснаха адамовата ябълка. Главата със сухата ситно набръчкана кожа се откъсна и се търкулна по стълбите на подиума. Свито в златистата кожа, обезглавеното тяло се наклони на една страна.

— Жалко — прозвуча хрипкавия глас на Скат Мор, — репродукцията беше свършена. Впрочем вече нямах нужда от нея, господин Идомар ав Солг су Саро.

Убиеца дишаше ускорено. От паркета на абаносови ромбове, редуващи се с яворови ромбове главата на Скат Мор беше устремила угасналочерен поглед към него. По-угаснал ли отпреди? Една нова илюзия — както и тънките устни, които като че ли се усмихваха подигравателно.

Идомар спокойно я ритна с върха на обувката си. Главата отхвъркна като чудовищна топка и се спря в зиналата муцуна на безименния звяр, стърчащ на вратата на един бюфет. Лишена от веселост, мъртвата усмивка на Убиеца разголи зъбите му на хомяк.

— Не забелязвате ли нищо необикновено? — попита напълно лишен от хумор треперещият глас, въодушевяван от непреклонна воля, която го караше да свързва думите въпреки астматичното съскане, което ги придружаваше.

— Нищо. Нищо необикновено — каза Идомар с поглед на главата, уловена от дървената муцуна.

Груб смях, прекъсван от квинтите на кашлица.

И все пак това вече не е запис, господин Убиец.

Мускулите на Идомар се напрегнаха. Отвратен, той си припомни удоволствието, с което беше стиснал пластмасовия врат, на който беше заел топлината на своите ръце. Гротескната сцена в помещението, охранявано от зверовете-мебели, беше притъпила чувствително наблюдателността му, щом като едва сега разбираше, че хрипливият глас вече не излизаше от никъде, нещо повече, че той разговаряше с него.

— И така ще бъде от сега нататък — продължи Скат Мор, а Идомар обхвана челото си с длани.

* * *

Наведена над тялото на Ралт, Ор-алда се мъчеше да разбере. Вавилон беше за нея само име, но сега тя знаеше, че то означава една древна крепост, отдавна почиваща в праха на Земята. Беше изтръгнала Ралт от двора на един храм в този Вавилон, като мислеше, че го спасява от опасност (нали беше изчезнал пред нейните очи и пред очите на Идомар до фонтана на площада на Скат Мор), а ето Ралт беше отчаян и повтаряше непрекъснато името на онази, търсена продължително и намерена в миналото от преди хиляда години. Ор-алда, която се беше въздържала да го изследва, реши, че не може вече да отлага.

После, като научи какво беше довело Ралт на забранената планета, остави погледа си да се рее над девствената пясъчна шир, над млечното море, сливащо се в хоризонта с бялото небе. Легнал до нея, еднорогият кон дишаше спокойно. *Защо не?* И като се съсредоточи джерлата прошепна:

— Арла... Виждам я. Бяла, стройна, поклаца черните си коси.

Но Ралт закри очите си с ръка. Призован от думите, на Ор-алда, образът на Арла се появи на екрана на затворените му клепачи.

— Защо си ме разделила от нея? Върни ме обратно, Ор-алда.

Тогава, както беше направила и в кабината на малкия космически кораб, който ги носеше към Бабел, тя протегна дясната си ръка и с лявата обхвана гривната на голата си ръка.

Вик. Ралт отвори очи.

— Какво казва? — попита Ор-алда.

Объркана тя гледаше ужасената жена, която крещеше и размахваше ръце. Като сомнамбул Ралт протегна ръце. *Кълна се във Великата Госпожа, надявам се, че не съм се излъгала.* Но това беше лицето, което беше прочела в ума на Ралт и той повтаряше *Арла, Арла*, плачеше и се смееше, докато се приближаваше с мъчителна колеблива походка към жената, която се дърпаше назад и произнасяше непознати думи на груб език с ту гърлени, ту напевни звуци.

— Арла — прошепна Ралт — погледни... Арла, това съм аз. Защо?... Мъките свършиха, Арла, отново сме заедно... ние двамата, Арла...

Но Арла го отблъскваше, бягаше от него, викаше неразбраните си думи; строполяса се, почна да прави метани и да удря чело в белия пясък, а до нея Ралт, отчаян прекарваше, без да съзнава, длани по лицето си и се клатеше на прага на една вселена с безумни закони, които надминаваха разбирането му.

— Какво казва? — попита отново Ор-алда.

— Не зная. Тя е вавилонянка и вече не я разбирам, и Арла не ме разбира... Защо?... Това е Арла, а идва като чужда и не ме познава. Но аз... тогава... какъв смисъл...?... В името на нашите спомени, Арла, Арла, моля те...

— Ще я приспя — реши Ор-алда и коленичилата Арла не довърши започнатия метан, наклони се невъобразимо бавно, после се отпусна на една страна и се сви на кълбо на пясъка.

Да му кажа ли? — поколеба се джерлата като видя, че Ралт коленичи до заспалата Арла и милва черната ѝ коса страхливо да не би да я събуди, макар че никой, освен Ор-алда, не можеше да я изтръгне от съня, в който беше потънала. *Червеното и черното познание. Лъжата на Скат Мор. И мъката, която ме заобикаля, откакто съм тук.*

— Спи — прошепна Ралт с нежност, която предизвика у Ор-алда нещо като неприязън към свитата на кълбо на пясъка жена (образът на Тер-ли, портокаловото петно на ризата му се развяваше между червените дървета на поляната, на която се бяха любили, за да се разделят толкова бързо). — Отново е тя, Арла. Не са ме излъгали. Тя е жива. Арла живее отново, Ор-алда. Забравила е галактическият език? Е, и? Ще я науча, галактическият език се учи бързо... Нали е красива?

— Много е красива, Ралт.

И като обхвана с лявата си длан зелената гривна на дясната ръка, Ор-алда доведе до тях Идомар.

— Как можа...?

Учуден, Идомар обгърна с поглед девствения пейзаж.

— Още не зная... Тук (посочи към еднорогия, легнал в краката ѝ), тук аз съм, отново...

Усмехнатата тя разбра, че не се чувства задължена да сведе погледа си.

— По-тихо — помоли, ги Ралт, после направи знак на Идомар да се приближи, завладян от мъквата си не се учуди, че го вижда там, каза просто — Арла. Дойдох на Бабел за нея.

— Добре, остави я да спи.

И Идомар се обърна към Ор-алда.

— Ти имаше право — каза тя бързо и сподели с него всичко, което беше узнала от Ралт. — Червеното и черното познание. Така е. Всичко е лъжа, и Арла също, но сърце не ми дава да му кажа.

— От както сме разделели три пъти убих по една лъжа — потвърди Идомар. — Две... се отнасяха до мене, една и съща лъжа два пъти. Третата беше Скат Мор.

И на свой ред ѝ разказа.

* * *

Сега всеки знаеше за другите всичко, или поне причината, поради която в кантората със стени, украсени с холограми се бяха съгласили да заминат за Бабел. Ралт не се остави лесно да го убедят. Арла, която беше срещнал в двора на храма на Ищар и която Ор-алда успя да извади от едно отминало пространство-време, за да я премести на белия плаж, това беше Арла, каквато той я познаваше. Като се възползува от съня ѝ, той разголи дясното ѝ рамо и им показа една луничка, после като си спомни, че беше си порязала преди години показалеца на лявата ръка, откри едва видимата бяла линия на белега.

— И Асп беше Асп, без да бъде той — припомни Идомар. — РУ знамето на Драл. Всичко е имитация до най-малките подробности, за да бъде изтезанието свършено.

По лицето на Ралт течаха сълзи и той не ги бършеше.

— Помниш ли? — добави Ор-алда. — Още на кораба ти казах, че ти си най-добрият между нас. Аз... Аз обидих Великата Госпожа на джерлите, Идомар е пролял кръв, но ти не си се провинил с нищо. Напротив, съдбата ти дължеше компенсация... Ако някой от нас не е тук на мястото си, това си единствено ти.

— Не — каза Идомар — всички сме си на мястото, защото всичките сме развалини.

— Пак ли? — въздъхна Ор-алда. — И дори ако е така, от кога това е вина?

— Не знам. Установих само, че ни примамиха тук, накараха ни да дойдем доброволно, за да изкупим вината си, макар че нито един от нас, с изключение на тебе, не е виновен за нищо. Да, да, не ме прекъсвай. Ралт е загубил Арла и аз убих Асп, но Арла е загинала при злополука и Асп беше осъден от Благородната Гилда. По логиката на нашите светове ние не можем да бъдем упрекнати в нищо. Само ти си се провинила, но дори и ти всъщност си заплатила, по логиката на своя свят, като си загубила дарбите си.

— Интересно — намеси се тогава Скат Мор, като се остави да го чуят в себе си Ралт и Идомар — Продължавайте, господин Идомар ав Солг су Саро. Извинете ме, мога ли да ви наричам господин Идомар?... Имате необикновено дълго име.

— Не — скръцна със зъби Идомар.

— Както и да е. Още веднъж моля да ме извините за прекъсването. Слушам.

— Арла — прошепна Ралт. — Господин Мор, моля ви... Нали това е Арла?

Ор-алда трябваше да се съсредоточи, за да чуе сухия като кашлица смях под челата на мъжете.

— Няма да ти отговори — каза намръщен Идомар. — Но не може да ни попречи да мислим. Това е всичко, което ни е останало.

— Не го чувам — прошепна Ор-алда. За миг се изплаши отново, после лицето ѝ просветна. — Страхува се! — извика тя. — Страхува се от мене!

Замислено тя погали гривата на еднорогия кон. В белия свят тя беше отново Арфа на Великата Госпожа, старите страхове чезнеха и фактът, че Скат Мор я избягва, само утвърждаваше статута ѝ. С

чувството, че греша и отминава откритието, тя си наложи да поднови разговора.

— Друга логика, разбирате ли? Според нея се осъждат... развалините... Въпреки че...

— Въпреки че не виждаш защо всички ние трябва да сме развалини — засмя се злобно Идомар. — Аз ще ти кажа. Нека да започна със себе си... Не ми беше лесно да приема образа на съдбата за Асп, но го направих, затворих си очите пред всичко, което ни свързваше, защото се мислех свободен, какъвто смятах и него, защото моята свобода зависеше от Благородната Гилда. Открих, че Асп знае нещо, научил беше нещо, една истина, която беше го превърнала в развалина. Историкът на Благородната Гилда не можеше да бъде Убиец и искаше да сложи край, помогна ми да изпълня Върховния и Неотменим Ферунадарен Декрет, за да ме предпази от своята съдба, за да не превърне и мене в развалина, негодна да остане в редовете на Гилдата... Не успя — каза Идомар и изведнъж се усмихна живо, с усмивка, която очарова Ор-алда и Ралт, несвикнали да забелязват признаци на живот върху умъртвеното му лице. — И аз открих това, което беше открил Асп... И се превърнах в развалина. Ясно ли е?

Ор-алда и Ралт мълчаливо се съгласиха като наведоха глави, макар че не всичко им се струваше ясно в думите му.

— Нужно ли е да продължа? — попита Идомар.

Също така мълчаливо, те направиха знак, че не е нужно.

Смъртта на Арла превърна Ралт в развалина и раздялата с дарбите, свързани с качеството ѝ на Арфа на Великата Госпожа, имаше същият ефект върху Ор-алда. Но оставаха още достатъчно неясноти и особено съмнения във връзка с това, което трябваше да направят. Ако характерът на Ралт го предразполагаше към подчинение на съдбата, не така стояха нещата с Идомар, чийто живот беше непрекъснатата дейност, нито с Ор-алда, притежателка на сили, които увеличаваха усещането ѝ за собствено достойнство и невъзмутимото ѝ чувство за превъзходство. Следователно всички биха искали да разговарят по-нататък за онова, което ги очаква и за начина, по който биха могли да осуетят атаката на Скат Мор, но предполагаемото присъствие на господаря на забранената планета ги спираше. Сега, след като Ралт и Идомар знаеха, че Скат Мор е скрит в техните мозъци, им се струваше, че го усещат в себе си като ненаситен паяк, дебнещ в гънките на мозъка им, за да

научи, какво мислят да предприемат, шпионира ги и взема предварително мерки за контраатака.

— Страхувам се, Идомар, че се лъжеш — каза Ралт, разбрал това преди миг. — Ако е истина, че Бабел е усъвършенствуван затвор, тогава нищо не ни е останало. Дори и мислите.

И в белия пейзаж тримата се погледнаха безмълвно. Лицата им бяха като пясъка, небето и морето.

— И все пак, не, — извика по едно време Ралт — няма да позволя да ме победят. (Такова избухване беше доста необичайно за Ралт, така че Ор-алда и Идомар не останаха безразлични към него). — Разбираш ли, Ор-алда, спомените... Ти ми доведе Арла от Вавилон, отгатни в мене моята истинска Арла и ми я доведи.

Натъжена, Ор-алда наведе глава.

— Опитай се да погледнеш истината в лицето — каза Идомар вместо нея. — Твоята Арла вече не съществува, Ралт. Ор-алда ти доведе вавилонската, защото само тя... живее.

— С хиляди години преди Арла? — объркан Ралт го беше хванал за ръкава, разтърсваше го и викаше — Умряла е хиляди години преди моята Арла, не разбираш ли? Как може да бъде възкресена тя, а не Арла, която... едва преди месец...

Обърнал гръб, той се мъчеше да овладее риданието си.

— Не мога да се върна във времето — каза кротко Ор-алда. — Вавилонската Арла изненадах жива сега. Аз не съм я възкресила, Ралт, както не съм възкресила отдавна сринатата крепост, из която все пак ти си се разхождал. Не искам да ти обяснявам. Може би твоят Вавилон беше илюзия, но дори и като илюзия, той съществува, а моята сила е в състояние да придаде обем на илюзията. Животът все едно е една отсрочена смърт, отложена смърт. Твоята Арла обаче мога да открива само... такава каквато е сега, такава каквато я знаеш сега.

Последните думи тя произнесе шепнешком. На белия плаж, тримата отпавиха погледите си към невероятната спяща, с разпилени по пясъка коси. Успокоена тя дишаше леко.

— Тя е и не е тя — помисли Ралт на глас. — Между нас, нейните спомени, моите спомени... загубени в тяхното множество вече не се виждаме, нейните спомени ме отблъскват. Да ѝ дам спомени. Ор-алда! Роклите, холограмите на Арла... — Изведнъж те видяха лицето му да се разведрява и се спогледаха със същия страх като смятаха, че

изпитанието е било твърде тежко за него. Но Ралт хвана ръката на Ор-алда и извика — Черната ракла! Прочети я в мене, Ор-алда.

И Арфата на Великата Госпожа, която се въздържаше да изследва приятелите си без тяхно съгласие, го послуша. Без усилие прочете в Ралт последният подземен етаж на сградата, нишата, в която беше оставена на съхранение раклата. Видя раклата. Обхвана с лявата си ръка зелената гривна. И раклата се появи до тях, страшно черна на белия пясък. Еднорогият кон повдигна муцуна от пясъка и изцвили, после се изтегна пак на плажа.

— Тя е — прошепна разтреперан Ралт. — Познах я.

Ноцта прекарана на стълбищната площадка, когато се беше опиянил от спомени, разговора с блока... Всичко беше толкова далече, че можеше да се усъмни в реалността на света, в който се беше случило, макар че не можеше да вярва в реалността на събитията на забранената планета. Не каза ли Идомар, че в света на Скат Мор всичко е лъжа? И той неспокоен погледна към заспалата Арла.

— Отвори раклата — подкани го Ор-алда и той протегна ръка със страх, че нещата вътре могат да бъдат сменени.

— Най-отгоре, над роклите, гривните и многото дреболии, Арла. В Египет Сфинксът. Очите на Ралт блеснаха. Съвсем ясно той си спомни слънцето, жегата, миризмата на пясъка. *Колко хиляди години ви наблюдават от висотата на тези пирамиди*, беше извикал доктор Орбик, с когото се бяха запознали в Кайро и Арла се беше засмяла така, както ѝ се случваше толкова рядко, а Ралт побърза да запечата образа, който придоби плътността на пластмасов правоъгълник и от пясъците на Египет се явяваше сега върху нереалния пясък на забранената планета.

Ор-алда взе холограмата. Дълго я гледа, после я подаде на Идомар.

* * *

Сега седяха един до друг на черната ракла. По молба на Ралт, който беше извадил една от роклите на Арла, чифт обувки, накити и всичко необходимо, след като се отдалечи с Идомар, Ор-алда съблече от заспалата на пясъка одеждите на отдавна залезлия Вавилон и я

облече по модата на едно време, което също така беше само условност. Точно както в спомените на Ралт. Арла спеше спокойно на плажа.

— Събуди я — прошепна той. — Да можеше да ми помогнеш отново да разбирам вавилонски...

— Казах ти, че мога да чета в тебе само това, което знаеш.

Арла се раздвижи на пясъка, отвори очи. Лицето ѝ изразяваше голямо учудване. Тя недоверчиво опипа бялата рокля с метални отблясъци, прегъна колене и докосна обувките си. Златната гривна я очарова, тя я погали и една все още плаха усмивка засия на устните ѝ.

Бавно, с несигурни движения, Ралт се приближи и коленичи. Жената се сви на кълбо, готова да скочи на крака, но изражението на лицето му (мъка и надежда, обожание и боязън) я увери навярно, че поне за сега не я заплашва никаква опасност. Прошепна няколко думи, сред които на Ралт се стори, че разпознава името на богинята, от чийто храм тя беше отвлечена.

— Ищар — повтори тихо той.

Не беше ли това името на богинята на любовта? Щастлив, той видя, че чертите на Арла се отпускат.

— Арла — добави той като сочеше към нея, но Арла поклати глава и промълви с нова неуверена, като че ли виновна усмивка:

— Бел-шалти-Нанна...

— Арла — усмихна се Ралт отново, пиан от щастието-мъка.

И тогава, като повдигна рамене с грацията на Арла, Арла повтори покорна:

— Ар-ла...

После тя протегна ръка, избърса сълзите му, докосна лявата и дясната му буза. А Ралт като потискаше плача си, поднесе ръката ѝ към устните си.

— Ралт — прошепна после пресипнало като сочеше себе си.

— Ра-лит?

Ор-алда и Идомар гледаха от черната ракла. Същевременно мъжът дебнеше в себе си знака на присъствието на Скат Мор, за който Ралт изглежда беше забравил, но не почувствува нищо. Еднорогият кон се напрегна, ритна с копита, надигна се и разтърси грива. После, пренебрегнал Арла той се приближи до Ор-алда.

— Извършихме едно добро дело — каза тя като милваше копринената грива, но Идомар поклати глава.

— Още не сме се научили да правим каквото искаме.

— Мислиш, че... — и прекъсна приказката си. Едно тъмно петно се появи в далечината. — Някой идва.

Напрегнати, двамата следяха приближаването на силуета, който растеше на мократа пясъчна ивица на брега на морето. Смехът на Ралт ги стресна и те едновременно обърнаха поглед и го видяха да тича заедно с Арла в посока обратна на тази, в която бяха гледали.

— Горкият Ралт — прошепна Идомар.

— Мигът е хубав. Научи се и ти да го цениш.

Идомар загреба шепа пясък и го остави да тече между пръстите си. Когато заговори, гласът му на дете прозвуча страстно:

— Много време съм се прекланял пред мига и вярвах, че миналото и бъдещето не съществуват. Разбери, Ор-алда. Така станах Убиец.

Приближила лице до гривата на еднорогия кон, джерлата въздъхна.

— Абсолютизираш, Идомар.

— Може би. Винаги съм искал да бъда цялостен.

— И бил ли си някога?... Задавал ли си си въпроса какво те е довело в края на краищата в редовете на Благородната Гилда?

— Не зная точно какво. Но зная кой — отговори той като сочеше мъжа, който бързо се приближаваше.

Огромен, брадат, черен в белия свят, Асп ав Талд су Арит размаха ръка за поздрав.

ГНОМОН

Надежда

Решенията са балони, с които жонглирам, докато престана да разбирам в какъв ред се издигат към тавана с две срещуположни пукнатини, нито кое от тях би трябвало да се издигне над другите и да ги анулира, или кое ще експлодира безшумно, за да освободи нищожното количество озон, в което е живял зародишът на надеждата, толкова неопределен, че дори не е успял да уточни контурите си.

Легнал по гръб гледам, непрекъснатото плъзгане на дребните същества, които прозорецът проектира от подвижния тротоар на тавана. А ако следващото същество се спре пред една от пукнатините станала пропаст?

Непоправимо

И утрините са все по-бели. В банята от мъгла заскрежените дървета наивно са се вцепенили (напудрени с брашно полярници, стъкленни ракети) като че ли светът е само необятна гипсова детинщина, над която изгрява станиолово слънце и снежните хора растат много бързо, но сирените рушат невидимата корица на въздушното пространство (кой не е узнал? как още не е узнал?) и черепите са отново пръснати и цялата гипсова измама се скрива в мрачния ден, като попива воала на мъглата, а дърветата са само траурни останки, мокри скелети на една вселена, опожарена от възмъжалото слънце.

— Добро утро, Ралт.

Извлечения от „Гномон“, поезия в проза от Ралт
Мога

Ураган. Морето се дилеше и върховете на дюните сякаш димяха. Неспокоен, еднорогият кон разравяше ритмично пясъка с дясното си копито и наостряше уши. Вятърът се засилваше, целият бял свят от шумолящ пясък предвещаваше опасност, доскоро немислима в белия декор.

— Край на приятелската среща — каза Асп.

Откакто го видя да се появява на плажа, Идомар се питаше дали той знае, че е бил убит за втори път, но нищо в поведението и думите на възкръсналия не му даваше възможност да разбере това. Затова сега го изгледа продължително и се опита да открие двусмислие в думите му. Дори не знаеше дали той помни първата си смърт на Марс. Държеше се естествено, равнодушен към двете жени, без да показва никакъв особен интерес към Ралт и дори да беше познал Идомар, той беше резервиран към него, което не хармонираше с предишното му сърдечно появяване. Единствено еднорогият кон изглежда събуди любопитството му. (*Никой не знае дали породата се е появила на Джерл, — каза той, — или джерлите са го внесли отнякъде, Ор-алда се усмихна и разтвори ръце в жест, който можеше да означава всичко и Асп не настоя*), но фактът, че дори не чувствава нужда да поставя въпроси и приема спокойно присъствието си в пейзажа, който не може да бъде в никакъв случай марсиански, будеше съмнение. И като си припомни отново колко близък го беше почувствувал по време на последното му появяване, Идомар си направи извода, че за новия Асп е запазена нова роля в необикновената система за изтезания, прилагана от Скат Мор. Ядосан, той виждаше в разминаването между сдържаността на Асп и желанието си да го срещне отново такъв, какъвто беше в спомените му, първите още слаби белези на бъдещото страдание.

— Тук сме на Бабел — уточни той с надежда, че Асп ще се издаде, но брататият само каза:

— На Бабел, разбира се, че на Бабел.

После, отегчен, подритна една бяла мида.

Значи знае, че се намира на Бабел. Изненадан, Идомар реши повече да не се измъчва. Впрочем, без да може да си обясни как, в главата му избухна тревожен сигнал. Не можеше да разбере в какво се състои, беше смесица от страх и отвращение, сякаш в него изведнъж е

била проектирана някаква сянка и тя прегражда вътрешното му слънце, чиято сила не беше съзнавал и чиято реалност се разкриваше сега чрез неговото отсъствие. Една колеблива, неопределена сянка, против която се надигаше цялата му същност. Една чужда сянка разпръскваше някакъв едва доловим хлад.

Поривите на вятъра се засилиха изведнъж и Ор-алда го хвана за ръката, опитвайки се да запази равновесие. Неспкоен, еднорогият кон въртеше глава. Ноздрите му тръпнеха и душеха въздуха и морето, което запращаше към плажа зашеметяващи вълни. Прегърнал Арла през раменете, Ралт се приближаваше, като се бореше с вятъра.

После пред очите им една дюна се премести като изтласкана от страхотна сила, видяха я как се отдалечава към сушата, скрита от други пясъчни хълмове и изведнъж от бялата маса бликна силна струя и се разнесе по небето. Една след друга дюните експлодираха, превърнати в прах. Съскането стана тътен и петимата бяха принудени да закрийт лице с ръце, за да го запазят от ситната градушка на пясъка. Плажът се разлюля под краката им. Виковете на Арла вече не се чуваха. В полуда еднорогият кон препусна, шибан в гърба от вятъра, и изчезна.

Идомар повдигна за миг поглед и видя как небето се пропуква. Като слепи светкавици черни линии цепеха свода, ширеха се на зигзаг, образуваха пукнатини. След малко небето започна да пада на парчета в морето, после матовопрозрачните късове се заудряха в плажа и оставяха дупки с назъбени краища — лъскаво черни отвори, толкова лъскавочерни, че цветът им изглеждаше много по-плътен от белотата на самите късове, които се сгромолясваха и разголваха плажа. Вълнението нарастваше. Сега цялото млечно море се надигаше, превръщаше се в огромна стена, може би мрачните цепнатини на небето го притегляха или това беше само последната конвулсия на водите преди да се стоварят върху сушата. Течната стена се люлееше, а пясъкът се скриваше под краката на петимата, зина широка яма и те политнаха, търкаляха се, блъскаха се, притискаха се един към друг във вихрушката на съскация и хрущящ пясък. После суматохата неочаквано секна, те още се търкалят, но всички като че ли са оглушали. Мълчание, а стената от бяла сгурия, о която се бяха жулили, сега е гладка, пясъкът е отстъпил мястото си на дребни еластични топчета, всред които те се ваят по инерция, всъщност те вече не са

топчета, топчетата се превръщат в пух; после усещат едва доловимото вълнение на някакви бели вълни, сред които се въртят все по-бавно, докато подгонени от вятъра (но те не чувствуват вятъра), вълните се надигат и те минават през тях, а когато ходилата им опират на гладката и твърда повърхност, те се озовават в помещението, където Идомар разпознава масата, от която е изчезнал бутонът с образа на Асп и Ор-алда — огледалото, със знака на Арфата в единия ъгъл. Петимата се поглеждат слисани.

— Кацане — каза Асп, но никой не е склонен да се усмихне.

Изнемощял, с изпокъсани дрехи, със следи от кръв по ръцете и лицето, те се клатеха още замаяни. Ралт, който така стискаше в ръцете си тялото на Арла, че трябваше да направи мъчително усилие, за да ги разтвори, едва тогава разбра, че Арла е загубила съзнание. Тя се отпусна плавно и се опъна на паркета, но се съвзе веднага щом той докосна челото ѝ.

— Радвам се, че се завърнахте — каза Скат Мор и Идомар свърза със закъснение прегракналия глас с неприятното усещане, което изпитваше в белия свят, преди неговите стихии да се развихрят.

— Стига си ровил из мозъците ни — изсъска той.

Не загуби все пак самообладание до такава степен, че да не забележи, че Асп го гледа любопитно. *Нима той не го чува?*

— Смятайте, че не съм казал нищо — възрази Скат Мор. — Но, господин Идомар и пр., и пр., знайте, че не понасям липсата на вежливост. Привикнал съм към обичаите на едно друго време...

— Защо ни измъчвате? — избухна Ралт.

Погледът на Арла пробягваше ужасен от единия до другия.

— Надявам се никога да не научите — любезно отговори Скат Мор — и да... Извинете, че казах добре дошли, но наистина се радвам да ви видя отново тук.

— С кого говорите? — попита Асп.

Златистото лице на Ор-алда сега беше пепеляво под петната пясък и кръв, защото гласът на тъмничаря беше прозвучал и в нейната глава. Настръхнала тя каза мрачно:

— Да не повярваш — и добави — както и да е, време е да заличим следите от пътешествието.

После даде пример като напусна помещението. Един по един другите я последваха в галерията, към която сега имаше много

отворени врати. Ор-алда, Идомар и Ралт се отправиха машинално към помещенията, в които вече бяха спали. Арла не се отделяше от Ралт. И Асп намери едно приготвено за него помещение.

* * *

Денят и нощта капризно се редуваха в палата на Скат Мор, светлината избухваше неочаквано в прозорците, които не се отваряха и не позволяваха на погледа да зарегистрира пейзажа вън, нощта се спускаше също тъй неочаквано и само пламтенето на свещите и факлите, които сякаш се палеха от само себе си, я прогонваше. Смяната на декора допринасяше за относителността на времето, все по-неопределено с отдалечаването на родните светове на новодошлите на Бабел, чиято продължителност все по-трудно можеше да бъде оценена. *От колко време съм тук?* — се запита Ралт като слушаше шума на течащата вода във ваната, която Арла беше обсебила. Разсъдъкът му казваше, че става дума за не повече от няколко дни, (и той си спомни изведнъж думите на един древен френски изследовател, които го бяха поразили на младини „Човекът може да открие в действителността само това, което си е представял и измислил предварително“), но трябваше да признае неспособността си да прецени продължителността, в която събитията се редяха независимо от него и в която непредвиденото изглеждаше закон.

Беше принуден, естествено, да обясни на Арла как да манипулира с крановете (в палата на Скат Мор нямаше слънчеви душеве нито автоматичен умивалник), и веднъж преодоляла първото учудване, Арла беше избъбрила няколко думи, в които отново се повтаряше името на Еа („дом на водата“, Владетелят над Апсу, на течната пропаст, в която плува светът, спомни си Ралт), след което възхитена се беше заиграла с двата крана на чешмата, пускаше душа и пръскаше синия фаянс на стените и мозайката на пода. Радваше се като дете и Ралт гледаше със смесица от умиление и горчивина образа на неговата Арла оживена от примитивните реакции на другата. И сега, това беше болка, но сърцераздирателно скъпа, от която за нищо на света вече не би се лишил. *Арла ли е тя или е нейна толкова далечна прабаба, че дори и споменът за спомена се е загубил?* С тревожното

съзнание за невероятна вина той се стараяше да прогони мисълта, че изневерява на Арла с една идентична, но друга Арла, извлечена от нейното пространство и време, за да запечата вечното ѝ изгнание в небитието на единствената Арла, жива само в него и в мъртвите вещи от черната ракла. *Не можеш да ми искаш.* Но Арла можеше да иска всичко. Ужасна несправедливост към Арла. Почакай помоли той все пак, *Ор-алда каза: една илюзия. Така че тя не е друго същество, жена, която е живяла наистина преди хиляди години, а само видение, възбращение, твое копие, Арла, надарено с манталитета на вавилонянка, за да бъде всичко по-заплетено и да увеличи болката ми. И ако тя е жива, жива си и ти.*

Засмяна, Арла започна да го пръска, за да го изгони от банята и Ралт излезе и затвори вратата. Изводът, до който беше стигнал не разсейваше чувството за вина, но фактът, че я усещаше до себе си, му носеше нещо като спокойствие (като му позволяваше да съществува едновременно със собствените си угризения) сродно с покоя в дните, когато знаеше, че навън е слънчево. *Навън?* Тогава той се запита откога е на Бабел.

Всичко беше несвързано (и не се съмняваше, че тази несвързаност е съзнателна). Макар че изясняването на изумителната ситуация, създадена от злонамерената фантазия на Скат Мор, със сигурност не обещаваха нищо добро, той прие с виновна (отново) признателност претекста, който го отдалечаваше от излишните угризения, свързани с присъствието на „Арла“. Началото несъмнено трябваше да се търси в кантората с покрити с холограми стени (за първи път се запита какво представляваха холограмите и се постара да си спомни, но не успя, като че ли изображенията не бяха оставили отпечатък върху ретината му и той беше запазил само спомена за съществуването им, без фактически да ги е видял), в кантората, където пътешествието до Бабел му беше представено като единствена надежда да срещне отново Арла.

— Но Арла...

— Знаем — беше се усмихнал андроидът, който току-що беше признал, че го е очаквал (по-точно беше го привлякъл там, си каза Ралт, видял отново лицето на Арла във витрината и му се виждаше очевиден фактът, че е попаднал в капан специално и само за него заложен, така както на Венера той беше заложен само за Ор-алда, а на

Марс — само за Идомар) — но нашата тайна е именно осъществяване на невъзможното. Чувствувам се все пак длъжен да ви предупредя, че операцията е още в експериментална фаза и че можем да използваме само доброволци.

Приказки, беше му дошло до гуша от приказки.

— И има ли наистина някакъв шанс...?

— Някакъв? — протестира андроидът. — Как можете да си представите, че ще рискуваме заради някакъв шанс живота на тези, които биха искали да ни се доверят?... Резултатите от нашите изследвания практически не оставят никакво съмнение щом се потвърждават в 93% от случаите. Само отрицателният коефициент от 7% ни кара да прибъгваме все още към доброволци и смятаме, Ралт Мога, че във вашия случай, предложението да ви се предостави нашето откритие без да претендираме — за заплащане (позволете ми да не пренебрегвам и този аспект на проблема, отбелязвам това мимоходом, защото от момента, в който пуснем в търговско обръщение осъществяването на невъзможното, стойността на нашите услуги ще се изравни почти напълно с цената на едно пътешествие до края на нашата слънчева система), във вашия случай следователно това предложение е безусловно един хуманен жест. Вие сте стигнали предела на възможностите си и извинете за бруталността, без нашата помощ сте само развалина.

(Стоп! Думата *развалина*. Как не беше се сетил? Значи Идомар беше прав. Но тогава нямаше защо да се стряска, и в състоянието, в което се намираше, съвсем не му се стори странно, че един робот му говори с такъв тон).

Неспокоен, той беше попитал само:

— Какво става със седемте процента?

— Не достигат до местоназначението си. Както виждате не може дори да става дума за риск. Но ще разберете, че не можем все още да пуснем в търговско обръщение един похват, чиято липса на ефикасност дори и от порядъка на седем процента, в случая може да доведе клиентите, които са платили високата костуема цена на операцията до иск за изплащането на законни щети и така да се компрометира едно откритие с жизнено значение. Ето в настоящата фаза, мотивировката за използване на доброволци, ето смисълът на

предложението, в резултат от което имате 93% шанс да сполучите напълно и 7% да не загубите нищо.

— Освен последната надежда.

— Имате ли още някаква надежда?

Той го изгледа продължително. Андройдът се усмихваше самоуверено. *Самоубийство като всяко друго. И ако, все пак. Невъзможно. Осъществяване на невъзможното?*

— Приемам.

— Естествено решение. Благодаря. — После андройдът, появил се толкова неочаквано в живота на Ралт извади от чекмеджето на бюрото един лист магнетопласт с гравирани текст и го побутна към него като добави. — Една последна формалност. Потвърждение на факта, че се подлагате доброволно на експеримента.

Той му поднесе и стиломагнета и Ралт подписа едва хвърлил поглед на текста, редактиран в трудноразбираеми юридически термини.

Все пак е странно, че си спомням всяка дума, без да мога да си спомня изображението дори на една-единствена холограма, си каза той, докато слушаше разсеяно веселото шуртене на водата. А може би защото си ги повтарях непрекъснато на кораба, преди появата на Идомар? Наистина не беше мислил твърде за холограмите. Но странен беше и фактът, че помнеше само как андройдът бе станал от бюрото и го бе изпратил до друга врата, а не до онази, през която беше влязъл. Всичко, което се беше случило от момента на излизането от кантората до озоваването му в кабината на космическия кораб на път към Бабел беше окончателно изтрито от паметта му. Същото ли се е случило и с Ор-алда и Идомар? Да не забравя да ги попитам.

От друга страна за първи път го поразил фактът, че андройдът е употребил по отношение на него думата *развалина*. Нима Идомар имаше наистина право? Както и да е, андройдът, който го беше накарал да подпише бе излъгал съзнателно, като използва за примамка Арла. В това отношение нещата не бяха ясни, но трябваше да признае, че една фантастична невъзможност е осъществена във факта, че той срещна Арла (една Арла) във Вавилон. Отвъд отвлечените разсъждения на Идомар и теориите на Ор-алда, той не разбираше дали Вавилон е бил възкресен, дали той, Ралт се е озовал там, отпратен хиляди години назад или всичко е било илюзия, но си каза, че това е

може би единственият начин, по който андроидът е бил в състояние да осъществи, в случая с Арла, невъзможното. Защо обаче го изпрати в затвора на Скат Мор? Защото е развалина? И изведнъж разбра, че хипотезата на Идомар има всички шансове да се окаже вярна, ако Бюрото е поело инициативата да изолира „разваляните“, с оглед на евентуалното им възстановяване. За постигането на такава цел може да се осъществи дори и невъзможното (ето защо андроидът го беше отпратил на Бабел) само едно изменение следва да се внесе в хипотезата на Идомар: затворът на Скат Мор трябва да бъде смятан по-скоро за център за превъзпитание. Ралт не беше човекът, който можеше да оцени средствата, с които на Бабел се правеха опити за превъзпитание на развалините, колкото и странни да изглеждаха използваните методи. Както и първата хипотеза на Идомар (която можеше да има на своя страна само абсурда, властващ на планетата, иначе кой и защо би изтезавал някакви развалини?), изменението, внесено от Ралт обясняваше причините, поради които изкуствената планета е забранена. Оставаха още доста неясни места и Ралт искаше да се спре върху тях, но вратата на банята се отвори и Арла се появи на прага.

Откачила беше пердето, което закриваше слепия прозорец на банята и се беше увила в платното на големи сини цветя, щамповани на пепеляв фон. Арла замръзна за миг в позата на жрица, изправена с вирната брадичка, като придържаше с лявата си ръка пердето, праметнато през дясното ѝ рамо и Ралт изведнъж пребледня, почувствувал с цялото си същество присъствието на любимата жена. Колебанията и угризенията бяха разпръснати от кипналата кръв. Скочи протегнал ръце. За да не я изплаши, все пак остана на мястото си. Тогава Арла се разсмя и изрече въпросително:

— Ра-лит? — повдигна ръце и остави пердето на сини цветя да се свлече на пода.

— Призовавам в тебе появата на Ицар — прошепна той сподавено, без да съзнава, че повтаря на галактически прастарата формула научена от Набу-баллит.

Веждите на Арла се извиха, а лицето ѝ прие замечтан и вгълбен израз. В огромното пълно мълчание на стаята, тя идваше към Ралт, вперила очи в очите му.

* * *

Добър вечер — каза тя малко по-късно на галактически, като влизаше заедно с него в трапезарията с мебели с опалов блясък, по които огромните цветни очи мигаха последователно.

Всички останали бяха вече там, около масата, покрита с безукорна ленена покривка в кремав цвят, пред безброй блюда, в които чакаха закуските. Изненадани, те се любуваха на Арла, облечена в удивителна вечерна рокля, намерена в един от шкафовете на помещението, което делеше с Ралт — дълга рокля от небесносин плат с втъкани стъклени нишки. Възхитена Ор-алда се втурна към Арла, прегърна я и я заля с порой въпроси, но Ралт охлади ентузиазма им.

— Подготвих една изненада за вас, приятели. Няма никакво чудо и Арла все още не може да ви разбира.

— Мисля, че се лъжеш — каза Идомар. — Ясно е, че роклята е била ушита специално за Арла и това е едно малко чудо... което не би трябвало обаче да ни учудва. Без това не страдаме от липса на чудеса.

Макар и съпроводени от усмивката, която все по-малко приличаше на старата му мимика, думите на Идомар върнаха всички в потискащия свят, който им беше наложен. Арла и Ралт седнаха.

— Сигурен съм, че роклята я нямаше в шкафа миналия път... искам да кажа в първата нощ, когато спях там — призна Ралт.

Гласът му беше загубил много от увереността, с която преди малко говореше.

— Маневрирането с нас продължава — обяви Идомар и повдигна рамене, но Асп, който беше мълчал, каза спокойно:

— Докато е в този си вид нямам нищо против това маневриране — и вдигнал чаша добави. — Порал от най-добро качество. За ваше здраве.

Кой си ти, Асп?, запита се Идомар. Арла неспокойно местеше поглед от един на друг, почувствувала промяна в атмосферата, без да разбира какво се е случило. Ралт погали ръката ѝ, после усмихвайки се ѝ показа как да си служи с приборите.

— Подозирам, че специалните таланти са изчезнали — добави Идомар, без да придава на думите си въпросителен тон.

Устните на Ор-алда трепнаха.

— Нека не замесваме Скат Мор — произнесе тя и прекара пръсти из сините си коси. — Не искате ли да разговаряме, сякаш нищо не е станало, сякаш шепа приятели сме се събрали на вечеря на един от нашите светове?

Гласът ѝ секна и с изключение на Асп и Арла всички пребледняха. Някакъв смях, пресечен от суха кашлица, се заби като свредел в мозъците им.

— Съгласен съм — отговори Асп — още повече, че не виждам защо трябва да ни смуцава фактът, че на Арла ѝ е подарена рокля, а на мене — порал.

Ор-алда и Ралт го погледнаха недоверчиво, а Идомар си каза в миг на светкавично прозрение, че този Асп, който стои на масата идва от времето, в което истинският Асп не е открил онова, което щеше да предизвика вземането на Върховния и Неотменим Ферунадарен Декрет, времето, в което Асп беше все още уверен в себе си. Реакциите му следователно можеха да се предвидят. Скоро на челото му ще избият капки пот. И като си спомни за другия Асп, свързан с него чрез разочарования и кръв, неочаквано почувствува отвращение към този, който спокойно си пиеше порала.

— Само още един въпрос — сети се Ралт. — Помните ли какво изобразяваха холограмите в кантората...? Разбирате за какво мисля, нали?

И не се учуди, когато Ор-алда и Идомар признаха, че не помнят. Случайността беше изключена в тяхното приключение, дори и присъствието на Арла на тази вечеря беше предвидено и ѝ беше приготвена рокля по мярка, както и за Асп имаше бутилка порал. „Непрекъснато маневрирани“ — каза Идомар. Наистина маневрирани от самото начало *И само ние*, изведнъж му мина през ума. Затвор или център за превъзпитание, трудно беше да се предположи, че цяла една планета е пригодена само за няколко „развалини“, събрани от три от десетте интегрирани свята. Само те ли бяха грешка в цялата система? Опитната фаза, за която стана дума в кантората със забравените холограми, може би означаваше, че се експериментира върху тях, че за сега те са първите пенсионери на забранената планета и че широкото внедряване на метода зависи от получените в техния случай резултати. Спомни си за хората в странни одежди на площада до фонтана, през който се беше втурнал във Вавилон, спомни си за Набу-баллит и

Кидинну. Безкрайно учуден той насочи вниманието си към хората около масата.

— ... никога — каза натъртено Асп и Ралт разбра, че потънал в мислите си е пропуснал началото на фразата или на фразите на брадатия приятел на Идомар. Постара се да хване нишката, но чу само — Затова ви казах, че нямам нищо против такива маневри, от които печелим рокля, трапеза и порал. Радвайте се като мене на подарения миг, свободни от мъртвото минало и безразлични към несъществуващото бъдеще. И пийте — заключи той и избърса от челото си първите капки пот.

Другите мълчаливо го гледаха. Огромните очи непрекъснато мигаха около тях и им напомняха едно присъствие, за което те и без това не можеха да забравят.

Ралт се събуди късно. Тъй като беше спуснал пердетата преди лягане, помещението се къпеше в полумрака на тиха вечер. Почувствувал до бедрото си тялото на Арла той се вслуша в очакване да чуе гласа на Фарт Аверол, пожелаващ добро утро, но мълчанието се спускаше от стените, надигаше се от паркета, падаше от тавана, едно мълчание, различно от онова в апартамента и така тревожно компактно — без никакви пукнатини — като че ли въздухът е станал гъста безцветна материя, през която не можеше да проникне дори и споменът за звук. Необикновеното качество на тишината ускори биенето на сърцето му и му припомни, че е в палата на Скат Мор. И гореща вълна проникна до върха на пръстите му, когато присъствието на Арла доби значението си. Затворил очи той си повтаряше с обожание *Арла, отново. Тук. Арла*. И всяка фибра разцъфна като цвете и кръвта му стана червена вода, в която Арла плуваше.

Усмихнат, той се обърна да я погледне. Арла спеше по гръб и той отначало не разбра какво има на гърдите ѝ. После се разтрепери.

С жест, който беше само поредица от тръпки, той протегна ръка. Хладината на камата го накара да изстене. Като тракаше със зъби, той скочи от леглото и дръпна в страни пердетата. Извитата дръжка на камата излизаше от гърдите на Арла като змийска глава и Ралт се втурна да я изтръгне, но писнаха хиляди сирени, хиляди нощи избухнаха в очите му и всички цветя, разцъфнали в мускулите му, се

сгърчиха, когато кръвта му се превърна в безжизнена невъобразимо тежка лавина.

* * *

Камата с бяла дръжка и червено острие беше пронизала сърцето. По гърдите на Арла нито капчица кръв. Друг път Идомар би оценил ловкостта на онзи, който беше забил камата така, че да не причини страдание: Арла беше умряла в съня си, със затворени очи. Сега обаче, пред Ралт, който, откакто беше дошъл на себе си, не продумваше дума и не отделяше погледа си от лика на жената, която губеше за втори път, мислите на Идомар не бяха вече на Убиец.

Разбира се, беше разпознал камата и не се съмняваше, че Асп има в джоба си известие, навярно жълто, съдържащо Върховния и Неотменим Ферунадарен Декрет, чрез което се призоваваше да приеме образа на съдбата за Арла. Скат Мор зачиташе конвенциите и ако този път беше решил да отстрани Арла чрез Благородната Гилда, беше я възкресил само за да може да бъде убита от някогашния Асп, съвършеният инструмент, който можеше да убие невъзмутимо както Ралт, така и Идомар. Целта на присъствието му (не знаеше, че е бил убит, но знаеше, че се намира на Бабел, за да приведе в изпълнение един Върховен и Неотменим Ферунадарен Декрет и се беше държал съобразно инструкциите) стана ясна едва сега, когато вече не можеше да промени нищо. *Но бих ли могъл да направя нещо?*, запита се той. Скат Мор си знаеше твърде добре работата и разполагаше с възможности, надвишаващи предвидимото. Всичко, което планираше, се осъществяваше точно и увеличаваше страданията на онези, които му бяха поверени. *Докъде?* Човешката същност налага ограничения и на Идомар му беше достатъчно да погледне към трагичната маска на Ралт, за да си каже, че съществува праг, отвъд който всичко се свежда до нула. *Дори и изтезанието чрез надежда?* Спомни си за червеното и черното познание. Разколебан, той погледна Ор-алда.

Тя отново беше само обикновена жена с тъмни кръгове под очите, които придаваха на нейната матовозлатиста кожа землист оттенък. Заела се с прастарата женска участ, господстваща над

живота и смъртта, тя приготвяше Арла за последния ѝ път — понятие също така неопределено на Бабел, както всяко друго.

— Къде ли е Асп? — попита тя.

— Изчезна.

Тъй като Ор-алда не беше направила връзка между появата на Асп и смъртта на Арла, Идомар не почувствува нужда да ѝ отвори очите. Като всеки опитен Убиец, Асп се беше постарал да остане невидим след изпълнението на мисията си, но Идомар се съмняваше, че наистина е могъл да замине. Впрочем дали може да се замине от Бабел? Струваше му се по-правдоподобно да допусне, че Асп е бил оттеглен от сцената. *А ако беше останал тук, в палата?* Отговорът дойде веднага: *Бих го убил.*

Забравената зловна усмивка се появи на устните му щом си каза, че Скат Мор е загубил възможността да го види как убива Асп за трети път. Тази мисъл го ободри и за миг той се зарадва, че е открил пукнатина в съжденията на главния тъмничар, но после неспокойно се поправи. Скат Мор не грешеше и сега. Асп беше само пресъздадено оръдие, една илюзия. Сега, когато знаеше, нямаше смисъл да го убива и в края на краищата дори не би го убил. Скат Мор беше разбрал това и не се опитваше излишно да ги изправи един срещу друг, тъй като последната поява на Асп е замислена изключително за изтезание на Ралт.

Като че ли за да потвърдят предположението на Идомар, двама мъже в траурни дрехи влязоха, понесли един предмет, който стоящите край Арла загледаха с ужас, понеже ковчегът от стотици години не беше част от погребалния реквизит на интегрираните светове. Обаче там, в палата на Скат Мор, където всичко напомняше XVIII век на Земята (с изключение на санитарните инсталации, заети от XX век и на някои елементи без точно предназначение, които очевидно бяха от по-нова техника), би трябвало да се очаква, че Арла ще бъде погребана с някаква варварска церемония, създадена преди хиляди години за получаване възможно най-мъчителен ефект върху онези, от които е отнето скъпото същество.

Ралт имаше вид на отсъстващ, но Ор-алда се надигна, като че ли искаше да се противопостави, но тогава се появи и едно ново лице и джерлата се загледа, пленена в одеждите му, върху които разпозна прастария знак на една от земните религии — кръста. Всичко толкова

приличаше на историческите реконструкции, с които космовизията по едно време бе прекалила и Ор-алда се поколеба. Двата гробари хванаха тялото на Арла и го положиха в ковчега. Огромно учудване се появи на лицето на Ралт. Тогава свещеникът започна опелото и никой от присъстващите не осъзна колко странно звучаха неговите думи, произнасяни на галактически (език, на който никога не се беше извършвала погребална служба).

Гробарите сложиха капака, вдигнаха на рамене ковчега и следвани от свещеника се отправиха към вратата.

— Дупшарру Кидинну — прошепна Ралт, като разпозна едва сега в свещеника, носещ одеждите на едно друго време, забравения писар от Вавилон.

Тъй като свещеникът продължаваше да крачи след ковчега, Ралт се втурна към онези, които му отнемаха Арла.

— Успокой се — помоли го Идомар и го хвана за ръката.

— Но Арла — извика той — не виждаш ли... Затвориха я, вземат ми я... и я носят... къде?

Пеенето на свещеника отекваше в безмълвния палат на Скат Мор.

Ор-алда мина от другата страна и също хвана под ръка Ралт, който бърбореше:

— Кидинну, убиха моята Арла... Ти не вярваш, но това е Арла, Кидинну, Набу-баллит знае...

После млъкна. Едва се държеше на краката си. Идомар и Ор-алда почти го носеха. Сълзите му капеха непрекъснато. И Ор-алда се разплака, Идомар стискаше зъби и гледаше пред себе си. Така слязоха по червените мраморни стъпала, прекосиха голямата зала, украсена със знамена. Вратата се отвори пред тях и Идомар не се учуди като видя, че този път черните стъпала спират на алеята на гробище, както не се учуди, когато почувствува присъствието на Скат Мор в мозъка си.

Трапът беше изкопан. Гробарите оставиха ковчега долу и отново вдигнаха капака. Ралт направи две крачки, после, като ударен от гръм падна върху тялото на Арла и долепи устни до нейните, но свещеникът пееше невъзмутимо псалмите си и думите му витаеха над кръстовете със забравени имена (*или измислени?*, запита се Идомар), над цветята красящи гробовете. Една птичка пееше. Гробарите се размърдаха и вдигнаха Ралт, който се мяташе, ридаше и викаше все по-недоловимо

Арла. На края на силите си, когато двамата гробари го повериха на Ор-алда и Идомар, той можеше само да стене.

Затвореният ковчег беше спуснат в гроба. Ако първите буци земя, хвърлени върху дървения капак, са вълнували винаги хората край някой гроб, то сега глухият тропот откри така неочаквано на тримата свидетели от един късен свят проклятието да се завърнеш в земята, че Ор-алда загуби съзнание и Ралт падна едновременно с нея, а Идомар не беше в състояние да подкрепи и двамата. Впрочем, дори и не се опита. Прегради, издигани с усилие се срутواха в него и чувствата, потискали в годините, отдадени на Благородната Гилда го брулеха със силата на стихия. Задъхан той се мъчеше да се задържи прав. Бледосините му очи проследиха до края заравянето на гроба, който двамата гробари после отъпкаха, за да слегне земята.

След като свещеника и гробарите сведоха глави към него, той отговори на поздрава им и не ги загуби от погледа си, докато не изчезнаха в края на алеята, където имаше завой. Птицата отново запя. И сякаш чуруликането ѝ даде знак — започна да вали.

Застанал неподвижно, Идомар гледаше сега гроба в черната земя, по която първите капки дъжд падаха глухо, като уморено повторение на още живия в слуха му тропот, след който знаеше, че никога няма да може да бъде същият.

И досега с дъжда Ор-алда и Ралт се свестиха. Идомар трепна, наведе се и каза тихо със своя глас на дете:

— Знаете ли, аз...

Но тъй като нито един от тях не можеше още да го разбере, замълча, отметна назад глава и затвори очи, като остави дъжда дълго да мие умъртвеното му лице. А птицата запя отново.

ДЖЕРЛИ

ДЖЕРЛ, — А (същ. м. и ж.р.), първите жители на планетата Венера (Джерл, на езика на местното население, откъдето идва името им) изглежда заедно със старите марсианци (*тазкали*) са първите хора в нашата слънчева система, които еволюцията на видовете създава, с внушителен брой хилядолетия преди земните хора. Ако местната раса на Червената Планета е изчезнала отдавна, то джерлите са показали удивителна жизнеспособност, без да загубят — още по-удивителен факт — нито една част от основните си характерни черти. Миролюбиви, те не направили никакъв опит за съпротива, когато космическите кораби на Бюрото започнали да стоварват на Венера колонисти и не проявили агресивни намерения и по-късно. Напротив, съгласно една тяхна прастара традиция на гостоприемство, проявено към новодошлите — приета с възхищение и затова непоставена под съмнение — джерлите изпратили безброй девизи да посрещнат колонистите, чиято аклиматизация се постарали да улеснят.

Венерианците, плод от кръстосването на местното население с представители на всички интегрирани светове, създали на Планетата на Любовта изтънчена цивилизация. Сред сините хълмове, които ограждат като дъга плодородната низина Ас-Лагал, новият Ксу-Тин разгръща космополитното си великолепие, изпълнен с многоцветни сгради, свързани с въздушните мостове, паркове със звукови дървета, басейни с разнообразно оцветени води, подвижни амфитеатри, индивидуализирани театрални зали, космомагазини, в които изобилието надминава нуждите.

Тъй като демографското разрастване наложило основаването на нови градове на планетата, която на

практика не познавала градския живот (старият Ксу-Тии далеч не представлявал градско населено място, според разбиранията на Бюрото), джерлите не закъснели да препоръчат още няколко прекрасни места, много подходящи за изграждане на нови градове. Но отвъд сините хълмове старият Ксу-Тии простира лабиринтната мрежа на своите улици, все по-тесни с приближаването им към вечните джунгли, с чиито пътеки в края на краищата се слива и никой все още не е узнал броя на представителите на старата раса, приютени в неопределения периметър на старата столица.

От няколко поколения венерианците съставляват отделна раса и приносят на прадедите личи само в редките случаи на възраждане на някакъв атавизъм. Не малко изследователи обаче смятат, че могат с право да твърдят, че джерлите (нито едно преброяване не дава реални данни) продължават да имат огромно числено превъзходство. Нещо повече, една достойна за доверие хипотеза поддържа, че сравнително многобройното население на венерианците се контролира от джерлите, с други думи, че те са предизвикали умишлено появата на новата раса, за да могат да управляват нейното демографско развитие. В подкрепа на тази теза се призовава фактът, че нови смесени бракове между венерианци и джерли на практика стават само по изключение — и почти винаги по инициатива на джерлите.

Ако споменатата хипотеза се потвърди, на джерлите трябва да им се признае необикновена прозорливост и мъдрост, което би се оправдало напълно от възрастта на цивилизацията им. Появата на колонистите не само че не довело до унищожаване на тази цивилизация (както за жалост се е случвало неведнъж на Тритон, на Ганимед и в известна степен дори на Туле, независимо от самоотвержеността на първия екип, изпратен на десетия свят), самите джерли не само че не са пострадали, но те съумяват да държат явлението под своя контрол, служейки си с непознат дотогава генетически експеримент —

създаването на градска раса, ограничена в няколко величествени локалита, без да желае да излезе от тях. (И това е осигурило на джерлите пълен контрол почти над цялата планета, тъй като тяхната цивилизация е била и е останала през цялата си еволюция *природна* цивилизация, свързана неразривно с действителността на джунглите).

Историята на джерлите, на тяхната цивилизация, днес вече не е тайна, самите джерли предоставят на изследователите всички необходими данни и щедро предлагат желаната информация. Все пак не можем да не упоменем странното впечатление на най-значителният земен историк на тази забележителна цивилизация, Венд Кадал, който твърди, че историите на джерлите, публикувани в интегрираните светове, нямат никаква връзка с действителните събития, станали на Венера. Без да поставя под съмнение добросъвестността на изследователите, Кадал предполага, че съставените от тях истории, са все пак само елементи на една огромна мистификация (с други думи *фиктивни* истории), предназначена да представи джерлите такива, каквито те самите искат да изглеждат пред планетарното човечество.

В подкрепа на своята парадоксална теория, създадена към края на живота му, когато е бил единодушно признат за най-добрия венеровед на всички времена, Венд Кадал заявява, че начинът на мислене на джерлите е останал свършено чужд за него, едно необяснимо обстоятелство в случай, че данните предоставени от самите джерли са отговаряли на действителността. Споменаваме тук само един пример, цитиран от Кадал — неспособността на историка да разбере тайнствената фигура на Великата Госпожа, личност, без чието дешифриране цивилизацията на джерлите е един абсурд. Кадал признава, че в края на петдесетте години, отдадени на изучаването на тази цивилизация, достигнала съвършенство по времето, когато на Земята властвували големите влечуги (без да покажат оттогава нито еволюционни форми, нито симптоми на дегенерация, а само смайващо безпрецедентно в цялата

слънчева система постоянно, впрочем абсолютно необяснимо), не е успял да разбере дали Великата Госпожа на джерлите е богиня, политически предводител, идея-символ или понятие, за което интегрираното човечество няма еквивалент. Цитираме само заключителните думи на неговото монументално изследване *Хипотетична история на цивилизацията на джерлите*: „Намираме следователно пред най-вълнуващата загадка на историята, мистерията на една цивилизация, чиито следи (развалини, сечива, произведения на изкуството и писмени документи) изглеждат фиктивни и поради това, независимо от очевидността на анализите, гарантиращи тяхната автентичност историкът трябва да снесе от себе си отговорността и да заяви на края на своите продължителни усилия, че историята на джерлите трябва да се напише отново въз основа на слуховете, впечатленията и интуицията. Крах на науката? Напротив. Ще приключим с преди положението, че нашата наука е неспособна да разкрие онова, което тяхната наука е решила да скрие от нас“.

Извлечение от „Енциклопедичен речник на интегрираните светове“, официално издание, Упсала.

Входът оставаше затворен, Ор-алда излизаше десетки пъти в галерията или се разхождаше цели часове пред еднаквите врати (само една беше направена от златисто дърво с червени жилки — вратата, зад която царуваше Скат Мор, но манекенът беше изчезнал и оттогава златистата врата не се отваряше), докато Идомар правеше компания на Ралт.

Равнодушието, което марсианецът си беше наложил и в което виждаше залог за свобода (консумирана последователно в настоящи времена), съставляваща единствената форма на достойно съществуване на едно висше същество, сега беше само спомен. С иронично удовлетворение, в което не липсваше съжаление за

пропилените в Благородната Гилда години, откриваше основното измерение на човешкото съществуване в уязвимостта, която го караше постоянно да се обръща от настоящето към собственото минало, преди да погледне в бъдещето. Погребението на Арла беше преломен момент в постепенно подкопаваната позиция.

Идомар, ясно съзнаваше и не забравяше, че появата на Асп, както и краткият живот на Арла на забранената планета, после нейното убийство и погребение представляват само илюзорни моменти, измислици на фантазията на мъчителя Скот Мор и смяташе като добавка към иронията фактът, че е открил себе си в условията на един фалшифициран свят, но тая ирония потвърждаваше характера на истинската уязвимост на човешкия род. Нима не беше най-висша ирония в дадения случай, че уязвимостта беше предопределила раждането му и триумфа му над видове много по-богато надарени от природата, на които е бил противопоставян? Най-хилавото морско същество, дебнато и преследвано от всички други, в един прекрасен ден намерило убежище там, където враговете му не го преследвали, защото те не били изпълнени с отчаяние: навън, на сушата още не съвсем изсъхнала и много по-малко благоприятна за воден живот, отколкото необятния океан. Уязвимото микроскопично създание било принудено да се старае да приема различен вид, за да се справи със слънцето, въздуха и годишните времена, а самоуверените му врагове останали раковини, мекотели и риби. *А после?* Сигурните в своята неуязвимост огромни влечуги, мамути и лъвове изчезнали. Човекът се устремил в космоса. *Изводът?* Неуязвимият човек, или който се смятал за такъв, се поставя извън човешкото съществуване, става хищник, мъчител или... Убиец. И рано или късно бива отречен. На Бабел, обратно на привидността, човечеството е представено от три уязвими същества, измъчвани от любовта, съвестта и достойнството си.

Ралт разсеяно го слушаше да слави уязвимостта и нямаше сили да му каже, че до Арла се е чувствувал цялостен, че не се е стремил към добродетелите на слабостта. Нейното изчезване го беше тласнало в черната пустота, където губеше своята същност. А ако можеше да се съхрани, не би се задоволил да шепне изнемощял на Идомар, който величаеше сега болката, оправдаваше дори и разрива, смъртта:

— Мълчи. Ти не можеш да разбереш...

— Напротив, Ралт. Едва сега разбирам.

Гласът му на дете имаше болезнена интонация и Ралт откри, че може да го слуша без да следи думите на марсианеца и да намира успокоение в простата им музика. Пред очите му се редуваха образи, Арла се движеше, гледаше го замислена, неговата Арла и Арла от Вавилон, която се усмихваше въпросително и шепнеше Ра-лит, но двата образа се сливаха и образуваха една-единствена Арла с атрибутите на двете; понякога Арла се вкаменяваше, спускаше клепачи и той бързаше да отвори очите ѝ, а в това време Идомар говореше, говореше и гласът му поддържаше моста, по който Арла идваше или се отдалечаваше, потъваше в червените пламъци на факлите, осветили храма на богинята Ищар. Ненаситното присъствие на Скат Мор в мозъците на Ралт и Идомар вече не пречеше на първия да мечтае и на втория да доразвива аргументацията си — Ралт не можеше да излезе от сънливата безчувственост, в която втората смърт на Арла го потопи, а Идомар намираще злорадо удовлетворение в излагането на теории, чиито изводи водеха към осъждането на онзи, който дебнеше; в мозъците на своите затворници, без да се опита да завърже диалог.

— Оставя ни да се възстановим — каза Идомар, но не добави на глас: *За да можем да се справим с онова, което ни е подготвил.*

В този миг му се зави свят и видя, че Ралт слага ръка на челото си.

* * *

Ор-алда беше преобразена. Очите ѝ сякаш се бяха увеличили и прекомерната възбуда ги правеше да искрят. Всичко крехко в нея беше пометено от пламъка, пробуден в слабото ѝ съществуване, надарено с твърде бързо възвърнато достойнство, за да може да укроти вълнението на още новата радост.

Засмяна, тя ги посрещна на брега на бялото море, в девствения свят, към който не беше престанала да търси вход. Най-накрая вечно затворената врата на галерията в палата на Скат Мор се беше отворила. Стиснала зъби, Ор-алда се помъчи да прогони всяка мисъл, която би могла да събуди подозрение у този, когото чувствуваше напрегнат, готов да се намеси. Сляпото огледало беше там, на стената в ляво.

Щом се настани пред него сърцето ѝ се сви за последен път, но огледалото се завъртя около долната панта и Ор-алда не можа да овладее един победоносен вик, когато белите вълни я покриха, за да се стопят докосвайки я, и когато усети, че лети. Имаше силата да цензурира мислите си дори и тогава, обхваната само от щастието, че минава през непорочността на редуващите се все по-разводнени небеса. После...

Учуден Идомар вдигна поглед. Небето беше непокътнато. Пред морето дюните бяха заели местата си, плажът се простираше докъдето стига погледът и единственото тъмно петно във възстановения пейзаж (Ор-алда носеше чудно бяла рокля, подходяща за декора, който изглежда не познаваше компонентите на спектъра), черната ракла беше там, където я бяха оставили. Олюлявайки се под тежестта на двойното минало, Ралт се отправи към склада на своите последни съкровища.

— Сполучих — каза подчертано Ор-алда. Ноздрите ѝ трептяха и Идомар изведнъж откри колко е красива. — Не само че стигнах до белия свят, до бялата повърхност на планетата или до тази бяла илюзия, но всичко, което виждаш, стана нерушимо. Сега то съществува, Идомар, разбираш ли?

— Не...

— Джерл не познава само червеното и черното познание, от което Арфите винаги са били държани настрана.

— Някакво друго познание?

— Бялото познание.

— Не съм чувал...

— Дори всичките джерли не го познават, макар че само то им позволи да оцелеят. Но Великата Госпожа...

Неочаквано лицето на Ор-алда се вкамени, дланта ѝ обхвана зелената гривна на голата ѝ ръка. Идомар видя как Ралт се просна до черната ракла и в същия миг чу в главата си вика на Скат Мор.

— Не го оставяй да избяга — помоли Ор-алда.

Сега беше намръщена и очите ѝ имаха твърдостта на топчета от вкаменена злъч. Мъртвата маска на лицето на Идомар издаваше усилие и мъка, когато той обхвана главата си с ръце. Нещо се блъскаше под челото му (*риба закачена на въдица*, му мина през ума, усетил резките тласъци на онзи, който се мяташе, за да напусне мозъка му), като сепия сипеше недоверие, после страх и гняв, но Идомар *виждаше* реакциите

му също като цветни експлозии (зелено подозрение, жълт страх, пурпурен гняв) и ги изживяваше, противопоставяйки им собствената си омраза. Затворил очи, той упорито повтаряше *Скат Мор, Скат Мор*, за да се съсредоточи върху присъствието му (обикновена мисъл или психическа структура, настанил се в него и изненадан от неочакваната намеса на Ор-алда. Болеше, го главата и притиснал слепоочията си, той се напрегна в усилие, което го накара да потрепери, осъзнал енергията, която целият му организъм мобилизира, за да задържи онова, което се мяташе необуздано *като риба, като риба* в черепа му. Чуваше пъхтенето си (или това беше пъхтенето на другия), но не знаеше, че се олюлява. После ушите му забучаха. От безмерна далечина, над шумовете, които пищяха все по-остро, той чу молбата на Оралда:

— Дръж се, Идомар. Започвам да го виждам.

Прежълтял, все по-прежълтял той чуваше и хриптенето на Скат Мор:

— Пусни ме. Ще ви оставя... обещавам...

Опиянен от победата. Син прилив. Кървавата схватка на Идомар навлезе в нов етап: *сега ти се молиш*. Скърцайки със зъби, той се мъчеше да затвори всички изходи, да запуши най-незабележимата пукнатина, през която мъчителят би могъл да се измъкне, макар че не знаеше как изглежда такъв изход и не допускаше съществуването на пукнатини.

Усилието, което правеше беше толкова всеобхватно, че усети енергетичния капак спуснат над мозъка си и видя двете си сиви полукълба, и не само гънките им, но и тяхното сиво вещество, сякаш погледът му беше придобил странна острота или сила на лъч.

— Всичко — хриптеше Скат Мор. — Ще ви дам... вси... чко... пре... кра... тете...

Идомар не чу вика си. Напрежението беше достигнало предела на поносимото и той поддържаше с последни сили капака, който покриваше мозъка му, пронизван от отчаяната воля на Скат Мор. Сляп и глух, треперещ, сякаш го удря електрически ток, той се строполи на белия пясък, без да отпусне притисналите челото му длани и без да престава да реве с глас, който не беше неговият глас, а червеният и черен глас на кръвта и нервите му.

Когато изведнъж мъките се свършиха, преходът от парадоксизмът на страданието в отсъствието на каквито и да било изисквания наруши до такава степен равновесието на бедното същество, напълно изтощено, че сякаш тялото на Идомар се разглобяваше като разчленена голяма кукла. Ор-алда се задоволи да докосне челото му, като слушаше неочаквано успокоеното дишане на онзи, който се беше борил с мрака. Тогава тя успокоена се обърна към Скат Мор.

Дребното тяло, което лежеше на белия пясък като че ли беше на манекена, който ги бе привикал в подножието на трона в помещението, защитено от позлатена врата в червени сеялки. Старецът, от чиито устни едва излизате хъркащо дишане и през цепнатината под сбръчканите клепачи без мигли се виждаше само бялото на обърнатите му очи, носеше обикновена домашна дреха и имаше на краката си чехли, подплатени с кожа, сякаш е бил изведен от покоя на някоя стая. Изглеждаше много по-стар от изображението, което им беше предложил и като се питаше неспокойно колко ли ще издържи, Ор-алда се съсредоточи, за да го изследва. Бяха й необходими само части от секундата. Но за всеки случай тя първо извика на плажа отново Арла и Асп и ги потопи в сън.

После спокойна и горда Арфата на Великата Госпожа се зае със Скат Мор. И не го отпрати в неговия свят, докато не разбра всичко.

Арла беше Арла от Вавилон, но Арла, която не беше забравила. Когато видя Ралт тя прошепна Ра-лит и сложи ръката си на гърдите, където нямаше и следа от рана. Асп не я познаваше, както не познаваше Ор-алда и Ралт, защото беше онзи Асп, който беше убит два пъти по заповед на Благородната Гилда и на когото Скат Мор приготвеше трето излизане на сцената. Скат Мор беше изчезнал.

За голямо свое учудване Ралт, Идомар и Асп (Арла все още беше смаяна) се оказаха в непознато помещение. Всичко беше бяло, като се започне със стените и се свърши с креслата, в които седяха. Една огромна бяла кожа покриваше каменните плочи, масата беше бяла, както и саксията на масата и цветето в саксията.

— От къде да започна? — попита Ор-алда. — Може би трябва да ви поискам, извинение.

— Ти? — възкликна Ралт.

Държеше ръката на Арла в своите ръце. Арла носеше една от роклите на Арла и на врата си накит, подарен от Ор-алда — еднорог кон от бяло злато, окачен на ланец, чиито брънки представляваха малки змии, ухапали опашките си.

— Всичко можеше да се свърши още миналия път... искам да кажа при първия ни контакт с белия свят. Наистина щяхме да имаме проблеми с Асп — усмихна се джерлата — но дори и те можеха да бъдат решени. Ох, извинявай — добави тя като видя, че Асп вдигна към нея, като за поздрав дясната си ръка.

Една чаша се появи в ръката му.

— Да не искаш да кажеш, че...

— Опитай.

— Студено и леко газирано, както се полага — призна Асп.

И свел чело, той допря чашата до сърцето си.

— За съжаление — продължи Ор-алда — дори на мене още не ми се вярваше, че това съм наистина... аз, отново аз. Еднорогият кон ме беше изплашил, появяването на Арла бе съпроводено с... някои трудности, всички бяхме напрегнати и разпадането на белия свят, който не успях да овладее означаваше нов повод за паника. Ако не бях загубила самообладание бих избегнала допълнителните страдания за всички нас.

И погледна към Ралт, който отвърна на погледа ѝ с внезапно замъглени очи. После помилва косите на Арла, отзова се на нейната въпросителна усмивка и я успокои.

— Фактът, че в белия свят Скат Мор се пазеше от психически контакт с мене беше многозначителен — поде Ор-алда — Трябваше да стигна отново тук. В палата на Скат Мор внимателно контролирах мислите си, нещо повече, успях да ги направя успокоителни за онзи, от когото зависеше моето завръщане в непорочността. Предполагам, че го убедих в непоправимата си ограниченост или поне че няма защо да се бои от мене. Пътят ми се откри чрез огледалото. (Ор-алда направи пауза.) Бих искала да благодаря на Идомар и всички да му благодарите. Без него не бих могла да направя нищо... Щом като Скат Мор отхвърляше контакта с мене, използвах Идомар, използвах неговия мозък като стръв.

— Не ми напомняй — намръщи се Идомар и обхвана с ръка челото си.

— Трябва да ви говоря за човека, на когото станахме жертви. Спомнете си, че Идомар виждаше в планетата Бабел огромен затвор, и в предназначението на този свят — мотивът, поради който той беше обявен за забранена планета...

— И нямах ли право? — прекъсна я Идомар.

— С твоя помощ доведох тук Скат Мор, после го изследвах. Нещата се оказаха по-прости и същевременно по-сложни. Твоята хипотеза не обясняваше изтезанията, на които една малка група от... (развалини, нека приемем въведения от тебе термин, беше подложена на Бабел, но внесената от Ралт поправка имаше предимството да бъде по-логична като се отдалечаваше все пак от истината. Оставете ми да ви разкажа за Скат Мор... Мисля, че в началото той е бил изключителен пилот, заместен от един учен, увлечен от изследване на непознатото. Открил е наистина принципа на „галактическият скок“, отдавна известен на бялото познание на джерлите, факт, благодарение на който впрочем сега сме тук, според което...

— Един момент — прекъсна я отново Идомар. — За кого говориш? Скат Мор, с когото се сблъскахме, е последният представител на династията основана на Бабел. От повече от четиристотин години Алвар Мор, неговият прадядо, е прекъснал връзка с Бюрото. Това са елементарни сведения, отбелязани във всеки учебник по астрография или астронавигация.

Ор-алда поклати глава, а сините ѝ коси се раздвижиха по облегалката на креслото.

— Не, Идомар. Нито един учебник не отбелязва такива сведения. Разреш ми да продължа... Скат Мор наистина открил тайната на „почти мигновените“ пътешествия извън пределите на Галактиката, но не я разкрил на никого. Животът му е бил едно непрекъснато суетене сред звездите и знаей, че освен мъртви и негостоприемни светове той срещнал светове, където животът с приел невъобразими форми. Прочетох в него още живи след толкова години болезненото очарование от хермафродитите от Ул, отвращението пред мимикричните и чудовищни образувания на Ург, копнежа по изтощителните прегръдки на цветята, създания на Фейксас. Скат Мор е живял по-интензивно от всеки друг човек на интегрираните светове, минал е през всички възможни преживявания... и това го е погубило. Предполагам, че „галактическият скок“, от който се е ползвал с

невъобразим егоизъм го е извратил, като му е предложил възможността да вкуси всички въобразими усещания, без да говорим за онези, които не можем да са представим. И Скат Мор станал своеобразен наркоман, неизличим и опорочен ловджия на усещания. Дори и осъзнаването на факта, че скрива от човечеството откритието от величината на почти мигновените пътешествия извън Галактиката, трябва да му е доставяло задоволството на пълната власт, като го е отделяло от хората на интегрираните светове. Сред експериментирания от него усещания се намира и неуязвимостта. Спомняте ли си? „Скат Мор може всичко...“

— Подозирах — каза Идомар като размени поглед с Ралт. — Звяр, мъчител или Убиец...

Разкритията на Ор-алда обаче тласкаха на заден план всичко, за което той можеше да мисли или интуитивно да улови. Заедно с другите той внимателно поглъщаше думите ѝ.

— За него всичко вървяло добре докато надхвърлил прага на възрастта, за която се надявал, че различните злоупотреби няма да го оставят да достигне. Немоощен, прикован към креслото, Скат Мор се видял поставен в невъзможност да задоволява порока си, макар че винаги живата нужда от усещания оставала все така остра. Тогава... — Ор-алда погледна поред лицата на онези, които я слушаха напрегнато и сякаш, за да се увери в реалността на бялото помещение, завъртя поглед из непорочното пространство, после спокойно поде — тогава създаде на три от интегрираните светове Института Космоспект. Предполагам, че репутацията на човека, който притежава тайната на „галактическият скок“ е убедило Бюрото, тъй като всичко е станало легално. И изключително чрез андроида, от които си е съставил прекрасен персонал, почнал да търси... развалини — разбити, обезнадеждени същества, готови като удавници да се уловят за сламката, която им подхвърлял: „реализиране на невъзможното“... В състоянието, в което се намирахме, се хванахме на въдицата. Върхът на коварството беше, че за предотвратяване на евентуалното разкритие на нехуманния и следователно незаконен подтекст на дейността на Института, всеки от нас е подписал доброволно декларация, в уверение на това, че се подлага доброволно на експеримент, за който нищо не узнава, по-точно казано, във връзка с който е измамен.

— Но Арла! — протестира Ралт. — Дори и Асп...

— Забрави ли при какви условия? Арла е възкресена (да оставим факта, че се избира нарочно формулировка, в която да бъде и да не бъде тя) само, за да бъде убита отново. Асп, възкресен само, за да бъде отново убит или принуден да убива. Що се отнася до мене... знаете всичко. А Идомар, насилван да се върне към онова, което вече не може да бъде — Убиец. Всяка от „невъзможните реализации“, за да ни създаде илюзията, че не сме измамани, прикрива или се включва в главната реализация на невъзможното — единствената, която интересуваше Скат Мор — станахме несъзнателно негови палячовци, циркаджии. За да разберете — уточни Ор-алда като вдигна ръце, за да задържи вниманието им до края на думите си — всеки от нас, позовавам се естествено на тримата, които се подложихме на експеримента, продължава да се намира в помещението, в което е влязъл, след като е напуснал кантората, окичена с холограми, където беше очакван от специално програмиран андроид.

Смълчани, Ралт и Идомар размениха погледи. Ако Арла беше само заинтригувана от дългия разговор, който не можеше да следи, ако Асп слушаше като си пиеше порала и не изглеждаше развълнуван, то една и съща мисъл тревожеше другите трима. Но те бяха забравили, че жената, която се справя с всичко е Ор-алда.

— Не се плашете — каза тя е тъжна усмивка — не съм загубила ума си. Спомнете си, че се питахме защо никой от нас не си спомня нито какво представляват холограмите, нито какво се е случило след излизането му от кантората, в която е бил очакван. Защото ни очакваха, идентифицираха ни и за всеки от нас беше пригответено на една витрина изображение, което трябваше непременно да го привлече. Фактът, че бяха избрали само по един от всеки свят, представлява само допълнителна предпазна мярка, защото едновременното изчезване на трима души можеше да даде повод за тълкувания, докато отсъствието на една неуравновесена особа, има всички шансове да бъде сметнато за самоубийство. Накрая, в случай на съвсем невероятната възможност да започне сериозно разследване и ако то доведе до седалището на Института *Космоспект*, където биха ни намерили (предполагам, че мерките с оглед на нашето премахване са били предвидени), подписаните от нас декларации, освобождават Института от всякакво съдебно преследване.

— Ако добре съм разбрал... — започна Асп, но спря навярно в очакване Ралт или Идомар да се намесят, като пряко засегнати.

— Продължавай, Ор-алда — задоволи се само да каже Идомар.

— Не зная дали Асп наистина добре е разбрал, но Бабел не съществува, така както никога не е съществувала династията Мор, нито забранена планета. Разбирате, че при такива условия и ние не можем да сме тук.

— Знаех си аз — избухна Идомар. — Никой не възкръсва. Всичко е било въображение, дори и знамето на Драл.

— Всичко е било внушение — уточни Ор-алда. — След напускане на кантората с холограмите, всеки от нас е влязъл в помещение, където са ни приспали, за да присадят в съзнанието ни „ролите“, които трябваше да станат наш живот на мнимата планета Бабел. Не се постарях да науча имената на сценаристите, режисьорите и сценографите, на които е било поверено съчиняването на психодрамата (предполагам, впрочем, че са също андроида), обаче всички събития, през които преминахме, и фонът, на който те се развиваха са били предвидени от тях до най-малките подробности. Както е и с артистите, на нас принадлежеше само интерпретацията, преживяването, и се очакваше тя да бъде толкова по-убедителна, колкото по-дълбоко беше проникнал сценарият в нашите биографии, в най-болезнените, точно подбрани моменти, за да участвуваме цялостно, да се отдадем тялом и духом на ролите си, без да допускаме, че са роли, тъй като ни се струваха автентични събития от живота ни.

— И всичко това за удоволствието на един-единствен зрител — прошепна Ралт.

— На един зрител, който се намираще в непрекъснат психически контакт с актьорите, тъй като Скат Мор не се интересуваше от думите, нито от играта и от жестовете, той следеше вътрешната игра на своите актьори, наслаждаваше се на тревогата, на надеждите, на съмненията в терзанията. Сценарият предвижда редуването на замислени по такъв начин ситуации, че всеки от нас да бъде принуден да му достави усещания, стигащи до пароксизъм.

— Вампир — намръщи се Асп.

— Унищожен накрая от своите жертви. Грешката впрочем не се дължала на сценария. Скат Мор беше в непрекъснат контакт с нас, само че ние не трябваше да знаем. Сценаристът грижливо е взел

предпазни мерки в случай на някаква психическа агресия от страна на жертвата, тласната до отчаяние и е предвидил разпорежданията на Мор да бъдат записани, което свеждаше *осъзнатия* контакт с нас до най-безобидна форма. Но порокът се оказал по-силен и Скат Мор не могъл да се откаже от директната намеса в мозъка на всеки един от актьорите. Разбрал опасността той се пазеше от контакт с мене, защото го знаеше, че тук в белия свят, обладавам пълните си сили, но не е предвидил, че мога да стигна до него косвено чрез мозъка на Идомар, или е решил да се справи с опасността, едно усещане, непредвидено в сценария.

— А предвижданият финал? — попита Идомар.

— Предполагам, че ако пиесата се беше развила докрай, щяхме да бъдем в края на краищата изоставени. Може би някои от нас щяха да загубят ума си, или щяха да ни пуснат след като предварително заличат от паметта ни епизода *Космоспект* (и тъй като стана дума, терминът не означава космоинспекция, както Бюрото е било уведомено, а космичен спектакъл...), тогава, когато бяхме се превърнали действително на развалини, непредставляващи никаква опасност за Скат Мор.

В спусналото се мълчание всички чуваха шумоленето на белите вълни. Изведнъж настъпи такъв покой, че те се отпуснаха в креслата и със замъглени погледи, подеха на ум нишката на откритията на Ор-алда, припомняйки си по някоя подробност от играната на Бабел роля и констатираха, че могат да я включат в състава на цялото, чиито жертви бяха станали. Но в белия периметър на помещението всичко им изглеждаше далечно, обикновено редуване на ярко оцветени картини на едно приключено минало, което предпочитаха да забравят.

— Каза, че ние сме още... там — сепна се Идомар със закъснение, а Ор-алда го загледа дълго преди да отговори.

— Да, и тримата сме още там. Помните ли, че на космическия кораб, който носеше изображенията ни към Бабел ви обещах да бъдем приятели? Така беше и се чувствава свързана с вас, чрез всичко, което претеглихме... — Ор-алда замълча. Матовозлатистото ѝ лице стана по-сериозно. — Сега... дойде времето да решите. Нашият ум може да си представи онова, което не съществува. Думата творчество фигурира в езиците на всички разумни същества и от първите сечива до художествените произведения и общественото устройство,

човечеството първо си е представяло и после реализирало. Много представи все пак остават в стадия на мечтата или на кошмара, без да успеят да придобият плътността на реалността. За съжаление в първия случай, за щастие във втория... Бялото познание на джерлите отдавна е открило, че илюзията, представата, щом като и те са само обратима форма на енергията могат да се конкретизират. Бабел беше просто изображение, вгълпено в мозъците на приспани същества, а така също и Арла и Асп. Сега обаче, Бабел, Арла и Асп съществуват, както и ние тримата, Ралт, Идомар и аз, които на Бабел бяхме само изображения, присадени в собствените ни мозъци, обработени от три различни свята, и ние сега съществуваме в плът и кръв. Но съществуваме два пъти, тук и в лабораториите на Космоспекта... Експериментът е необикновен и не зная какво може да произлезе в резултат на дублирането. Може би нищо, що се отнася до нас, които се намираме на Бабел. Но не ми е безразлично какво ще се случи с Ор-алда на Джерл, чиято съдба може да се развива само в пределите между лудостта и декласирането. От друга страна, тъй като психическата връзка между нас двете не е напълно прекъсната, психическите травми на Ор-алда на Джерл, веднъж изведена от лабораторията, биха могли да имат нежелан отклик у мене, която се намирам на Бабел. Казвам би могло, защото всичко е неопределено. Но обмислих нещата и що се отнася до мене, избрах. Оставам тук, ще жертвувам онази, с която не искам да се идентифицирам, без да мога все пак да се реша да я обрека на очакващата я деградация. И в избора има опасност: не зная как ще реагирам на шока, който смъртта ми на Джерл положително ще предизвика. Въпреки това реших да поема риска и като ви изложих моя случай, направих го, защото ми беше по-лесно. Преценете сами в каква степен проблемите на всеки от вас приличат или се различават от моите и при пълна свобода направете избор между съществуването си на Бабел и световите, от които идвате.

— Без Арла? — извика Ралт. — Отдавна съм направил избора си.

Джерлата се усмихна. После, отново сериозно, обърна погледа си към Идомар.

— Трябва да говоря с Асп, на когото не успях да поставя няколко въпроса — каза той. После (и се усмихна живо, така, както беше се научил отскоро), после... Оставам с вас, Ор-алда.

— Така се надявах — призна тя. — Не исках да ви влияя, но се надявах да останем заедно. Що се отнася до избора на Асп...

— Не забравяйте — прекъсна я той — че благодарение на брат Идомар аз съм единственият от вас, който много добре знае как би изглеждал на Марс. И после, ако онзи, който е положил усилия да те накара да млъкнеш, държи да подемe отново диалога, не е пристойно да му откажеш...

И Асп сложи ръка на коляното на Идомар.

— Арла не мога да попитам — каза Ор-алда, но Ралт прошепна.

— Погледни я.

Арла беше притиснала лице до дланта му. И в мига на мълчание, когато всички я погледнаха, шумът на морето прозвуча отново — спокойно обещание за щедри времена.

— Отпуснете се — помоли Ор-алда.

После затвори очи и обхвана с ръка зелената си гривна. И тялото ѝ се сгърчи в креслото, като телата на Ралт и Идомар, когато нажеженият свредел пробиваше слепоочията им. Всеки от тях се видя проснат на маса сред паяжина от цветни нишки, видя се да трепери и да се гърчи, да къса връзките и да се надига със сгърчено лице и широко отворени очи. Звъннаха множество звънци. После те се строполиха като ударени от гръм и дублетите им на Бабел почувствуваха мозъците си пламнали. Всичко се разви бързо за Асп и Арла, които скочиха от креслата и се опитаха да ги върнат в съзнание, но ехото на смъртта на осъдените тела заглъхваше нелепо в техните приематели в бялото помещение, то се носеше непоносимо дълго, докато бяха в агония.

Като нажежени жици, нервите им носеха такъв заряд от болки, че писъкът на всяка кървяща буца плът затворена като че ли в одрана кожа се стопяваше в неописуемия вой на цялото измъчено същество, после изведнъж многобройните страдания, като се обособиха, избиха в коварно изтезание. Всеки изтезаван орган предаде специфичната си смърт в разкъсания мозък и мигът стана преизподня, последователност от неповторими умирения, когато клетките се пукаха, пръскаха се, стопяваха се, превръщаха се в течност, цвъртяха в собствения си огън, излъчвайки ужаса на отделните апокалипсиси, всеки от които бележеше разпадането на една вселена. Защото едновременно със

смъртта на тримата, всички вселени експлодираха, така както бяха експлодирани милиарди пъти и бяха оцелявали.

Първа Ор-алда отвори очи. Ралт и Идомар стенеха с отпуснати на гърдите глави.

Тогава, бяла в бялото небе, главата на еднорогия се появи в рамката на отворения прозорец. Белият рог навлезе в помещението и се насочи към Ор-алда, която се усмихна изнемощяла. А еднорогият изцвили едва чуто и разтърси гривата си, сякаш развял раздипленото девствено знаме на новия свят, подарен на надеждите.

На неговата белота можеше да се напише всичко.

ЕПИЛОГ

Апаратите, инсталирани в едно от личните жилища на Скат Мор — прочутият учен и изследовател на космическото пространство, за чиято съдба от много време не се знаеше нищо — съобщиха на всички интегрирани светове, че днес, в 16,03 часа, местно време, почина 98-годишния учен, онзи, който ще остане в историята като откривател на „галактическия скок“.

Тъй като видният покойник спази обещанието и неговото завещание, скрито на Луната, на място уточнено от апартамента на Земята, на което като последна оригиналност, е била внедрена личността на самия Скат Мор (така че собственият глас на починалия съобщил координатите на скривалището на невидимата част на Луната, в Морето на Мечтите) това е било доведено до знанието на Бюрото. А завещанието между другото съдържа, подробно изложение на принципа на „почти мигновените пътешествия“. Така завършва ожесточената „полемика на галактиките“, идентифицират се извън галактическите обекти от музея Мор в Гьотинген и се признават посмъртно заслугите на един от великите синове на Земята, откривателят на извънгалактическите пътешествия, човекът, който ни подари ключа към Вселената.

Не ще закъснеят навярно спекулациите около причините, които са накарали Скат Мор да остави на разположение на човечеството, едва след смъртта си сензационния резултат от своите изследвания. Що се отнася до нас, ние изказваме убеждението, че геният на онзи, който ни напусна, е предугаждал потенциалната опасност на своето откритие и е искал да ви предупреди за рисковете, с които човечеството, навярно недостатъчно

подготвено за големия скок отвъд границите на Галактиката, где трябва да се справя при сблъсъка си със загадъчните извънгалактически цивилизации, познати ни от трудовете на този учен. Виждаме, следователно, в това отлагане на разкриването на голямата тайна, едно последно най-висше проявление на отговорност на човека, подарил целия си живот на науката, една последна и най-висша изява на любовта и грижата на ученик за бъдещето на човечеството.

Скат Мор ще бъде положен в Пантеона на интегрираните светове, наред с големите благодетели на човечеството. Бюрото обявява едномесечен траур за почитане на неговата памет. Той ще остане вечно вдъхновяващ пример за новите поколения, които ще понесат призива на Хомо Сапиенс сред звездите.

Извлечение от „Видеовестника Интеграл“,
13 юли 2651 г.

Астрономическата обсерватория на Хималаите отбеляза появяването на нова планета около звездата Проксима на съзвездието Кентавър. Необяснимото явление ще бъде в центъра на разискванията на следващия конгрес по астрономия в Копенхаген.

Из „Бюлетина на Бюрото“,
13 юли 2651 г.

По едно странно съвпадение, смъртта на прочутия учен Скат Мор е била отбелязана от три силни експлозии, които унищожили седалищата на института *Космоспект* на Земята, Венера и Марс. Първите разследвания отдават злополуките на късо съединение във веригата. Макар че злополуките са станали след приключване на работното време на канторите, властите са открили останките на по един човек във всяка от разрушените сгради. Разследванията продължават.

Из „Бюлетина на Бюрото“,
13 юли 2651 г.

А сега?

— Добро утро, Арла и Ралт.

— Добро утро, Ор-алда и Идомар.

Приключихме.

Старият Асп ав Талд су Арит описа за вас тази история. Станали сме по-мъдри и може би по-добри.

Много ли е?

Малко ли е?

Достатъчно е.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.